

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี

และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่

อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ปีที่ ๒ (๑ มีนาคม ๒๕๕๔-๒๕ กุมภาพันธ์

๒๕๕๕ ในช่วงแผนงานระยะที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๓-๒๕๖๓)

คำนำ

ตามที่คณะสงฆ์แห่งวัดเวฬุวัน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คณะสงฆ์ในเขตตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก องค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยราชการท้องถิ่นต่างๆที่เกี่ยวข้องได้มีความร่วมมือในการจัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีนั้น บัดนี้การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวได้ปฏิบัติงานมาเป็นปีที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔-๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ดังนั้น คณะกรรมการโครงการจึงได้จัดทำ “รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ปีที่ ๒ (๑ มีนาคม ๒๕๕๔-๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ในช่วงแผนงานระยะที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๓-๒๕๖๓)” ขึ้น เพื่อรายงานความคืบหน้าของโครงการในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนแนวโน้มและทิศทางในการดำเนินงานในปีต่อไป อันจะยังให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลและมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ในการที่จะแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น ให้สมกับคำว่า “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” แห่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ทุ่งใหญ่นเรศวร ด้านตะวันตก

อนึ่ง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะผู้จัดทำได้ใช้ คำว่า “กะเหรี่ยงไผ่ล่ว” เป็นคำจำกัดความที่หมายถึงคนกะเหรี่ยงในเขตตำบลไล่โว่แห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก ตลอดจนเพิ่มเนื้อหาในส่วนของประเพณี สงกรานต์บ้านวาซุคุ ข้อมูลต่างๆในสาระสำคัญแห่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศาสนา ลัทธิความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไผ่ล่วแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆที่คณะผู้จัดทำได้นำเสนอนี้ อาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งทางโครงการขออภัยและยินดียินดีรับฟังคำชี้แนะจากท่านผู้รู้ทั้งหลายมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
สารบัญ	๒
บทนำ	๔
สรุปกิจกรรมการดำเนินงานโครงการในช่วงระยะที่ ๑(๒๕๕๓-๒๕๖๓) ปีที่ ๒ ระหว่าง วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔-๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕	๕
- การบวชต้นไม้	๕
- งานประจำปีสักการะเจดีย์ พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร บ้านวาซุคุ	๗
- ประเพณีไหว้ฤาษีทุ่งฤาษี	๒๑
- โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและอุปาสิกานกขัมมะ	๒๙
- การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔๓
<u>ประวัติศาสตร์ความเป็นมาชนชาติกะเหรี่ยง</u>	๔๓
- การปลูกฝังจิตสำนึกและฝึกอบรม ถ่ายทอดศิลปะ ขนบธรรมเนียม	
ประเพณี วัฒนธรรมไปสู่ชนรุ่นหลัง	๗๑
<u>กรณีศึกษา : วาซุคุ หมู่บ้านวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเผลว วิถีชีวิตที่ยังมีลมหายใจ</u>	๗๑
<u>ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา</u>	๘๐
<u>ประเพณีทำบุญกลางพรรษา (บุญกะป่อง: ทำบุญอุทิศผีบรรพบุรุษ)</u>	๘๔
<u>ประเพณีทำบุญออกพรรษา</u>	๘๗
<u>ประเพณีทำบุญสงกรานต์</u>	๘๙
<u>สวดมนต์ทำวัตรเย็น อบรมศีลธรรมเยาวชนและฝึกเจริญสมาธิภาวนา</u>	๙๔
<u>กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะการแสดงท้องถิ่น รำตง</u>	๙๗
<u>โครงการสอนวิชาชีพท้องถิ่น โดยวิทยากรในท้องถิ่น ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง</u>	๙๙
<u>กิจกรรมค่ายคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง ณ วัดวาซุคุ</u>	๑๐๐

<u>กิจกรรมถวายเทียนเข้าพรรษา ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง ณ วัดวาสุศุ</u>	๑๐๑
- กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	๑๐๒
กิจกรรมอื่นๆ	๑๐๕
ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน	๑๐๕
ภาคผนวก	
- โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	
- ข้อมูลเบื้องต้นอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	
- รายชื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เขตตำบลไล่โว่	
- รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ ๑-๖	
- ข้อมูลสมาชิก อบต.ไล่โว่	
- ข้อมูลประชากรตำบลไล่โว่	
- ข้อมูลประชากรอำเภอสังขละบุรี	
- ข่าวประชาสัมพันธ์ การฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ตามมติครม.๓ สิงหาคม ๒๕๕๓	
เอกสารอ้างอิง	

บทนำ

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

หลักการและเหตุผล

ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวได้ว่าเป็นถิ่นฐานของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงมาช้านานกว่า ๓๐๐ ปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยมีหลักฐานว่าบ้านสะเน่พ่อง หมู่ที่ ๑ ตำบลไล่โว่ นั้นเคยเป็นที่ตั้งของเมืองสังขละบุรี โดยมีพระศรีสุพรรณศรีเป็นเจ้าเมือง ปัจจุบันมีชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอยู่ในตำบลไล่โว่ ประมาณ ๒,๙๐๐ คน โดยปกติวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงนั้นจะมีความผูกพันกับป่าอย่างแนบแน่น และมีความศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา จึงทำให้ชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง มีความสงบ ร่มเย็นและมีประเพณีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลกับผืนป่า เช่น การนำรกของเด็กแรกเกิดไปแขวนหรือฝังไว้ที่ต้นไม้และจะไม่มีการตัดไม้ต้นดังกล่าว , การไม่ตัดโค่นต้นไม้บางชนิด เช่น ต้นโพธิ์ ต้นไทร ขานาง หว้า ตะเคียน ประดู่เลือด เป็นต้น , การไม่ตัดไม้ที่ขึ้นบนจอมปลวก ฯลฯ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรซึ่งมีชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ ยังคงสามารถรักษาความอุดมสมบูรณ์เอาไว้ได้ และชุมชนเองก็สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น สื่อสารมวลชน สื่อบันเทิงสมัยใหม่ เครื่องแต่งกายสมัยใหม่ เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ เป็นต้น ได้เริ่มหลั่งไหลเข้าสู่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ทำให้วิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้เงินเพื่อการยังชีพที่สูงขึ้น การดื่มสุราในหมู่ประชาชนที่มากขึ้น ความสามารถในการใช้ภาษากะเหรี่ยงท้องถิ่นในพิธีทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ ที่น้อยลง เครื่องแต่งกายประจำเผ่า งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ลดน้อยลง การตัดไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากไม่เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรม เนียม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนขึ้นมาใหม่ มรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่อาจจะหายสาบสูญไป และจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรในที่สุด

ด้วยเหตุนี้พระอาจารย์สาคร ธัมมาวุธ เจ้าอาวาสและคณะสงฆ์แห่งวัดเวฬุวัน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คณะสงฆ์ในเขตตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้ร่วมกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก องค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการ

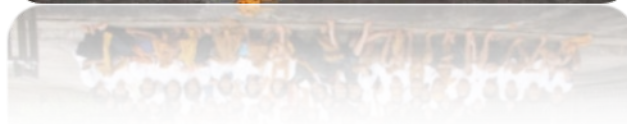
หมู่บ้านและหน่วยราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงให้มีความยั่งยืน สามารถถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างไม่ขาดสาย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวรให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไต่ไร่ยาวนาน

สรุปกิจกรรมการดำเนินงานโครงการปีที่ ๒ ระหว่าง วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔-๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ในช่วงแผนงานระยะที่ ๑(๒๕๕๓-๒๕๖๓)

๑. การบวชต้นไม้

ริเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรม ณ วัดวาซุคุ บ้านวาซุคุ หมู่ ๖ ตำบลไต่ไร่ อำเภอสงขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยดำเนินการร่วมกับคณะครู-นักเรียน โรงเรียนบ้านหินตั้ง ในช่วงการอบรมค่ายคุณธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ เพื่อปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การเคารพธรรมชาติและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน สำหรับการดำเนินงานในปีที่ ๒ นี้ ทางวัดวาซุคุร่วมกับโรงเรียนบ้านหินตั้งและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกได้จัดทำ **“โครงการฝึกอบรมค่ายเยาวชนธรรมะกับการอนุรักษ์”** ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ มกราคม ๒๕๕๕ เพื่อสานต่อนโยบายการปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่เยาวชนต่อไป

๓. งานประจำปีสักการะเจดีย์ พระอาจารย์เสถียร สมาจารี บ้านวาซุค

“ น้าองค์หนึ่งพระภิกษุ ชื่อเสถียร ท่านเป็นคนอุตรแล้วท่านไปภาวนาอยู่ทางเขตพม่า เมืองไทย-พม่าเขตต่อ **นี้สำคัญมากนะชื่อเสถียร** บ้านเดิมท่านอยู่อุตร พาพ่อพาแม่ไปอยู่ทางนั้น มีที่สะดวกสบาย การทำมาหาเลี้ยงชีพก็สะดวก ทุกอย่างสงบสงัดทั้งด้านธรรมทั้งทางโลก ท่านเลยชวนพ่อแม่ท่านไป ท่านเข้าทำอยู่นะ แล้วได้ประโยชน์ทางนั้น ชื่อเสถียร น้าอาจารย์ชา ท่านบุญมี ท่านอุทัย ท่านวันชัย หลวงพ่อตัน ท่านปัญญา นี่เพชรน้ำหนึ่งมีหลายองค์นะนี้ ท่านสำเร็จเรียบร้อยแล้ว **ถ้าเป็นสมัยพุทธกาลเป็นพระอรหันต์** ทุกวันนี้เทวทัตมันขวางหูขวางใจ ว่าอรหันต์ไม่ได้ เทวทัต คือพระที่ท่านจะรู้จักกันต้องเป็นนักภาวนาด้วยกัน ได้สนทนากันในวงภายในรู้กันแต่ว่าภายใน นอกนั้นไปท่านไม่รู้ไม่ชี้ เพราะฉะนั้นวงกรรมฐานกันมองเห็นกันรู้ทันทีๆเพราะทราบจากใจ (จากหนังสือ **ไม่มาเกิดมาตายเรียกว่าชาติสุดท้าย** โดยหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เทศน์ ณ วัดป่าบ้านตาด ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒)

ประวัติพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร

โดยสังเขป

ท่านพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร มีนามเดิมว่า เสถียร ทองโคตร บิดาชื่อว่าพรหมา มารดาชื่อ กำน ท่านถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๔ ปีระกา ณ ตำบล โนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี

ท่านมีพี่น้องรวม ๔ คน คือ

๑.ท่านอาจารย์เสถียร ทองโคตร

๒.นายวิเชียร ทองโคตร

๓.นางหนูเพียร ทองโคตร

๔.นายบัวเรียน ทองโคตร

โยมบิดา มารดา ของท่านมีอาชีพทำนา ท่านเรียนจบชั้นประถมศึกษา ๔ จากนั้นครอบครัวของท่าน ได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ต่อมาเมื่อมีอายุครบบรรพชา ท่านได้บรรพชาอุปสมบท ที่วัดป่าสำราญนิवास ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระครูภาวนาธรรมนิवास (หลวงปู่หลวง กตปุญโญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระคำมูล ชิตมาโร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ (ปัจจุบัน อยู่ที่วัดรัตนาราม จ.พะเยา เป็นเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย-พะเยา) ได้ฉายา สมาจาโร สังกัด ธรรมยุติกนิกาย

พรรษาที่ ๑-๔ จำพรรษาอยู่กับหลวงปู่ชาล ฐานวโร วัดป่าบ้านเหล่า อ.เวียงชัย จ.เชียงราย

พรรษาที่ ๕ จำพรรษาที่ บ้านอีโก้ อ.แม่สาย จ.เชียงราย

พรรษาที่ ๖-๗ ท่านได้กลับไปจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่ชาล

พรรษาที่ ๘ ท่านได้ธุดงค์และจำพรรษา อยู่ทางภาคอีสาน หลังออกพรรษาแล้ว พอถึงช่วงนั้นมีงาน พระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต ท่านพระอาจารย์เสถียรก็ได้ไปช่วยงานท่านด้วยและได้พบกับ ท่านพระอาจารย์สาคร ฐมฺมาวุโรเป็นครั้งแรกในงานนี้ เมื่อเสร็จงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ผางแล้ว ท่านจึงได้ธุดงค์เรื่อยมาจนถึงอำเภอทองผาภูมิ

พรรษาที่ ๙-๑๐ จำพรรษาอยู่ที่วัดเวฬุวัน ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ในช่วงออกพรรษา ท่านได้ไปวิเวกตามป่า ตามเขาในเขตป่าทุ่งใหญ่นเรศวร อาศัยบิณฑบาตจากชาวกะเหรี่ยงจนท่านสามารถพูดภาษากะเหรี่ยงได้อย่างชำนาญชำนาญ

พรรษาที่ ๑๑-๑๖ จำพรรษาที่วัดวาซุคุ ต.ไลโว่ อ.สังขละบุรี วัดนี้เป็นวัดอยู่กลางป่า ชาวบ้านเป็นชาวกะเหรี่ยง ในช่วงที่ท่านมาจำพรรษาใหม่ๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกแล้วใช้ผ้าผูกทับไว้ ท่านอาจารย์ก็ได้แนะนำสั่งสอนให้ชาวบ้านยึดมั่นในพระรัตนตรัยนำเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึกการะ จนชาวบ้านส่วนใหญ่หันมาปฏิบัติตาม บ้างก็ส่งลูกหลานมาบวชในบวรพุทธศาสนาหลายคนหรือเมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนประการใด ไม่ว่าเจ็บไข้ได้ป่วย ความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ก็จะมาให้ท่านอาจารย์ช่วยสงเคราะห์ให้ซึ่งท่านอาจารย์ก็เมตตาช่วยสงเคราะห์ด้วยดีทุกรายการไป ประดุจดั่งพี่น้องร่วมสายโลหิตที่ต้องดูแลและเอื้ออาทรให้พันทุกข์พันยาก ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงทั้งหมู่บ้านใกล้เคียงจึงให้ความเคารพยำเกรงและศรัทธาท่านมาก

เวลาท่านอาจารย์ไปทางหมู่บ้านไหน ท่านมักจะชักชวนชาวบ้านพัฒนาแหล่งน้ำโดยให้ชาวบ้านช่วยกันขุดบ่อ ดังนั้นชาวบ้านจึงตั้งสมญาให้ท่านเป็นภาษากะเหรี่ยงว่า”ของค่าที่กะเล่อ” ซึ่งหมายถึงพระบ่อน้ำ การเดินทางจากหมู่บ้านหนึ่งไปหมู่บ้านหนึ่งก็ต้องใช้วิธีเดินเท้า ใช้เวลาเป็นวันๆ ค่ำๆ จึงจะถึงจุดหมาย เรื่องรถนั้นแทบไม่ต้องพูดถึง ยิ่งฤดูฝนด้วยแล้ว พาหนะที่ดีที่สุดในแถบที่ท่านอาจารย์จำพรรษาอยู่ ก็คือช้าง ในฤดูแล้งก็พอที่จะได้พบเห็นรถอยู่บ้าง แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรคในการประพฤติปฏิบัติและพัฒนาชาวกะเหรี่ยง สำหรับพระอย่างท่านอาจารย์ ท่านยังคงปฏิบัติและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แม้ใกล้วาระสุดท้ายที่ท่านอาพาธอย่างหนักด้วยโรคมะเร็งเวทนาจะกล้ำกลืนเพียงใดก็ตามท่าน ยังคงปฏิบัติและพัฒนาอย่างปกติ โดยมีได้วันไหวต่อธาตุขันธ์ที่ใกล้จะแตกดับเลย ท่านวางธาตุขันธ์โดยอาการสงบสุข ที่วัดวาซุคุ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ เวลา ๒๔.๐๐น. สิริรวมอายุ ๓๖ ปี พรรษา ๑๖

ปฏิปทาและข้อวัตรปฏิบัติ

ท่านพระอาจารย์เสถียร สมาชิก ท่านเป็นผู้ที่มีปฏิปทาเด็ดเดี่ยวและกล้าหาญมาก เป็นพระที่หาได้ยากองค์หนึ่งในสมัยปัจจุบัน ครั้งหนึ่งท่านสนทนาธรรมกับสหธรรมิกของท่าน เกี่ยวกับเรื่องทำความเพียร ท่านยกตัวอย่างการทำความเพียร เมื่อสมัยบวชใหม่ๆ จิตใจฟุ้งซ่าน รำคาญมาก ท่านจึงตัดสินใจให้หมู่เพื่อน มัดแขน มัดขา ไว้กลางป่าในท่านั่งสมาธิ ถึง ๓ วัน ๓ คืน ท่านเล่าว่าเวทนาเกิดขึ้นมาก ท่านจึงกำหนดความตายเป็นอารมณ์ จิตจึงวางเวทนา แม้แต่สังขารก็วาง เหลือแต่ความรู้ที่สว่างอยู่เฉยๆ ไม่รู้นานเท่าไร จิตจึงจะถอนออก เมื่อครบ ๓ วันแล้ว หมู่เพื่อนจึงมาแก้มัดออกแล้วจึงค่อยๆ ช่วยกันนวดตามแขนตามขา เมื่อยกมือที่วางซ้อนกันออกปรากฏว่า ตรงฝ่ามือและขาที่ซ้อนกันนั้นมีลักษณะเหมือนไฟไหม้ ตั้งแต่นั้นมา การทำความเพียรของท่านเมื่อจิตใจฟุ้งซ่าน ท่านมักจะไปหาที่อยู่องค์เดียวในถ้ำหรือป่าลึกๆ และบำเพ็ญภาวนานานเป็นวันๆ ค่ะ

ท่านบอกว่า การทำความเพียร เมื่อจิตใจมีรากฐานดีแล้วการภาวนาเป็นวันๆ ค่ะ มีแต่จะเพิ่มความชำนาญของสมาธิไปเรื่อยๆ การพิจารณาการของท่านๆ มักจะใช้อิริยาบถเดิน บางครั้งท่านจะเดินไปตามป่าคนเดียวในตอนกลางคืนและจะกลับมาถึงศาลาที่ตอนใกล้สว่างเป็นประจำ

คราวหนึ่งกลางพรรษาที่วัดวาสุศุ ฝนตกหนัก ถนนหนทางถูกตัดขาดโดยสิ้นเชิง ทั้งตามลำห้วยน้ำป่าก็พัดแรง ท่านอาจารย์อาพาธเป็นไข้อย่างหนัก หนาวสั่น ท่านจึงสั่งให้ชาวบ้านตัดลำไม้ไผ่มาผูกเป็นแพเล็กๆ แค่นักคนเดียวแพก็เกือบจะล่มแล้วนำไปลอยไว้ในหนองน้ำใกล้ๆ กับกุฏิที่พัก แล้วท่านจึงขึ้นไปนั่งบนแพ ปล่อยแพให้ลอยอยู่กลางหนองน้ำ นั่งภาวนาตากแดดตากฝน ลอยน้ำอยู่ทั้งวันทั้งคืน จนอาการดีขึ้น ต่อเมื่อมีผู้ไปถามท่านว่า ทำไมต้องไปอยู่บนแพเล็กๆ เวลาเป็นไข้อย่างหนักด้วยท่านก็ว่า มันอยากเป็นไข้นี้ ถ้าควบคุมตัวเองไม่ได้ กระดูกระดิกก็ให้แพล่มจมน้ำไปเลย

โดยปกติแล้วท่านอาจารย์เสถียร ท่านชอบธุดงค์ไปยังที่ต่างๆ ที่เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนา อยู่เสมอทั้งทางภาคเหนือ ภาคอีสาน ตะวันออก ตะวันตก บางคราวก็เลยไปยังประเทศพม่าด้วย

ท่านเล่าว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งที่ดงลาน จ.เลย ท่านภาวนาแล้วบังเกิดนิมิตเป็นที่อัศจรรย์หลายเรื่องหลายราว ท่านก็ว่าเรารู้แล้วจะไม่หลงหรือ ดังนั้นท่านจึงเดินทางทางกลับไปกราบเรียนหลวงปู่ชาล หลวงปู่ท่านว่า ถ้ารู้แล้วมีสติจะหลงอะไร หรือเวลาท่านไปธุดงค์ทางพม่าท่านมักจะพกตามป่าช้า ท่านว่าป่าทางพม่าสวยดี มีต้นไม้ใหญ่ รมครึ้ม เหมือนป่าดึกดำบรรพ์ เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นอย่างยิ่ง

คราวหนึ่ง ช่วงที่ท่านอยู่วาชุคุ ท่านบังเกิดความคิดถึงพ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ที่เชียงรายเป็นอย่างยิ่ง ท่านจึงเดินทางจะกลับไปบ้าน พอถึงลำปางท่านเห็นชาวบ้านเขาฝึกช้าง แยกลูกแยกแม่จากกัน ท่านก็เลยพิจารณาปล่อยวาง แล้วก็เลยเดินทางกลับวาชุคุอีก ส่วนมากท่านอาจารย์จะพูดน้อยและถ่อมตน หรือบางทีมีญาติโยมถามธรรมะท่านๆก็จะตอบว่าไม่รู้สิ แต่เมื่อถูกรบเร้ามากๆท่านก็ว่า เรามั่นพระเล็กพระน้อยให้ไปถามครูบาอาจารย์ ซึ่งหมายถึง ท่านพระอาจารย์สาคร ทัมมาวุโธ

ส่วนเรื่องบริหารของท่านๆ จะไม่กระตือรือร้น ท่านมักจะใช้ของขาดๆเก่าๆ เพียงแต่ไม่ผิดพระธรรมวินัยเป็นอันใช้ได้ ยิ่งเรื่องอาหารการฉันของท่านอาจารย์ด้วยแล้ว เป็นไปอย่างเรียบง่ายตามฐานะความเป็นอยู่ศรัทธาของญาติโยม แม้แต่น้ำพริกกะเหรี่ยงซึ่งขึ้นชื่อลือชาในเรื่องความเผ็ด เค็ม ท่านก็ฉันได้อย่างเอร็ดอร่อย ท่านชอบชวนญาติโยมไปเที่ยววัดท่านที่วาชุคุ โดยบอกว่าไปกินชะอมต้มเกลือ แล้วท่านก็ยิ้มๆ

ท่านอาจารย์มักมีอารมณ์ดีและอารมณ์ขันอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งญาติโยมที่ทำอาหารถวายพระนอนตื่นสาย กลัวว่าจะทำอาหารถวายพระไม่ทัน ก็เลยกราบเรียนท่านอาจารย์ว่า ขอให้พระรอก่อน แต่ท่านไม่รอ ท่านบอกว่าท่านชื่อเสถียร ท่านไม่ใช่พระรอ

หรือคราวหนึ่งโยมชาวกะเหรี่ยงต้มยอดพักทองมาถวายท่าน โดยต้มมาทั้งเถาเลย ท่านประมาณดูว่าชดได้ ๓ รอบบาตร ท่านรับประเคนแล้วไม่ว่าอะไร พอฉันเสร็จแล้วก็ออกไปหัวเราะกับสธรรมมิกของท่านตรงที่ล้างบาตร โดยปกติลูกศิษย์ชาวกะเหรี่ยงของท่านอาจารย์ส่วนมากแล้วจะไม่ค่อยได้เข้ามาในเมืองบ่อয়นัก เวลาท่านเดินทางไปกรุงเทพฯ ท่านมักจะพาเด็กๆชาวกะเหรี่ยงไปกับท่านด้วยเสมอ คราวละหลายสิบคน ญาติโยมมักจะถามว่า ไม่กลัวเด็กๆพลัดหลงหรือ ท่านก็บอกว่าไม่กลัว เพราะเวลาจะข้ามถนนหรือเดินไปทางไหน ก็ให้เด็กๆจับมือกันไว้เป็นแถวกันหลง แล้วท่านก็หัวเราะ

จวบจนเมื่อท่านเริ่มอาพาธ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง แต่ท่านอาจารย์ก็มีได้มาให้แพทย์ตรวจแต่ประการใด คงเป็นเพราะอยู่ในระหว่างพรรษาท่านจึงไม่ยอมเดินทางไปไหน ต่อเมื่อออกพรรษาแล้วท่านถึงยอมอยู่ในความดูแลของแพทย์ แพทย์ลงความเห็นว่าคุณเป็นโรคมะเร็งในต่อมน้ำเหลือง ท่านพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งก็ออกจากโรงพยาบาลมาพักที่วัดเวฬุวัน จากนั้นจึงเข้าไปอยู่วัดท่านที่วาชุคุ วัดที่มีความผูกพันกับท่านอาจารย์มาก ต่อมาท่านก็มรณภาพ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖

หลังจากที่ได้ประชุมเพลิงศพท่านแล้ว บรรดาญาติโยมได้พากันนำอัฐิธาตุส่วนหนึ่งของท่านอาจารย์กลับไปเชียงราย ตามคำปรารภของท่านอาจารย์ก่อนมรณภาพ และได้ไปกราบนมัสการหลวงปู่

ชาล ซึ่งเป็นอาจารย์องค์แรกของท่านอาจารย์เสถียร ท่านได้เมตตาต่อบรรดาญาติโยมที่ไปกราบท่านในครั้งนั้นมาก พร้อมกับปรารภให้บรรดาญาติโยมฟังตอนหนึ่งว่า

“ท่านอาจารย์เสถียร เคยเกิดเป็นกะเหรี่ยงมาหลายภพหลายชาติ”

ปกิณกะธรรม

อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด อยู่กับมิตรให้ระวังวาจา

เราจะกลัวอะไร เราพิจารณามาจนพอแล้ว

เราก็พูดเล่น พูดหัวไปอย่างนั้นแหละ ใครจะรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่

เธอไม่รู้หรือว่าใจเราวันหนึ่งมันเปลี่ยนไปตั้งกี่ครั้ง

ผู้ที่เดินทางอยู่ยอมถึงจุดหมายไม่ช้าก็เร็ว

หนูตัวเล็ก ๆ มันกินน้ำในถ้วย มันก็กินได้แค่พอลืมท้องมันเท่านั้น

เวทนา เมื่อถึงที่สุดแล้ว จะเปรียบเสมือนพระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน หลังจากนั้นมันก็จะค่อยๆ ลดลงไป

งานทางด้านพัฒนาทางด้านวัตถุและบุคคล

ท่านอาจารย์เสถียร ได้ดำริและริเริ่มให้มีการพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของชาวไทยกะเหรี่ยงในเขตตำบลไล่โว่ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งงบประมาณทั้งหมดได้มาจากแรงศรัทธาจากบรรดาญาติโยมที่รวมพลังกัน ทั้งพลังกาย พลังใจ พลังทรัพย์และพลังความคิด ดังที่ท่านอาจารย์ได้ดำริวางแผนและปฏิบัติ นำให้บรรดาญาติโยมปฏิบัติตามจนสำเร็จตามความมุ่งมาด ปรารถนาดังผลงานที่ได้แล้วเสร็จไปมีดังนี้

จัดสร้างระบบประปาภูเขาบ้านวาซุคุ

จัดสร้างระบบประปาภูเขาชาละวะ

จัดสร้างศาลาอเนกประสงค์บ้านวาซุคุ

จัดสร้างศาลาอเนกประสงค์บ้านชาละวะ

จัดให้มีการอบรมเยาวชนในเขตตำบลไล่โว่หลายครั้ง

จัดส่งชาวบ้านที่มีความรู้ภาษาไทย มารับการฝึกอบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุข ณ โรงพยาบาลทองผาภูมิ

นำเยาวชนไปทัศนศึกษา ณ กรุงเทพมหานคร

ริเริ่มให้มีการจัดสร้างโรงเรียนบ้านที่ไร้ป่าให้ถูกต้องตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ริเริ่มให้มีการจัดสร้างสถานีอนามัยบ้านที่ไร้ป่า ตามมาตรฐานและระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข

แนะนำให้ชาวบ้านปลูกพืชผักโดยไม่ใช้สารเคมี สารพิษต่างๆ

ฯลฯ

การสร้างเจดีย์พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร

หลังจากพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๖แล้ว ทางคณะสงฆ์นำโดยพระอาจารย์สาคร ธัมมาวุธและคณะศิษยานุศิษย์ ได้มีดำริร่วมใจกันในการจัดสร้างเจดีย์เพื่อเป็นอนุสรณ์อริยสงฆ์แห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและเป็นสิ่งเคารพบูชาสำหรับพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปและโดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในพื้นที่ซึ่งมีความผูกพันกับพระอาจารย์เป็นอย่างมาก จักได้เป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิตที่ยึดมั่นในหลักคุณงามความดีมีศีลธรรม ตามหลักพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป เจกเช่นพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร พระอริยสงฆ์ผู้ประกาศหลักสัจธรรมความจริงของชีวิตและดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างของเหล่ามนุษย์ทั้งหลายผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ประเสริฐอย่างแท้จริง

สำหรับการก่อสร้างเจดีย์พระอาจารย์เสถียร สมาจาโรนั้น ได้สร้างทับบริเวณที่เป็นพื้นที่ในการประชุมเพลิงท่านพระอาจารย์ ณ วัดวาฐุคุนั้นเองและฉลองสมโภชเจดีย์เมื่อวันศุกร์ ที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๗ หลังจากนั้นในทุกๆปี เมื่อถึงวันคล้ายวันมรณภาพของพระอาจารย์เสถียรแล้วทางคณะสงฆ์และเหล่าศิษยานุศิษย์ จึงได้จัดให้มีการน้อมรำลึกและสักการะเจดีย์ อันเป็นองค์แทนแห่งพระอาจารย์ผู้ทรงศีลวิสุทธิ ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบ ควรทักษิณาทาน ควรอุทิศสังฆทาน เป็นสาธารณะอันเกษมสูงสุด เป็นนาบุญอันประเสริฐ อันยากจะหานาอื่นเทียบเทียม เป็นประเพณีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

การบูรณะเจดีย์

๑๓ ปีหลังจากการก่อสร้างเจดีย์แล้วเสร็จ สภาพของเจดีย์เริ่มเสื่อมโทรมลงไปตามกาลเวลา ทางคณะสงฆ์นำโดยพระอาจารย์สาคร ฐัมมาวุโธและคณะศิษยานุศิษย์ได้ร่วมแรงร่วมใจกันบูรณะเจดีย์ใหม่ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยทำครอบองค์เก่าด้วยโครงสร้างสแตนเลสที่ทนทานและไม่เป็นสนิม ใช้วัสดุหินแกรนิตที่คงทนเป็นตัวองค์เจดีย์แทนปูนซีเมนต์ที่ก่อขึ้นได้ง่าย การบูรณะเจดีย์เป็นไปด้วยความราบรื่น ด้วยพลังแห่งความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่าย เจดีย์ได้แล้วเสร็จและฉลองสมโภชอย่างสมเกียรติเมื่อวันที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ ท่ามกลางบรรยากาศอันร่มรื่นแห่งขุนเขาและความอิมเอบรมปรีดีในบุญกุศลที่คณะสงฆ์และคณะศิษยานุศิษย์ทั้งชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงและชาวไทยโดยทั่วไป ได้ร่วมแรงร่วมใจกันกระทำในครั้งนี้

สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ นี้ ได้กระทำพิธีสักการะเจดีย์พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ในระหว่างวันที่ ๙-๑๐ เมษายน โดยวันที่ ๙ เมษายน ทำพิธีเจริญพระพุทธมนต์เย็นและวันที่ ๑๐ เมษายน ทำพิธีสักการะเจดีย์พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร

ธรรมเนียม ประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับงานประจำปีสักการะเจดีย์ พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ณ วัดวาซุคุ หมู่ใหญ่เนินเรศวรด้านตะวันตก

โดยปกติแล้วเหล่าพุทธบริษัทที่มาร่วมงานจะได้ทำบุญตักบาตร สมาทานรักษาศีล ๕ ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ในช่วงวันงาน

ก่อนวันประกอบพิธีสักการะเจดีย์ ในตอนเย็นจะมีการเจริญพระพุทธมนต์เย็นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่
เหล่าพุทธบริษัทที่มาร่วมงาน

หลังจากฟังการเจริญพระพุทธมนต์เสร็จแล้ว จะมีการแสดงพื้นบ้าน รำตง ของเหล่า
เยาวชนสตรีในหมู่บ้านมาแสดงให้แขกผู้มาเยือนได้ชมเป็นขวัญตา

วันแห่งการทำพิธีสักการะเจดีย์

การทำพิธีสักการะเจดีย์ จะทำพิธีในวันสุดท้ายของช่วงวันงาน ซึ่งจะมีทั้งพิธีสงฆ์และพิธีของ
ชาวบ้านเชื้อสายกะเหรี่ยงโพลวแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก พิธีสงฆ์ มีการเจริญพระพุทธมนต์ นำ
คารวะขอขมาและพรมน้ำหอมรอบเจดีย์

พิธีพื้นบ้านชาวกะเหรี่ยง มีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นตัวแทนกล่าวคำขอขมาเป็นภาษากะเหรี่ยง และ
กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล เสร็จแล้วร่วมกันพรมน้ำหอมรอบเจดีย์ด้วยความเคารพ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตที่
ได้มาร่วมงานบุญในครั้งนี้

ภาพบรรยากาศงานประจำปี ๒๕๕๔

เริ่มต้นออกเดินทาง ด้านทินวอย ประตูลู่ทุ่งใหญ่ ณ เสด็จด้านตะวันตก แหล่งมรดกทางธรรมชาติของโลก

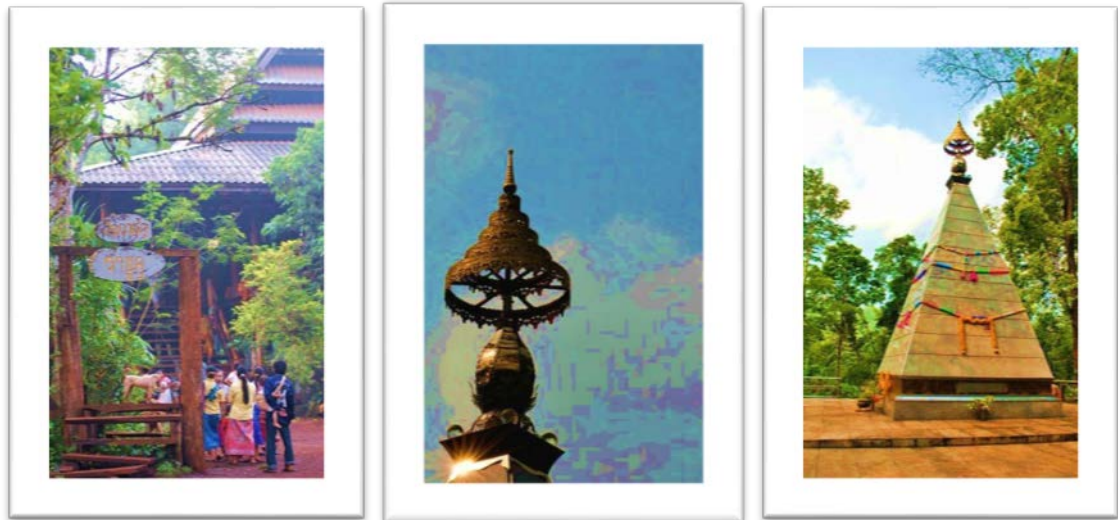
ทุกสภาพถนน เราไปด้วยใจและศรัทธาอันเต็มเปี่ยมแห่งคำว่า “บุญ”

พักแรมกลางป่า ตื่นด้ากับธรรมชาติอันบริสุทธิ์

ถึงแล้ว วัดวาซุคุ ถิ่นพระอริยเจ้า ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ

ทั้งชาวบ้านและชาวเมืองต่างมาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง ด้วยรอยยิ้มแห่งมิตรภาพ

ทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารเช้า

ไหว้เจดีย์ บูชาคุณ ครูบาอาจารย์

๔. ประเพณีไหว้ฤๅษี ทุ่งฤๅษี

ในช่วงเดือน ๔ ของทุกปี เป็นอันรู้กันสำหรับชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในชุมชนทุ่งใหญ่เนตรวรทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงตำบลไผ่โง้งซึ่งอยู่ในพื้นที่ จะมีการเดินทางมารวมกันที่ **ทุ่งพระฤๅษี** ซึ่งอยู่ใจกลางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่เนตรวรด้านตะวันตกในปัจจุบัน โดยชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นพื้นที่มีเรื่องราวตำนานความเชื่อเกี่ยวกับฤๅษี มีฤๅษีอยู่บำเพ็ญภาวนาต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน และบริเวณที่เป็นสถานที่ตั้งศาลาในปัจจุบันนั้นชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าเคยเป็นสถานที่ตั้งของอาศรมพระฤๅษีมาก่อน หรือที่เรียกกันว่า **ผียะทะหละไถ่ยะไถ่ยะ** โดยมีหลักฐานที่ยังหลงเหลือมาถึงปัจจุบันอยู่คือ **บันไดหิน**ซึ่งเป็นทางเดินลงไปใช้น้ำในลำห้วยและ**ต้นไม้**ที่เชื่อกันว่าเป็นต้นไม้ที่ฤๅษีใช้บริโภคในการยังชีพ ซึ่งต้นไม้นี้จะมีคุณสมบัติพิเศษคือมีรสชาติตามที่ผู้บริโภคนี้ปรารถนา คือ หวาน ขมและเปรี้ยว โดยบริโภคได้ทั้ง เปลือก แก่น ใบและผล อีกทั้งมีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ว่า ถ้าด้านทิศตะวันออกซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสถานที่เก็บ**ลูกประจำ**ของฤๅษีและถ้าด้านทิศตะวันตกซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่เก็บ **รองเท้า ไม้เท้าและหมวก**ของฤๅษี แต่ก็ยังไม่เคยมีผู้ใดได้พบสมบัติส่วนตัวของฤๅษีบนถ้ำทั้งสองเลย ทั้งนี้มีความเชื่อกันมาว่าฤๅษีทุ่งใหญ่นั้นไม่บริโภคเนื้อสัตว์ บริโภคอาหารจำพวกข้าวและผัก ผลไม้เท่านั้น อีกทั้งยังมีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าฤๅษีทุ่งใหญ่นี้เป็นผู้มีวิชาความรู้มาก ถือเพชรหมจรรย์ มีหลักศีลธรรม สอนให้คนทำความดี เป็นอาจารย์สอนศิลปวิทยาการต่างๆให้กับประชาชนที่มาศึกษาอบรม

สำหรับพิธีกรรมที่ชาวกะเหรี่ยงยึดถือปฏิบัติกันมานั้น ชาวกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่หรือกะเหรี่ยงเผลวเรียกพิธีกรรมนี้ว่า “**กะหลไถ่ยะไถ่ยะ**” กะหลไถ่ยะไถ่ยะ เป็นคำภาษากะเหรี่ยง **กะหล** หมายถึง **การขอขมา ไถ่ยะไถ่ยะ** หมายถึง **ฤๅษี** ฤๅษีในความหมายของชาวกะเหรี่ยง หมายถึง**ผู้ที่ยึดถือศีลธรรมเป็นหลัก เป็นผู้มีความรู้และช่วยเหลือมวลมนุษย์** อีกทั้งบวงสรวงขออำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ในการปกป้องคุ้มครองให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ขจัดภัยอันตรายมิให้สิ่งชั่วร้ายบังเกิดขึ้น อีกทั้งลงโทษผู้กระทำความผิด ขอบเขตของธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติอันดีงามของชาวกะเหรี่ยง ที่เป็นกติกาสังคมในการควบคุมให้สมาชิกเคารพและปฏิบัติตาม เพื่อความสงบสุขของคนในชุมชนนั่นเอง ซึ่งจะมีทั้งประชาชนและคณะสงฆ์ไปร่วมพิธี ซึ่งสื่อให้เห็นว่าในความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่าสามารถประยุกต์เข้ากับสิ่งศรัทธาอย่างใหม่คือพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี เพราะในความเชื่อดั้งเดิมกับสิ่งที่รับมาใหม่ต่างมีหลักศีลธรรมไปในแนวทางเดียวกันและต่างก็เป็นมิตรกับธรรมชาติ ให้เกียรติเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ รักสงบ สันติ ไม่เบียดเบียนกัน อ่อนโยน ใจกว้างและเป็นไปเพื่อความสุขอันนิรันดร์

สำหรับชาวกะเหรี่ยงการรวมตัวกันในพิธีกรรมนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก แต่สำหรับคนไทยและคนต่างประเทศเห็นว่าเป็นพิธีกรรมที่น่าสนใจจึงเข้ามาร่วมงานด้วย ถึงแม้จะมีคนจากหลายหลายวัฒนธรรมเข้ามาร่วมพิธีกรรม แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาอุปสรรคแต่อย่างใด เพราะทุกคนต่างก็เคารพในประเพณีวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ดังนั้นพิธีกรรมกะหลุโอยะไ้ยะจึงเป็นพิธีกรรมที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงเผลวแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรต้องการสืบทอดความคิดความเชื่อเอาไว้

กตตนสิริภิกขุ เจ้าอาวาสวัดกองม่องทะ ได้อธิบายถึงความสำคัญของพิธีกรรมกะหลุโอยะไ้ยะว่ามีความสำคัญ ๓ ความหมาย คือ ๑. ทะเต็ง เป็นพิธีที่สื่อระหว่างมนุษย์กับเทพเบื้องบน เป็นพิธีอัญเชิญทวยเทพดาสิงค์กดีสิทธิจากเบื้องบน ๒. การขอขมาพระฤาษี ๓. การบวงสรวงพระแม่ธรณี โดยเอาธูปเทียน ดอกไม้ ข้าวสุก ผัก ผลไม้และขนมใส่ลงไปในหลุมที่ขุดไว้ขนาดลึก ๑ ศอก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ ศอก เพื่อให้พระแม่ธรณีได้คุ้มครองเรา เพราะมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต้องอาศัยแผ่นดิน

กตตนสิริภิกขุ เจ้าอาวาสวัดกองม่องทะ เสนอความคิดว่าพิธีกรรมกะหลุโอยะไ้ยะเราปฏิบัติกันมาทุกปี ที่ผ่านมามีคนจากศรีสวัสดิ์ คนจากในเมือง ก็ได้รับทราบถึงความสำคัญของคนในทุ่งใหญ่นเรศวร พวกเรามาขอขมาพระฤาษี ขอเทวดาฟ้าดินให้ปกป้องรักษา ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้คุ้มครองพวกเรา เราได้แจ้งต่อพระแม่ธรณี ขอให้พวกเราอยู่ดีมีสุข เรามีการไหว้อธิษฐานเพื่อให้ชีวิตดีขึ้น ดังนั้นเราเห็นว่าพิธีกรรมกะหลุโอยะไ้ยะ ควรจะมีการปฏิบัติต่อไปทุกปี

เค่อหลง จากบ้านนาซู่คุ เสนอความคิดเห็นว่าพิธีกรรมกะหลุโอยะไ้ยะ การทำทะเต็ง การไหว้พระแม่ธรณี ทำให้การทำมาหากินดีขึ้น ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

เหยี้ยเหมี้ย จากบ้านจะแก เสนอความคิดเห็นว่าถ้าหากเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีก็ควรจะทำต่อไปทุกปี แต่ถ้าหากเห็นว่าบางสิ่งบางอย่างไม่ดี ก็ควรจะลดขั้นตอนลงได้ และมีความคิดเห็นว่าการทำพิธีนี้ทุกปี อยากให้คนกะเหรี่ยงจากทุกหมู่บ้านในเขตทุ่งใหญ่นเรศวรได้เข้ามาร่วมงาน และอยากให้คนจากสังคมภายนอกที่เข้ามาร่วมงานได้เห็นว่าพวกเรามีพิธีกรรมการอนุรักษ์ป่าของคนกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นอย่างไร

ตำนานฤาษีแห่งดินแดน ช่งป่งไ้ยะ

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเขตอำเภอสังขละบุรี โดยสมาน เสดะพันธุ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของฤาษีว่า ได้เริ่มต้นเมื่อครั้งที่คนกะเหรี่ยงยังคงอาศัยอยู่ในป่า ในถ้ำ เลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ไม่มีศีล ไม่มีธรรม เป็นผีเป็นยักษ์ (เตี้ยทิมะชา) ไม่มีศาสนา และไม่สามารถเข้าวัดได้ ชนชาติมอญดูถูก พม่าเองก็ดูถูก คนกะเหรี่ยงเล่าว่า เมื่อพระอินทร์ได้มองลงมายังโลกมนุษย์เห็นชนเผ่ากะเหรี่ยงนึกสะทกสะทอนใจว่า มนุษย์กลุ่มอื่น ๆ ก็เป็นพุทธ มีธรรมะกันหมดแล้ว เจริญเป็นอารยะธรรม เหลือแต่

เพียงคนกะเหรี่ยง ไม่มีอะไรเป็นที่ยึดเหนี่ยว เลยกดกลองใจที่จะช่วยโดยดลบันดาลให้เกิดฤกษ์ขึ้นแรกขึ้น เพื่อเผยแพร่คำสอน หลักธรรมให้กับชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด คนกะเหรี่ยง จึงเริ่มรู้จักการทำบุญ ถือหลักธรรมทางพุทธศาสนา และมีวิถีปฏิบัติอย่างคนที่มีศีลธรรม

กะเหรี่ยงเผลว เรียก ฤกษ์ ว่า ไอ่ยะไสยะ มาจากภาษาบาลีว่า อธิ ซึ่งแปลว่า นักบวช คนกะเหรี่ยงเผลว มีความเชื่อในเรื่องไอ่ยะไสยะ หรือลัทธิตะละคง มาเนิ่นนาน และฤกษ์จะอยู่เฉพาะบริเวณเวียไอ่ยะไสยะ(บริเวณทุ่งพระฤกษ์) และนอนในศาลาฤกษ์เท่านั้น ทำหน้าที่ปกครองดูแลและนำชาวบ้านในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องดีงาม เพื่อรอรับพระผู้มีพระภาคเจ้าองค์ต่อไป ที่จะเสด็จลงมาโปรดชาวโลก คือ พระศรีอาริ ยะเมตตรัย ก่อนจะถึงบริเวณเวียไอ่ยะไสยะ (บริเวณทุ่งพระฤกษ์) จะต้องข้ามลำห้วยสายหนึ่งเรียกว่า ลำห้วยทียะซาไหว แปลว่า สายน้ำผลไม้สีแดง ตามตำนานเล่าขานของคน

กะเหรี่ยงเผลวทุ่งใหญ่ ๓ ในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี นั้นมีว่า ฤกษ์ในป่า เวียจาทียะเพ็ง (ชื่อดั้งเดิมของป่าทุ่งใหญ่ในภาษากะเหรี่ยง) นั้น มีมานานแล้ว เมื่อฤกษ์บำเพ็ญศีลภาวนา จะลงไปดื่มน้ำที่ลำห้วยที่อยู่ในบริเวณนั้น ตลอดสายน้ำสายนี้จะมีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีสีแดงสดออกผลและตกลงมาในลำห้วย จึงทำให้สายน้ำสายนี้ดูเป็นสีแดงสดตลอดสาย เมื่อฤกษ์ได้กินผลไม้ในสายน้ำนี้แล้ว จะไม่มีความรู้สึกหิวกระหาย เชื่อว่าทำให้เป็นอมตะ ต่อมาชาวกะเหรี่ยงเผลว ที่อาศัยอยู่ในบริเวณ เวียจาทียะเพ็ง ก็จะมาทำบุญที่ทุ่งพระฤกษ์ และมาดื่มน้ำที่ลำห้วย ซะซาไหว บริเวณทุ่งพระ ฤกษ์ มีต้นน้ำสำคัญ คือ แม่กะสะ (แม่กะตริย) ไหลไปทางตะวันตก ออกไปพม่าที่บ้านทิลีป่า ด้านทิศเหนือ เป็นจุดต้นน้ำสุริยะ ไหลไปทางเหนือ ไปชายแดนที่บ้านไล่ตองคู้ ด้านตะวันออกเป็นลำห้วยซะซาไหวไหลมาเจอกับห้วยดงวี บริเวณทุ่งพระฤกษ์จึงมีความสำคัญกับคนกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ คนกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ จึงเรียกบริเวณนี้ว่า เวีย จา ทียะ เพ็ง แปลว่าบ่อน้ำแห่งสัจจะ (เวีย ทุ่ง /จา สัจจะ/ ทียะเพ็ง บ่อน้ำ) ชื่อเรียกดังกล่าว เป็นการเตือนให้ผู้คนที่อยู่ในผืนป่าใหญ่แห่งนี้ ต้องเป็นคนมีสัจจะ มีศีล มีธรรม ความเชื่อดั้งเดิมของคนกะเหรี่ยงที่นี่ ล้วนเป็นความเชื่อที่มีลัทธิตะละคง หรือลัทธิฤกษ์ ซึ่งเป็นนิยายของผู้ที่เชื่อและคาดหวังในพระโพธิสัตว์ ซึ่งจะมาอวตารเป็นพระศรีอาริยะเมตตรัยหลังสิ้นยุคพุทธศาสนา คือหลังปี พ.ศ.๕๐๐๐ และผู้นำทางด้านความเชื่อคือ ฤกษ์ จึงมีอยู่ทั่วไปในตำนานท้องถิ่นของชาวกะเหรี่ยง

ในช่วงสมัยฤกษ์จิงยู ฤกษ์จิงยูได้ทำการตั้งสัตย์อธิษฐานขึ้นว่า ถ้าทุ่งปงไต่ยะยังคงเป็นเขตของฤกษ์อยู่ คือผู้คนถือศีลเคร่งครัดไม่เลี้ยงเบ็ด เลี้ยงไก่ ก็ขอให้เมล็ดแตงคว่ำ เมล็ดพริกคว่ำ ที่หว่านลงบนลานขี้เถ้าที่ทุ่งข้าง จงอย่าไต่งอกงามออกมา แต่หากทุ่งปงไต่ยะ จะไม่เป็นเขตของฤกษ์และชนชาวกะเหรี่ยงแล้ว ก็ขอให้เมล็ดแตง เมล็ดพริกดังกล่าวเติบโตงอกงามออกมา หลังจากได้ตั้งสัตย์อธิษฐานและ

หวานเมล็ดพืชเหล่านั้นลงบนลานซี้แล้ว หลายวันต่อมา ทั้งเมล็ดแดงและเมล็ดผักที่แม้จะถูกควั่นจนสุกแล้ว ก็ยังเติบโตงอกงามจากลานแห่งนี้ เมื่อฤาษีจุงยุเห็นดังนั้น ก็บังเกิดความสะทกสะทอนเสียใจว่า เห็นที่สังคมคนกะเหรี่ยงคงต้องเปลี่ยนแปลงไป จึงได้ทำการฆ่าตัวตาย โดยกระโดดเข้าไปในกองไฟ และก่อนที่จะตาย ได้เรียกชนชาวกะเหรี่ยง(ซุและส่อง) มาสั่งเสียว่า ถ้าหากใครเห็นดวงวิญญาณเราเดินทางไปทิศทางใด นั้นหมายถึงว่า สมบัติของเราทั้งหมดจะต้องย้ายไปอยู่กับกลุ่มชนนั้น ปรากฏว่าชนเผ่าส่องได้เห็นดวงวิญญาณของฤาษีจุงยุ เดินออกจากกองไฟไปทางทิศตะวันตก ออก สมบัติทั้งหมดของฤาษีจุงยุ จึงต้องย้ายจากเขต ไนเกาะเราะ (พื้นที่ของชนเผ่าซุว์, โพล่ง) ไปไว้ยังที่เขตบูเปียกะ (พื้นที่ของชนเผ่าส่อง, จกอว์) จุงยุ ได้กลายเป็นชื่อเรียก และสัญลักษณ์ ของการสละชีวิตตนเองเพื่อผู้อื่น เพื่อดำรงรักษาวัฒนธรรมของชนชาวกะเหรี่ยงไว้ อันถือได้ว่าเป็นการเสียสละที่ยิ่งใหญ่

และคนกะเหรี่ยง ยังมีตำนานเล่าต่อกันมาอีกว่า พื้นที่ทุ่งใหญ่ฯ ในอดีตนั้นได้ถูกกำหนดขอบเขต โดยความเชื่อแบบฤาษีของชนเผ่าซุ - ส่องมากกว่า ๑,๐๐๐ ปี โดยใช้เส้นแบ่งวัฒนธรรม แบ่งพื้นที่เป็น “ สิ่งเปาะไต(ซุงป่งไต่ยะ) กับ พื้นที่วิปเปาะไต(วิปงไต่ยะ) “ พื้นที่สิ่งเปาะไต หมายถึง พื้นที่อันอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่งด้วยศีลธรรม วัฒนธรรม เป็นพื้นที่บังเกิดขุมทรัพย์ พื้นที่วิปเปาะไต หมายถึง พื้นที่เสื่อมเสีย ขาดศีลธรรม ขาดคุณธรรม และพื้นที่สิ่งเปาะไต ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ ห้วยคะเหาะ(หรือห้วยโรคี) ในเขตอำเภอสังขละบุรี กาญจนบุรี จนถึงเลตองคุ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และฤาษีจุงยุได้แบ่งเขตในป่าใหญ่แบ่งพื้นที่เป็น ๓ ช่วง ได้แก่

ช่วงแรก คือ จากห้วยคะเหาะ(โรคี) จนถึงห้วยแม่กะสะ เรียกพื้นที่ว่า “ ไนเกาะเราะ “

ช่วงสอง คือ จากห้วยแม่กะสะ จนถึงห้วยสุริยะ เรียกพื้นที่ว่า “ ไม่น่อเราะ “

ช่วงสาม คือ จากห้วยสุริยะ จนถึงเลตองคุ เรียกพื้นที่ว่า “ บูเปียกะ “

สำหรับเขตพื้นที่ เขตที่ ๑ และ ๒ เป็นพื้นที่ของชนเผ่าซุ(ไพล่) และเขตพื้นที่เขตที่ ๓ เป็นพื้นที่ของชนเผ่าส่อง(จกอว์) พื้นที่ซุงป่งไต่ยะ ถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นพื้นที่บำเพ็ญภาวนาศิลของพระอินทร์ และฤาษี และที่สำคัญคือนำไปสู่ยุคพระศรีอารียเมตตรัย จึงเป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ เคร่งครัดสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่แห่งนี้ในอดีต ห้ามดื่มสุรา ห้ามประพฤติดูถูกเหยียดผู้อื่น ห้ามผิดศีลธรรม ห้ามเลี้ยงสัตว์ อาทิ หมู เป็ด ไก่ และยังห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ นอกจากนั้น ชนเผ่าซุ-ส่อง ยังมีความเชื่อว่าพื้นที่ซุงป่งไต่ยะ สามารถอยู่ในตัวเราทุกคน คนที่มีซุงป่งไต่ยะภายในตัวเป็นคนมีศีลมีคุณธรรม เป็นคนมีสัจจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม

ภาพหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับตำนานพระฤๅษี ณ พุงฤๅษี (เวียไ๋ยะไ๋ยะ) พงใหญ่ นคร
ด้านตะวันตก

ที่ตั้งอาศรมฤๅษีหลังปัจจุบันที่เชื่อกันว่าเคยเป็นอาศรมฤๅษีมาก่อน

แนวบันไดหิน ทางเดินที่ฤๅษีใช้เดินไปมาหรือเดินลงไปในน้ำที่ลำห้วย สภาพปัจจุบันมองเห็นเพียงแนวหินที่
เรียงกันเป็นเส้นตรงจากปากทางเข้าไปจนถึงหลังอาศรมฤๅษี ความยาวแนวหินประมาณ ๕๐ เมตร

ต้นไม้ที่เชื่อกันว่าฤาษีใช้บริโภค ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นต้นไม้ชนิดใด มีอยู่ประมาณ ๑๕ ต้น ในเขตทุ่งฤาษี

ถ้าฝั่งตะวันออกเป็นที่เก็บลูกประจำของฤาษี

ถ้าฝั่งตะวันตกเป็นที่เก็บรองเท้า ไม้เท้าและหมวกของฤาษี

สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ในปัจจุบันที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม

เจดีย์ปฐมนิสังลักษณะทางพระพุทธศาสนา แต่สำหรับในช่วงประกอบพิธีกรรมให้วฤาษีจะใช้หินตามจำนวนอายุผู้ให้วและทรายจากลำห้วยมารวมกันก่อเป็นเจดีย์ทรายขนาดย่อมๆสำหรับผู้ให้วอธิษฐาน

ศาลาพักพระและการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักไม้สำหรับบวงทรวงเทวดาและพระแม่ธรณี

ต้นโพธิ์โทรมสำหรับการทำพิธีค้าโพธิ์

ด้วยลักษณะภูมิศาสตร์บริเวณทุ่งพระฤๅษีในปัจจุบัน ที่มีลักษณะเป็นเนินเขาเตี้ยๆ โลงๆ เมื่อเทียบกับป่าโดยรอบ อยู่ตอนกลางทุ่งใหญ่แนวตะวันตก เต็มไปด้วยต้นหมากเบ็งและทุ่งหญ้าสลับกับไม้ยืนต้นซึ่งขึ้นเบาบาง มีลำห้วยเล็กๆ ๒ เส้น ทิศเหนือและทิศใต้อยู่ใกล้ๆ มีน้ำไหลตลอดปี โดยจะไหลลงไปรวมกันที่ลำห้วยคาคีทางทิศตะวันตกซึ่งจะไหลลงห้วยแม่กะสะอีกต่อหนึ่ง ด้านทิศตะวันออกถัดออกไปจะมีลำห้วยใหญ่คือลำห้วยเซชาโว ด้วยสภาพบริเวณรอบๆ เป็นลำห้วย ทุ่งหญ้าสลับป่าไผ่และป่าดงดิบที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ทำให้สภาพอากาศบริเวณทุ่งฤๅษีเย็นสบายตลอดทั้งปี มีสัตว์ป่าชุกชุม จำพวก เก้ง กวาง หมูป่า กระตัง ลิง ชะนี เสือและนกชนิดต่างๆ เป็นต้น มีความเงียบสงบมากจึงเหมาะสมที่จะอยู่อาศัยเพื่อการเจริญสมาธิภาวนา รักษาศีล เป็นอย่างยิ่ง

๕. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและอุปาสิกานกขัมมะ พุทธศักราช ๒๕๕๔

โดยความร่วมมือของวัดวาซุคุ หมู่ ๖ ตำบลไผ่ไร่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีกับวัดป่ามณีกาญจน์ ตำบลศาลากลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีและวัดเวฬุวัน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในการที่จะวางพื้นฐานทางด้านศีลธรรมให้กับเยาวชนของชาติตลอดจนความมั่นคงในด้านต่างๆของประเทศโดยส่วนรวม ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบันครอบครัวและอื่นๆอีกเป็นอนเนกปริยาย ทั้งนี้**โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและอุปาสิกานกขัมมะ**เป็นโครงการที่พระอาจารย์สาคร ธัมมาวุธ เจ้าอาวาสวัดเวฬุวันและประธานสงฆ์วัดป่ามณีกาญจน์ดังกล่าว ได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการดำเนินงานในโครงการดังกล่าวขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๙เป็นต้นมา โดยใช้ชื่อว่า “โครงการหนึ่งบวชหนึ่งได้สาม”ซึ่งพระอาจารย์สาคร ธัมมาวุธ ได้ดำริถึงโครงการดังกล่าวไว้ว่า “เราเห็นประโยชน์กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ เนื่องจากเวลาญาติโยมเข้ามาทำบุญที่วัด บรรดาคุณพ่อ คุณแม่ คุณปู่ คุณย่า เวลามาวัดหรือมาปฏิบัติธรรมกรรมฐานที่นี้ บ้างก็หอบพาลูกหลานมาด้วย เราจึงทดลองให้ได้ๆมานั่งสมาธิภาวนา ดู ก็ปรากฏว่าเด็กๆเขาก็นั่งสมาธิกันได้ และก็นั่งได้นานกว่าผู้ใหญ่เสียอีก เด็กๆเขาก็สนใจของเขาเองด้วย เราเห็นเขามีจิตนิสัยของเขา อย่างถ้า

เป็นเด็กผู้หญิงเขาก็สนใจเข้ามาถือศิลปปฏิบัติภาวนา ถ้าเป็นเด็กผู้ชายเขาก็อยากบวชเป็นสามเณร ก็มีคุณพ่อ คุณแม่นี้แหละพามาทุกวันเสาร์อาทิตย์ พ่อแม่มาวัดเลยได้มาอีกหนึ่ง เป็นหนึ่งบวชหนึ่งได้สาม พ่อกับแม่เข้าวัดเลยได้ลูกอีกคนหนึ่ง แม่กับลูกเข้าวัดเลยได้พ่ออีกคน เหตุนี้เองเราจึงตั้งชื่อโครงการนี้ว่า **โครงการหนึ่งบวชหนึ่งได้สาม...สังคม เศรษฐกิจ การบ้านการเมือง เรียกร้องหาศีลธรรม เมื่อเรียกร้องหาศีลธรรม ใครจะเป็นคนประกาศศีลธรรม ก็มีพระสงฆ์จะเป็นผู้ประกาศหาศีลธรรม ฉะนั้นเราจะทำยังไง เรา**จะวางแผนเป้าหมายตรงไหนก่อน เราก็เลยมาวางแผนเป้าหมายไว้ที่ตัวเด็ก เพราะการที่เราเอาเด็กมาได้ ได้เด็กมาคนหนึ่ง อย่างน้อยเราก็ต้องได้พ่อหรือได้แม่มาด้วย พ่อแม่ต้องมาอยู่ด้วย อย่างน้อยพ่อแม่ก็ได้ยินได้ฟังบ้าง เด็กก็ได้ยินได้ฟังบ้าง(๑ ต.ค. ๔๙)...เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ความมั่นคงของเด็กในวันนี้จะเป็นความมั่นคงขององค์กรครอบครัวในวันข้างหน้า ถ้าเด็กไม่มีความมั่นคงในวันนี้แล้วองค์กรความมั่นคงข้างหน้าอย่าไปหวัง เมื่อเป็นเด็กไม่รู้จักศีลธรรม ไม่รู้จักกติกาสังคม ไม่รู้จักผิด ไม่รู้จักถูก ไม่รู้จักดี ไม่รู้จักชั่ว อย่าไปหวังข้างหน้ามีแต่จะทำลาย จะทำลายองค์กรของครอบครัวตัวเอง เมื่อทำลายองค์กรของครอบครัวตัวเองได้ บัดนี้ก็จะทำลายได้ทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะเป็นเด็กที่ไม่อยู่ในโอวาท ไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของใคร...ถ้าในวัยเด็กมีกติกาสังคม รู้จักผิด รู้จักถูก รู้จักดี รู้จักชั่วแล้ว พอต่อไปก็จะเป็นความมั่นคงทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงทางพระศาสนาหรือจะเป็นความมั่นคงขององค์กรครอบครัว ความมั่นคงขององค์กรของชาติโดยส่วนรวม จะไม่ปกป้องในส่วนที่มีคนทำผิด ถ้าให้เห็นเขาจะต่อว่าเลย เขาจะมีวิธีต่อว่าเลย เขาจะรับกติกาแบบผิดๆไม่ได้ เพราะเราให้ภูมิคุ้มกันเขาไว้ก่อนแล้วในสมัยที่เขาเป็นเด็ก (๖ ก.ย. ๕๑)”

ทั้งนี้ในส่วนของวัดวาสุคุ ซึ่งเป็นวัดสาขาที่อยู่ในความดูแลของพระอาจารย์สาคร ธัมมาวุโธ ได้มีการนำเยาวชนชาวกะเหรี่ยงทั้งชายและหญิงในพื้นที่ตำบลโลโวเข้าร่วมโครงการดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นปีที่ ๒ แห่งการดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลโลโว อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีความร่วมมือกับโรงเรียนบ้านหินตั้ง หมู่ ๖ บ้านจะแก ในการนำเยาวชนในเขตตำบลโลโวเข้าร่วมโครงการหนึ่งบวชหนึ่งได้สามของวัดป่ามณีกาญจน์ จำนวนทั้งสิ้น ๔๓ คน โดยมี

-เยาวชนชายบรรพชาเป็นสามเณร ๑๖ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นเยาวชนจากหมู่บ้านวาสุคุ-กลางนา ทั้งนี้เยาวชนชายที่เข้าร่วมโครงการในปี๒๕๕๔นี้ ได้ถือเนกขัมมะรักษาศีล ๘ เตรียมตัวบรรพชาสามเณรตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ และบรรพชาสามเณร วันที่ ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ณ วัดป่ามณีกาญจน์ ต.ศาลากลาง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี อยู่ปฏิบัติธรรมถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ รวมระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑๒ วัน

-เยาวชนหญิงปฏิบัติธรรมถือนกขัมมะรักษาศีล ๘ จำนวน ๒๗ คน ทั้งหมดเป็นเยาวชนหญิงจาก กลุ่มหมู่ ๖ บ้านจะแก-วาซุคุ-กลางนา-ภาษีแปดหลัง โดยปฏิบัติธรรม ณ วัดป่ามณีกาญจน์ ต.ศาลากลาง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ ถึง วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ รวมระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑๒ วัน

ทั้งนี้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด เดินทางกลับภูมิลำเนาโดยรถยนต์ผ่านเส้นทาง ด่านทินวย-จะแก ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ ถึงบ้านจะแก วันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ โดยสวัสดิภาพ

ภาพกิจกรรมเยาวชนชาวกะเหรี่ยงที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งบวกหนึ่งได้สามของวัดป่ามณีกาญจน์ ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๔

-กิจกรรมเกี่ยวกับการบรรพชาสามเณร

เดินทางออกจากบ้านวาซุคุ ทุ่งใหญ่นเรศวร

ตั้งต้นที่วัดเวฬุวัน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ถึงวัดป่ามณีกาญจน์ สถานที่ฝึกหัดอบรมตนตามหน้าที่พลเมืองศีลธรรม

เป็นผ้าขาวเนกขัมมะ รักษาศีล ๘ ฝึกอบรมตนก่อนเป็นสามเณร

ครูบาอาจารย์ พระมหาเถระต่างมาร่วมงาน อนุโมทนาบุญ

วันแห่งการรอคอย พิธีบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๔

เริ่มต้นชีวิตสามเณรเพศพหุภรรย ผู้สงบกาย วาจา ใจ

ช่วยเหลืองานครูบาอาจารย์ ตามหน้าที่พลเมืองศีลธรรม

เปิดโลกกว้างทางความคิด ทศนศึกษา ดูความหลากหลาย เมืองหลวงของประเทศไทย

กราบคารวะสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

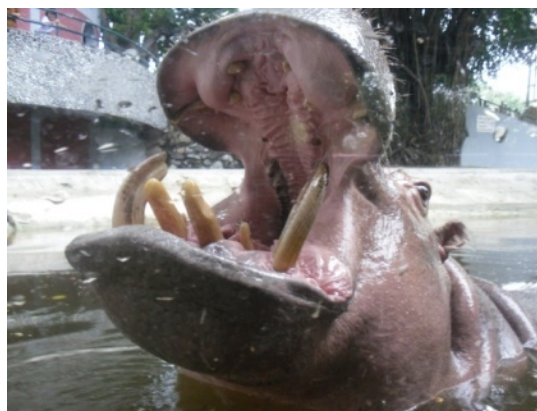
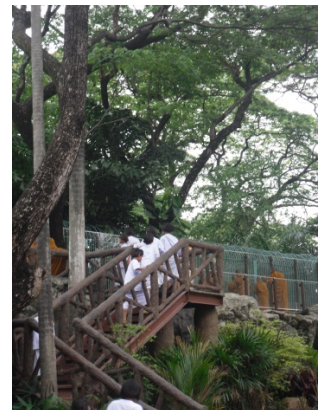

ไหว้พระแก้ว เยี่ยมชมพระบรมมหาราชวัง

สวนสัตว์ดุสิตเขาดินวนา สัตว์ป่าในบรรยากาศเมืองๆ

ภาพกิจกรรมอุบาสิกานะกัมมะ ณ วัดป่ามณีกาญจน์

กราบพระแก้วมรกต เยี่ยมชมพระบรมมหาราชวัง

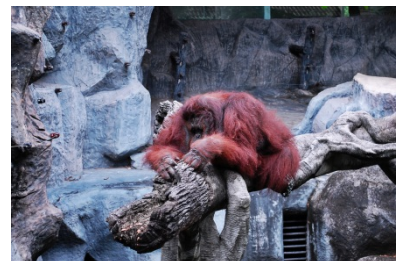

กราบคารวะสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ทัศนศึกษาสวนสัตว์เขาดิน กรุงเทพฯ

กลับภูมิลำเนา

“ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองก็ตามหรือศาสนาจะเสื่อมไปก็ตามอยู่ที่บริษัท ๔ บริษัท ๔ มีอะไร มีภิกษุ มีสามเณร มีอุบาสก มีอุบาสิกา มีบุตรหลานต่างๆที่จะเป็นผู้สืบทอดพระศาสนา เป็นผู้สืบทอดศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การสืบทอดศาสนธรรมถ้าหากไม่มีการวางแผนในตระกูลแต่ละตระกูล ก็จะไม่มีความก้าวหน้าทางพระศาสนา พ่อแม่เป็นทนายททางพระศาสนา แล้วก็พาบุตรหลานเข้ามาปฏิบัติ(๑ ก.พ. ๕๑)...ฉะนั้นถึงได้ทำ “โครงการหนึ่งบวกหนึ่งได้สาม”หรือ “โครงการข้างเผือก”ขึ้นมาใช้ คำพูดให้มันแสดงหูคนหรือใช้คำพูดว่า “โครงการเปลี่ยนพันธุกรรมของคนใหม่” ให้มันแสดงหูคนเพราะถ้ามันแสดงหูคนแล้วคนก็จะได้สนใจ เป้าหมายของเราอยู่ที่ตรงนั้น(๑๒ พ.ค. ๕๑)

โอวาท ท่านพระอาจารย์สาคร ธรรมมาวุธ

๖. การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพยายามที่จะศึกษาทำความเข้าใจถึงองค์ความรู้ต่างๆที่จะพึงมีของชนเผ่ากะเหรี่ยงเผลวแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก **สมาน เสตะพันธุ์** ลูกหลานแห่งตระกูลเสตะพันธุ์ พระศรีสุวรรณคีรี อดีตเจ้าเมืองสังขละบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอแม่ฮ่องหัวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติกะเหรี่ยงโดยเชื่อมโยงมาถึงกะเหรี่ยงเผลวแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกและความสัมพันธ์ระหว่างคนกะเหรี่ยงกับคนสยาม(ไทย)ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ ภายใต้วชื้อ **“ย้อนรอยกะเหรี่ยงโปรทุ่งใหญ่นเรศวร”** ณ โอกาสนี้ทางโครงการจึงได้นำข้อมูลบางส่วนดังกล่าวมาเผยแพร่ อันจะยังให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยงเผลวตำบลไผ่ได้ดียิ่งขึ้น

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาชนชาติกะเหรี่ยง

แม่น้ำแยงซีเกียง

แม่น้ำฮวงโห

ทะเลทรายโกบี

กะเหรี่ยง เป็นชนชาติที่เก่าแก่วัฒนธรรมและภาษาเป็นของตนเอง มีความเป็นมา ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยาวนาน สืบเชื้อสายมาจากชนชาติมองโกลอยด์ (ชนเผ่าผิวสีเหลือง) เดิมที อาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำระหว่างทิเบต-มองโกเลีย ในบริเวณทะเลทรายโกบี (ทางตะวันออกเฉียงของทิเบตดินแดนที่พบกระดูกไดโนเสาร์) ต่อมา จึงได้มีการอพยพมาสู่ประเทศจีน ในบริเวณแม่น้ำฮวงโห,แยงซีเกียง และถูกชนชาติจีนรุกราน ขับไล่ถอยร่นมาสู่ลุ่มแม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมา ถูกชนชาติอ้ายลาว(ไทย) ขับไล่จึงอพยพมาสู่แม่น้ำอิรวดี และสาละวิน เข้าสู่ดินแดนตอนกลางพม่าในปัจจุบัน สร้างบ้านสร้างเมืองเป็นสัดส่วน โดยได้อาศัยอยู่ในหัวเมืองมอญ ทั้งตอนกลางและตอนใต้ ก่อนที่จะอพยพลอยเข้ามาในดินแดนสยาม(ไทย) ตามบริเวณรอยต่อแนวตะเข็บชายแดนไทย - พม่า ทางด้านตะวันตก ชนชาติกะเหรี่ยง ที่ไหลไปมาจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ก็ด้วยเหตุปัจจัยแห่งสงคราม การช่วงชิงอำนาจทางการเมือง และการแผ่ขยายดินแดนของชนชาติพม่ากับมอญ ต่อมา ก็เป็นสงครามระหว่างสยาม(ไทย) กับพม่า การอพยพโยกย้ายไปมาในยุคแรกนั้น มีมูลเหตุจากการหลบหนีภัยสงคราม ที่คนกะเหรี่ยงมักได้รับผลกระทบ ต่อมา จึงมีการอพยพโยกย้ายเพื่อแสวงหาที่ทำกินใหม่ เนื่องจาก ที่เดิมนั้นทำมาหากินฝืดเคืองและเกิดโรคระบาด และอีกมูลเหตุ คือ แสวงหาที่สงบเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ เพราะชนชาติกะเหรี่ยงดั้งเดิมนั้น เป็นชนชาติที่รักสงบ ไม่ทะเยอทะยานในการตั้งอาณาจักร และไม่ปรารถนาการศึกษาสงครามการรุกราน ดำเนินชีวิตตามรอยพระโพธิสัตว์พระศรีอาริยะเมตไตรย (ที่จะทรงกลับมาหลังปี พ.ศ.๕๐๐๐)

นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ต่างได้สันนิษฐานว่า ชนชาติกะเหรี่ยง ปรากฏในดินแดนแถบทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพม่า และในทิศตะวันตกของไทยมานาน เพียงไม่มีหลักฐาน จี๊จว่ามามีมาแต่สมัยใด ต่อมาเกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายปกครองของพม่า กับฝ่ายมอญ กระทั่งเกิดเป็นสงครามขึ้นและสงครามได้ดำเนินมาทุกยุคทุกสมัย เพราะในอดีตนั้น เส้นกั้นพรมแดนของแต่ละประเทศยังไม่ปรากฏชัด การสู้รบช่วงชิงหัวเมืองต่าง ๆ ในบริเวณที่เป็นชายแดน ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง พรมแดนขึ้นอยู่กับการช่วงชิงพื้นที่กันเองระหว่างรัฐใหญ่ต่าง ๆ ขึ้นจะแข็งแกร่งกว่ากัน ซึ่งเป็นแรงกดดันอันสำคัญ ที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาสู่ไทย ตามแนวตะเข็บชายแดน ซึ่งเดินทางเข้ามาได้ไม่ยากนัก และจาก เจ้าโอรังดำนานคำบอกเล่า ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของกะเหรี่ยง พอสรุปได้ว่า ชนชาติกะเหรี่ยง ปรากฏอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนพม่าและไทย แต่ปรากฏภายหลังพวกตระกูลมอญและเขมร โดยที่กะเหรี่ยงโปว์, โพลั่ว นั้น อาศัยอยู่กับมอญในดินแดนพม่าตอนล่าง หรือที่เรียกว่าหัวเมืองมอญ การถูกข่มเหงจากพม่าเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่ทำให้อพยพย้ายถิ่นเข้ามาหลบภัยอยู่ในที่ราบริมแม่น้ำลำห้วยต่าง ๆ ตามแนวภูเขา ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทางทิศตะวันตกของไทยมาเป็นเวลาหลายร้อยปี เนื่องจากการอยู่ตามพื้นที่ราบมักถูกรบกวนเสมอ จึงได้พากันอพยพไปอยู่ตามป่าลึกและภูเขา เหตุเพราะเมื่อเกิดศึกสงครามจะได้พากันหลบหนีได้สะดวก ซึ่งเป็นการยากที่เจ้าของประเทศจะเข้าไปเก็บภาษีอากร และเกณฑ์ผู้คนเสบียงอาหาร หรือเข้าไปทำการปกครองได้ เพราะเกรงภัยอันตรายจากไข้ป่า และสัตว์ร้าย ในตำนานของชนกะเหรี่ยง ยังเล่ากันอีกว่าเมื่อครั้งที่อาศัยอยู่ภายใต้การปกครองของพม่านั้น คนกะเหรี่ยง ถูกกีดกันจากชนชาติอื่น ๆ ที่คิดว่าตนเองเจริญ และคนเหล่านั้นเห็นว่ากะเหรี่ยงเป็นคนป่า มีตำนานที่เล่า ถึงการถูกกระทำโดยชนชาติอื่น ๆ เล่าโดยคนกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรีว่า เมื่อคนเปอหย่อง (พม่า) เป็นใหญ่ ได้กวาดต้อนคนกะเหรี่ยงกระจายไปอยู่ถึงเจ็ดคู้่น้ำ เมื่อคนโย (โยนกหรือขวน) เป็นใหญ่ ได้กวาดต้อนคนกะเหรี่ยงกระจายไปอยู่ถึงเจ็ดตำบล เมื่อคนขุหล่าอั่ว (ฝรั่ง) เป็นใหญ่ได้กวาดต้อนคนกะเหรี่ยงกระจายไปอยู่ถึงเจ็ดลำเรือ สภาพของคนกะเหรี่ยงในดินแดนพม่า ก่อนที่อังกฤษจะเข้ามาปกครองนั้น คนกะเหรี่ยงถูกกระทำและดูถูกเหยียดหยาม พวกเขาต้องหลบไปอยู่ในป่าห่างไกลจากหมู่บ้านของคนพม่า และคนกะเหรี่ยงนั้นไม่สามารถเข้าถึงพุทธศาสนาได้ ดังมีตำนานเล่าไว้ ดังนี้ นานมาแล้ว คนกะเหรี่ยงคนหนึ่ง อยากจะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา แต่ทว่าบรรดาพระสงฆ์มอญ – พม่ากีดกันไม่ให้บวช เพราะเห็นว่าเป็นพวกมลัทธิ (แต่ะทิเมชะ หรือ คนป่าเถื่อน) คนกะเหรี่ยงก็ได้แต่น้อยใจ ครั้นเวลาพระสงฆ์เข้าศึกษาธรรม ก็แอบไปฟังอาจารย์สอนได้ถนัดอยู่เป็นประจำ วันหนึ่ง ได้มีการทดสอบความรู้ทางพระธรรม อาจารย์ผู้สอนก็สอบถามพระสงฆ์ชาวมอญ – พม่า แต่พระเหล่านั้นก็ตอบไม่ได้ กะเหรี่ยงที่แอบอยู่ ได้ถนัดรู้ธรรมข้อนั้น จึงเผลอตัวตอบออกไป เมื่อพระอาจารย์ได้ยินจึงเรียกขึ้นมานบนวัด กะเหรี่ยงคนนั้นก็ขอบวช แต่ถูกกีดกันจาก พระอื่น ๆ คนกะเหรี่ยงคนนั้นจึงเล่าไปว่า ในสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จ ไปบิณฑบาตหนึ่งตนน้ำเปียกชุ่มอยู่ พระองค์ทรงสงสาร จึงช่วยชีวิตด้วยการอุ้มขึ้นมาจากน้ำ และเอาจีวรเช็ดตัวห่อไว้แก่นาว กะเหรี่ยงคนนั้นกล่าวต่อว่า กิดคูซิแม่แต่ลิงซึ่งเป็นสัตว์เดียรัจฉาน พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเอาจีวรห่มให้ แล้วคนกะเหรี่ยงซึ่งเป็นคน ทำไมจะบวชพระไม่ได้ ในที่สุดอาจารย์และพระผู้ใหญ่ได้ตระหนักขึ้นมา จึงยอมให้คนกะเหรี่ยงบวชเป็นพระได้ ซึ่งไปสอดคล้องกับตำนานคำบอกเล่าของคนกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ ที่เล่าไว้ว่า

ในสมัยอยุธยาจึงยุ่นั้น ได้ต่อสู้จนชาวกะเหรี่ยง สามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนา โดยสามารถบวชเป็นพระสงฆ์ได้ จึงยุ ได้นำเอาพุทธตำนานซึ่งกล่าว ถึงเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า ได้ตรึงค์ ไปในป่า พบลิงน้อยตัวหนึ่งตกน้ำอยู่เปียกโชก จึงทรงนำ เอาผ้าเหลืองมาห่มให้ จึงยุ ได้ยกเรื่องนี้มาเป็นข้อ ต่อสู้ว่า แม้แต่สัตว์ยังสามารถห่มผ้าเหลืองได้ เหตุใดเล่ามนุษย์แท้ ๆ อย่างเช่นคนกะเหรี่ยงจึงไม่อาจบวชใน พุทธศาสนาได้ ในที่สุดคนกะเหรี่ยงก็สามารถบวช โดยพระกะเหรี่ยงรูปแรกนั้น กษัตริย์มอญเป็นผู้อุปถัมภ์ จัดหาอุปฌาย์ให้

ในประวัติศาสตร์พบว่า คนกะเหรี่ยง มักจะถูกบันทึกว่าเป็นข้าของพระ เป็นผู้รับใช้ในวัด การอยู่ใน ท่ามกลางชนชาติใหญ่ คนกะเหรี่ยง พบกับผลกระทบของสงคราม ไม่ว่าใครจะขัดแย้ง หรือทำสงครามกัน คนกะเหรี่ยงก็มักได้รับผลกระทบ คนกะเหรี่ยงจึงแสวงหาพระธรรม,ศาสนา,พระศรีอารย์ ดังมีบท กลอนบทหนึ่งแปลเป็นไทยว่า

...เมื่อโยนไม้ตะโกลงไป แผ่นดินไหว หินจะลอยขึ้นมา ไฟจะลุกตาม ได้ข่าวว่าพระพุทธเจ้า จะ เสด็จมา อยากจะได้พบจริง ๆ...

กัญญา ลีลาชัย ได้ตั้งข้อสังเกตถึงกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยเปรียบเทียบกับบางกลุ่มชนที่เคย รุ่งเรือง แต่กลับลบลือเลือน หรือร่วงโรยในปัจจุบัน ดังนี้.....ท่ามกลางสงคราม บางชนชาติหดเล็ดลง ขณะที่ ชนชาติอย่างกะเหรี่ยง ที่ไม่เคยสร้างอาณาจักร และราชวงศ์ กลับดำรงเผ่าพันธุ์ไว้ได้เป็นจำนวนมาก โดยมี ศีลธรรม ความซื่อตรง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ต่อคนอื่น และเผ่าพันธุ์อื่นอย่างสูง จนมีสมญานามว่า ปราชญ์ แห่งขุนเขา.....(ที่มา....ประวัติศาสตร์ชนชาติไทย ๒๕๔๔ น.๑๕๐)

การเคลื่อนย้ายของคนกะเหรี่ยง ที่เล่าโดย ซอ อ่อง ละ กะเหรี่ยงในพม่า ได้รวบรวมเรียบเรียง ประวัติศาสตร์ของคนกะเหรี่ยง กล่าวถึงถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายของคนกะเหรี่ยงว่า ดินแดนดั้งเดิม ของคนกะเหรี่ยง ก่อนที่จะลงมาอยู่ในดินแดนต่าง ๆ ในวันนี้เดิมทีเคยอยู่ที่ดินแดนที่เรียกว่าทีย ไฉยะ ไฉยะ ไม่ยะ หั่ว แปลโดยรวมว่า ทีย(น้ำ),ไฉยะ(ซัด,พัดพา),ไม่ยะ(ทราย) ,หั่ว(ไหล) ดินแดน น้ำซัด ทรายไหล จากนั้น จึงผ่านลงมายังธิเบต - มองโกเลีย ในลุ่มน้ำแยงซีเกียง ซึ่งไปสอดคล้องกับที่เสถียร โกเศศ หรือพระยาอนุมาน ราชชน กล่าวถึงแม่น้ำแยงซีเกียง หรือแยงซีเกียงว่า คือ แม่น้ำของชนชาติกะเหรี่ยง หรือยาง นั่นเอง

ระเอิน บุญเลิศ บิดาของอาจารย์วุฒิ บุญเลิศ ปราชญ์กะเหรี่ยงชาวสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเล่าไว้ว่า เดิมทีเคย คนกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ระหว่างเมืองจีนกับเมืองแขก มาวันหนึ่ง ผัวเมียคู่หนึ่งทะเลาะกันและแยก ทางกัน ได้แบ่งลูก ๆ ลูกที่ไปอยู่กับพ่อ คือ กะเหรี่ยงจกอร์ พาไปอยู่ที่ต้นน้ำเรียกว่ายางคอย ส่วนลูกๆ ที่อยู่ กับฝ่ายแม่ พวกมันไปอยู่ที่ราบปลายน้ำ คือกะเหรี่ยงโพล่ว เรียกว่ายางน้ำ,กะเหรี่ยงที่ราบ

เมื่อดูจากภาษากะเหรี่ยงที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน - ทิเบต ซึ่งมีทั้งหมด ๖ กลุ่ม ได้แก่ สาขา ภาษาจีน สาขาภาษาไทย สาขาภาษาธิเบต สาขาภาษาพม่า สาขาภาษาบาร์ และสาขาภาษากะเหรี่ยง แต่ นักภาษาศาสตร์สนใจที่ภาษากะเหรี่ยง เพราะคิดว่าเป็นรอยเชื่อมต่อระหว่างภาษาตระกูลธิเบต-พม่ากับ ภาษาจีน เพราะเป็นภาษาของกลุ่มชนที่มีถิ่นฐานอยู่ทางตะวันออกของตระกูล ธิเบต-พม่า และอยู่ทาง ตะวันตกของตระกูลจีน ลักษณะทางเสียง ทางไวยากรณ์ คำศัพท์ คล้ายกับตระกูลพม่ากับจีน จึงสอดคล้องกับ

ข้อมูลที่ว่า คนกะเหรี่ยงนั้นอยู่ระหว่างเมืองจันทน์กับเมืองแขก(ชิเบต - มงโกเลียหรือจีน) และอยู่ในแคว้นยูนนานกับลุ่มน้ำแยงซีเกียง ซึ่งอยู่ระหว่างพม่ากับจีน

นายปีเตอร์ ฮิลตัน ผู้เชี่ยวชาญประจำสถาบันวิจัยชาวเขา ได้ศึกษาและพบว่า กะเหรี่ยง ได้อาศัยอยู่ในประเทศพม่าร่วมกับมอญมาก่อน ที่พวกพม่าจะเข้าครอบครองยังดินแดนแถบนี้ ดังมีตำนานที่ยืนยัน ถึงข้อเท็จจริงข้อนี้ อาทิ ตำนานแห่งพระธาตุอินทร์แขวน(Kyai ti yo) ไจยะติโย หรือเจดีย์หัวฤาษี ในพม่า ตามตำนานชาวมอญ เล่ากันว่า

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ มิกษัตริย์มอญพระองค์หนึ่งมีพระนามว่า พระเจ้าติสสะ ซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้าชอจิกับธิดาพญานาค ได้รับการถวายเส้นผม หรือพระเกศธาตุ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจากฤาษีผู้เป็นพระอาจารย์ของตนซึ่งพระฤาษีได้เก็บรักษาพระเกศ

ธาตุนั้นไว้ในมวยผมของตนมานับร้อยปี โดยมีเงื่อนไขว่า พระเจ้าติสสะ พระธาตุอินทร์แขวน จะต้องไปหาก่อนหินที่มีรูปทรงคล้ายกับศีรษะของฤาษี เพื่อที่จะประดิษฐานพระเกศธาตุไว้บนนั้น อันเป็นเหตุให้พระอินทร์หรือตะจามิน ต้องเสด็จลงมาเพื่อช่วยยกก้อนหินจากกันทะเล มาตั้งบนริมหน้าผาเชิงลาดบริเวณที่ประดิษฐานพระเจดีย์ในปัจจุบัน จึงแลเห็นเป็นอัศจรรย์ดังพระเกศแก้วจุฬามณี ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ คุณเทวโลกของพระอินทร์ประหนึ่งดังพระอินทร์นำมาแขวนไว้ได้ชื่อว่า พระธาตุอินทร์แขวน มาตั้งแต่บัดนั้น พระเจ้าติสสะ มีพระมเหสีชาวกะเหรี่ยงนามว่า ชเวนนจิน เป็นธิดาของกษัตริย์ (ที่มีนามว่าตาจามิน ซึ่งเป็นผู้ช่วยสร้างเจดีย์) แห่งผิหลวง(เมืองของกะเหรี่ยง) ต่อมานางได้เสียชีวิต และกลับกลายเป็นหินอยู่ใกล้เจดีย์ที่พระเจ้าติสสะทรงสร้างไว้ ตำนานนี้ชี้ชัดและบ่งบอกว่า คนกะเหรี่ยง อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้ (ในดินแดนพม่า) มาช้านานแล้ว

ตำนานไทยใหญ่ กล่าวถึง การขยายอาณาเขตของอาณาจักรเมืองมาหลวง ปีพ.ศ.๑๗๖๘ - ๑๘๒๑ ในสมัยเจ้าหลวงเสื่อข่านฟ้า อาณาจักรเมืองมาได้ครอบคลุมดินแดนไทยใหญ่ อัสสัม พุกาม เชียงแสน ล้านช้าง อโยธยา จนถึงทะเล(ทวาย) และมะริด ในจำนวนเมืองเหล่านั้น มีนครรัฐเมืองยาง (ซึ่งมีเมืองขึ้นในปกครอง ๓๗ เมือง มีเมืองของกะเหรี่ยงด้วย)

ศ.ดร. ชาร์ล เอฟ คายส์ (Charles F. KeyesX) จากภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ได้ค้นคว้าแสดงถึงหลักฐานว่า กะเหรี่ยง ได้อาศัยอยู่ในบริเวณพรมแดนระหว่างไทย - พม่า เมื่อประมาณ ๖๐๐ - ๙๐๐ ปีมาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับตำนานไทยใหญ่

เซอร์ จอห์น เบาว์ริง เข้ามาสยามในสมัยรัชกาลที่ ๔ พ.ศ.๒๓๕๘ และทำสนธิสัญญาทางการค้า เรียกว่า สัญญาเบาว์ริง ราชทูตอังกฤษผู้นี้กล่าวถึงกะเหรี่ยงว่า ชาวกะเหรี่ยงเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิม ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในสยาม ก่อนที่คนไทยจะถอยร่นลงมาจากทางเหนือ มาสร้างบ้านแปงเมืองอยุธยา ชาวกะเหรี่ยงต้องเสียพื้นที่ และถอยร่นเข้าไปอยู่ในป่าเขาทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก และตั้งถิ่นฐานอยู่มาจนทุกวันนี้

หลวงพิทักษ์ศิริมาศ และมิชชันนารีชาวอเมริกัน กล่าวว่า ชนชาติกะเหรี่ยง ถิ่นอา ค.ศ. ๑๕๘๓ เป็นปีที่ ๒๗๒๒ ของชนชาติกะเหรี่ยง หมายความว่านับถือนับว่าเป็น ๙๑๕ ปี ก่อนคริสตกาล และตามตำนานกะเหรี่ยงเล่าขานกันมาว่า ถิ่นกำเนิดของเขาคือ ชิปี - ไกวบี ซึ่งสันนิษฐานว่าคงจะหมายถึง ชิเบตและ

ทะเลทรายโกบี โดยกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานแพร่หลายอยู่ในพม่า มาแต่ศีกดาบรพ และเริ่มเคลื่อนเข้ามาอยู่ในดินแดนสยาม (ไทย) ในราวปลายสมัยศรีอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์ สาเหตุของการอพยพเข้ามาเป็นเพราะว่า เดิมทีกะเหรี่ยงมีถิ่นฐานที่อยู่ตรงกลาง ระหว่างพม่ากับสยาม(ไทย) ในสมัยที่ทั้งสองราชอาณาจักรนี้ ผกักันยกทัพมาประชิดเขตแดนกันอยู่เนื่อง ๆ ไม่ว่าใครจะมาหรือไป กะเหรี่ยงก็ตกเป็นเชลยให้จัดเสบียงแก่กองทัพ พวกเขาได้ลี้ภัยเข้ามาสวามิภักดิ์ และขออาศัยตั้งรกรากอยู่ในสยาม(ไทย) ซึ่งเดิมทีเป็นที่อยู่ของพวกลัวะ(ละว้า) พวกเขาได้เข้าสร้างหลักปักฐานอยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้านของลัวะหรือบ้างก็อยู่ปะปนกัน หลังจากนั้น ก็ได้มีชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาอีกหลายระลอก ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจและระแวงภัยของชาวกะเหรี่ยง ที่ปราศจากอำนาจทางปกครองและท้องถิ่นอาศัยของตนเอง ระบายออกมาอย่างชัดเจนในเรื่องเล่าขาน ตำนาน เทพนิยาย ของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเต็มไปด้วยเรื่องราวของลูกกำพร้า ที่ถูกทอดทิ้งให้ต้องต่อสู้ชีวิตอยู่เดียวดาย ถูกคนรังแก จนเติบโตใหญ่ จึงได้รับชัย ชนะด้วยสติปัญญา

ในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า กล่าวถึง ชาวกะเหรี่ยง และละว้าเมืองศรี สวัสดิ์ (ปัจจุบันคืออำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี) ต้องส่งส่วยให้แก่กรุงศรีอยุธยาเป็นประจำ และรายงานของนักสำรวจชาวอังกฤษ เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๓๓๔ ได้ยืนยันไปถึงเจ้าเมืองที่เป็นกะเหรี่ยง ชื่อพระศรีสวัสดิ์ ปกครองกะเหรี่ยง และพวกละว้าที่เมืองศรีสวัสดิ์ ได้มีการส่งส่วยเช่นเดิม

ในหนังสือ กะเหรี่ยงโปว์แห่งภาคตะวันตก โดย Mr.Audra Phillips ได้กล่าวไว้ว่า กะเหรี่ยงโปว์ในภาคตะวันตก จัดอยู่ในกลุ่มคาเรนิก ซึ่งมีถิ่นกำเนิดมาจากเอเชียกลาง เชื่อกันมาว่าชาวกะเหรี่ยงนั้น อพยพเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงต้นของยุคเผยแพร่ศาสนาคริสต์ โดยเข้ามาก่อนชนชาติไทย และชนชาติในตระกูลจีน-ทิเบตอื่นๆ แต่หลังจากชนชาติมอญ-เขมร ชาวกะเหรี่ยงโปว์ถูกกะเหรี่ยงสะกอว์ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าไล่ต้อนลงมาทางใต้ จนร่นมา ถึงทางตอนใต้ของประเทศพม่า ก็พบกับชนชาติมอญ และได้อยู่อาศัยร่วมกันมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๗ กะเหรี่ยงในภาคตะวันตกนั้น ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามจังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ตากแลประจวบคีรีขันธ์

กะเหรี่ยง ในประเทศไทยปัจจุบัน มีประชากรรวมราวประมาณ ๓๕๕,๐๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๐ ของจำนวนประชากรชาวเขาในประเทศไทยทั้งหมด โดยแยกกระจายอยู่ในเขต ๑๖ จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ น่าน สุโขทัย ตาก แพร่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน โดยในด้านตะวันตกของภาคกลางประเทศไทยนั้น มีอยู่จำนวนไม่น้อย คาดว่าอาจจะมีถึง ๑๐๐,๐๐๐ คน โดยเป็นกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีราว ๓๐,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงโปว์หรือโผล่ว บางแห่งเป็นกะเหรี่ยงสะกอว์ บางแห่งอยู่ปะปนกันระหว่างกะเหรี่ยงโปว์ และกะเหรี่ยงสะกอว์ นอกจากนั้น ยังมีตองสู(กะเหรี่ยงอีกพวกหนึ่ง) อยู่เล็กน้อย ซึ่งกะเหรี่ยงทางทิศตะวันตกของนั้น มีบทบาทในประวัติศาสตร์ของชาติไทยมาหลายครั้งหลายครา โดยสามารถปรับตัวจนได้รับความยอมรับจากสถาบันพระมหากษัตริย์ สยาม(ไทย) มาแต่ครั้งโบราณ มีส่วนสำคัญในการปกป้อง และรักษาผืนแผ่นดินสยาม(ไทย) รวมทั้ง มีส่วนได้เสียเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการชี้แนวเขตไทย เพราะเป็นทั้งกำลังด่านหน้า กองสอดแนม และกำลังพลในการต่อสู้รบกับพม่า มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ชนชาติกะเหรี่ยง แม้จะเป็นกลุ่มชนชาติเก่าแก่ชนชาติหนึ่ง ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ทว่าในตั้งแต่อดีต(ครั้งอยู่ในดินแดนมอญ - พม่า) จนถึงปัจจุบัน(ในดินแดนไทย) คนกะเหรี่ยง ยังถูกกีดกันพื้นที่ทางสังคมในประเทศที่ตัวเองได้อาศัยอยู่ จนทำให้ดูเหมือนคนเหล่านี้ เป็นเพียงชาวป่าชาวเขา หรือแค่คนชายขอบของรัฐใหญ่ กะเหรี่ยง มักไม่มีประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ หรือมีหลักฐานแสดงความอารยะชนที่เป็นรูปธรรม อย่างโบราณสถาน โบราณวัตถุ แต่อดีตของพวกเขาได้ถูกร้อยเรียงอยู่ในขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ของกะเหรี่ยง ได้บันทึกอยู่ในตำนาน นิทาน บทกวี และบทเพลง ความเป็นคนชายขอบนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หากแต่กำเนิดขึ้นพร้อม ๆ กับการสถาปนาอำนาจของความเป็นศูนย์กลาง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ศูนย์กลางเองเป็นผู้ผลิตชายขอบ ในทางเศรษฐกิจและสังคม ศูนย์กลางและชายขอบ มีความสัมพันธ์ที่ขึ้นตรงต่อกันและพึ่งพาซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรเสียก็ตาม คนชายขอบกลับถูกปฏิเสธหรือถูกมองข้าม ถูกทำให้ไม่มีตัวตน ไร้คุณค่า หรือเป็นภาระแก่สังคมคนศูนย์กลาง และจากการที่ถูกทำให้ไม่มีที่ยืนนี้เอง ทำให้เกิดความจำเป็นที่ชนกลุ่มน้อย จำจะต้องสร้างตัวตนให้มันขึ้น เพื่อค้นหาความเป็นมาของตัวเองให้จงได้ และแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างการได้รับยอมรับจากสังคมใหญ่

นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ชนชาติกะเหรี่ยง คือชนเผ่าแรกสุดที่อพยพโยกย้ายถิ่นเข้ามาหาถิ่น ร่นลงสู่ตอนใต้มาตั้งรกรากใหม่ กะเหรี่ยงได้ขนานนามผืนแผ่นดินใหม่นี้ว่า KOW-LAH (กอลาห์) หมายถึง ดินแดนที่เขียวขจี มีความชุ่มชื้น ชนชาติกะเหรี่ยง จึงได้เริ่มต้นหักล้างถางพงไถพรวนพื้นดิน ลงมือเพาะปลูกโดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ ขัดขวางทั้งสิ้น ผลผลิตที่มาจากหยาดเหงื่อและแรงงาน ได้ให้ผลตอบแทนต่อพวกเขาอย่างน่าชื่นชม ด้วยสาเหตุอันนี้ ชนชาติกะเหรี่ยง จึงได้เปลี่ยนแปลงชื่อของแผ่นดิน ที่ให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อเขาว่า ก่อทุเล(ก่องซุเหล่) รัฐที่สถิตตั้งมั่นซึ่งความชั่วช้า ความเลวทราม ความอดอยากยากแค้น สลดสังเวชและการโกลาหลอลหม่าน ซึ่งความชั่วช้า เลวทรามทั้งหลายเหล่านี้ จะไม่มี ณ ดินแดนแห่งนี้ ซึ่งเป็นดินแดนใหม่ที่แสนสะดวกสบายพร้อมอุดมสมบูรณ์ โดยไม่รู้จักความยุ่งยาก ชนชาติกะเหรี่ยง ได้ดำรงชีพอยู่กันมาช้านานหลายศตวรรษ ตราบจนมีการเข้าแทรกแซง และก่อวินาศกรรมของชาวพม่าเกิดขึ้น จึงมีการเข่นฆ่าและทำลายวิถีชีวิตที่ใฝ่แสวงหาแต่ความสันติของชนชาติกะเหรี่ยง จนพินาศพังทลายลงหมดสิ้น ชาวตะวันตกเชื่อว่า บ้านเมืองเดิมของชาวกะเหรี่ยง อยู่ทางตะวันตกของจีนในกวางสี ก่อนที่พวกเขาจะอพยพเข้ามาสู่ดินแดนที่พวกเขาอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ชาวจีนเชื่อว่าแม่น้ำแยงซีเกียง(อั้งจี้กวง)นั้น เป็นแม่น้ำของพวกกะเหรี่ยง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพม่า - กะเหรี่ยง มีจุดเริ่มต้นคล้ายกันกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย - กะเหรี่ยง แต่พัฒนาการของความสัมพันธ์มาจนถึงปัจจุบันนั้นแตกต่างกันชัดเจนมาก กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงซึ่งอยู่ในป่า และนำของป่า มาแลกกับสินค้าของคนพม่าที่อาศัยอยู่ในเมือง เช่นเดียวกับความสัมพันธ์กับคนไทยในอดีต ซึ่งเรื่องราวของคนกะเหรี่ยงในประวัติศาสตร์พม่า ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกที่เมืองพุกามประมาณ ๒ - ๓ หลัก โดยดินแดนแรกที่คนกะเหรี่ยงได้เข้ามาตั้งรกรากคือ รัฐกะยาห์ ชาวพม่าจะเรียกชาวกะเหรี่ยงว่า กะยีน(Kayin) ซึ่งเป็นที่มาของคำว่ากะเหรี่ยง Karen ในภาษาอังกฤษ เนื่องพม่าจากใช้ตัว R แทนตัว Y ในภาษาพม่า

ความสัมพันธ์ระหว่างคนพม่า และคนกะเหรี่ยงเป็นในอดีตไปอย่างหลวม ๆ คือมีการส่งเครื่องบรรณาการ จากผู้นำกะเหรี่ยงตามชุมชนต่าง ๆ ไปให้แก่ผู้นำพม่า แต่คนพม่าไม่ได้เข้ามามีอำนาจปกครองชุมชนกะเหรี่ยงเหมือนดังในปัจจุบัน ลักษณะการปกครองของชาวกะเหรี่ยงในอดีตนั้น จะมีผู้นำท้องถิ่นเป็นของตนเอง หากแต่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็น เจ้าฟ้าเหมือนกับชาวไทยใหญ่ ผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้ จะอยู่ในป่า และเป็นตัวแทนชาวบ้าน รวบรวมเครื่องบรรณาการเพื่อไปส่งให้ผู้นำพม่าเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์

ชนชาติกะเหรี่ยง เข้าสู่ดินแดนอินโดจีนตามสายน้ำสำคัญ ๓ สาย โดยพวกแรกเมื่อ ๑๖๗๑ ปีก่อนพุทธกาลกาล กลุ่มที่ ๒ เข้ามาเมื่อ ๑๓๔๒ ปี ก่อนพุทธกาล และกลุ่มสุดท้ายเข้ามาเมื่อ ๑๒๘๔ ปี ก่อนพุทธกาล การอพยพเข้ามาในเส้นทางที่ ๑ ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้อพยพเข้าไปในดินแดนที่เป็นประเทศพม่าในปัจจุบัน ตามสายน้ำอิรวดี ลงไปตามที่ราบลุ่มปากแม่น้ำอิรวดี หรือเคลด้า ในพื้นที่เมืองแปร เฮนซาตะ พะลิ้ม หรือปะเส่ง เมือง ละเกิง หรือ ย่างกุ้ง การอพยพเข้ามาในเส้นทางที่ ๒ ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ เชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของกะเหรี่ยงเมืองสังขละบุรี อพยพเข้ามาตามสายน้ำสาละวิน แม่น้ำสะโตง น้ำเมย และแม่น้ำตะนาวศรี โดยมีชุมชนที่หนาแน่นอยู่ที่ เมืองตองอู ผาปูน ผาอ่าง ท่าตอน เมาะละเหม่ง พะโคหรือหงสาวดี กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ อยู่ปะปนกับชาวมอญจึงถูกเรียกว่า บาม่า กะยีน เมืองสำคัญที่เป็นที่ กล่าวถึงของชาวกะเหรี่ยง คือ เมืองตองอู ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงสกอร์ สำหรับกะเหรี่ยงโปว์หรือโผล่ว นั้น มีเมืองดั้งเดิมที่บรรพบุรุษของพวกเขา ได้เข้ามาตั้งหลักฐานมั่นคง และได้เรียกเมืองนั้นว่า ก๊วยเกอบ่อง เมืองดุยอ ณ เมืองแห่งนี้เป็นที่ราบ มีภูเขาหินตั้งอยู่เด่นเป็นสง่าท่ามกลางที่ราบเป็นที่นาเว้งว่าง พวกเขาถูกชนชาติพม่า - มอญ และคนสยาม(ไทย) กวาดต้อนกระจัดกระจายไปตามที่ต่าง ๆ ด้วยเหตุของสงครามขยายอาณาเขต พวกเขามีความเชื่อว่า สักวันหนึ่งพวกเขาจะได้กลับมารวมตัวกันอีกครั้ง ที่เมืองก๊วยเกอบ่องนี้ การอพยพเข้ามาในเส้นทางที่ ๓ ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้อพยพ เข้ามาตามสายน้ำ แม่โขง แม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาอยู่ในอินโดจีน คือในดินแดนกัมพูชา และถอยร่นกลับขึ้นมาทางเหนืออีกครั้ง ในพงสาวดารพม่า โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ กล่าวว่า พวกตองซู่ (กะเหรี่ยงเผ่าปะโอ นี้ เป็นคนที่มีมนุษย์ต่างแดนข้างเคียงรู้จักกันมาก รู้จักกันทั่วในกรุงสยาม(ไทย) และเมืองเขมร จนกระทั่งถึงแถบแม่โขงตอนล่าง ราวเมืองนครจำปาศักดิ์และแก่งพันเกาะ ในหัวเมืองไทยใหญ่

ประวัติศาสตร์ของชาวปกากะญอกล่าวว่า ถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงอยู่ในมาบูนหลายเมื่อ ๕,๐๐๐ ปีก่อน (สันนิษฐานว่า มาบูนหลาย อยู่ในอิหร่าน) ต่อมา ได้อพยพมายังปากีสถานประมาณ ๔,๕๐๐ ปีก่อน จากนั้น ได้เดินทางข้ามทะเลทรายโกบีไปอยู่ที่มองโกเลียประมาณ ๔,๐๐๐ ปีก่อน แล้วได้เคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นฐานในทิเบต ประมาณ ๓,๕๐๐ ปีก่อน จากนั้นจึงได้ย้ายไปยังยูนานเป็นเวลา ๓,๐๐๐ ปีก่อน และหลังจากถูกจีนขับไล่ พวกเขาได้อพยพมาตามแม่น้ำสาละวินและอาศัยในบริเวณปัจจุบันมาประมาณ ๒,๕๐๐ ปี เมื่อสมัยอยู่ที่ในยูนาน พระเจ้าแผ่นดินจีนพยายามกลืนชนชาติ โดยทำการแต่งตั้งผู้ปกครองให้กับแต่ละชาติพันธุ์ เมื่อชาวปกากะญอไม่ยอม จึงถูกจีนข่มขู่ทำให้ต้องอพยพหนี และในการอพยพครั้งนั้น ได้ทำพิธีมัดข้อมือเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของชาติพันธุ์ แล้วจึงอพยพลงมาถึงเมืองตองอู พะโค และเมาะตะมะ

ในประวัติศาสตร์จีน เกี่ยวกับการอพยพของกะเหรี่ยงจากประเทศจีน ในด้านประวัติ ศาสตร์ ชาวกะเหรี่ยงสืบเชื้อสายมาจากเผ่ามองโกล ซึ่งชนกะเหรี่ยงเป็นเผ่าแรกสุด ที่ตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ติดกับต้น

แม่น้ำแยงซีเกียง ในทะเลทรายโกบี ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า Land Of The Flowing Sand (ดินแดนแห่งทรายไหล) จากสถานที่ดังกล่าวนี้เอง ชาวกระเหรี่ยง ได้อพยพสู่ทางใต้เข้ามาตั้งแหล่งพำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่ในชัยภูมิแห่งนี้ ซึ่งปัจจุบันเป็นสหภาพพม่า ประมาณปี พ.ศ. ๑๕๖ ในประวัติศาสตร์เหนือและพงศาวดารพม่า กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยง ซึ่งชนชาติไทยในรัฐฉาน และชาวมณฑลพายัพรวมกันเรียกพวกเขาว่า ยางแดง อีกชนเผ่าหนึ่งเราเรียกพวกเขาว่ายางขาวและพวกเขาเองซึ่งเป็นยางแดงเรียกชนชาติของเขาเองว่ากะยา พวกยางขาวเรียกชนชาติของเขาว่า ก่อทูล กะเหรี่ยงยางแดง และกะเหรี่ยงยางขาว ถูกแบ่งออกเป็นสองพวกด้วยกัน ในตำนานพระธาตุและพงศาวดารเมืองเหนือหลายฉบับบันทึกไว้ว่า นอกจากมีพวกลัวะหรือละว้า ก็ยังมีพวกยาง หรือกะเหรี่ยงอยู่ตามป่ารอบ ๆ เมือง

จากที่กล่าวมาทำให้รู้ว่า คนกะเหรี่ยงนั้น ได้อยู่ในดินแดนสยาม (ไทย) มานานแล้ว จึงเรียกได้ว่าเป็นคนพื้นถิ่นแต่ดั้งเดิม ร่วมกับชาวละว้า และคนกะเหรี่ยงกับคนละว้า ที่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายขอบนั้น นอกจากบทบาทด้านความมั่นคงที่คนเหล่านี้เป็นผู้สอดแนม และส่งข่าว เป็นกันชน กำลังขัดทัพพม่าให้แก่สยาม(ไทย)แล้ว ผู้คนเหล่านี้ ก็ยังเป็นผู้ที่นำสินค้าอันเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของกรุงสยาม นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทบาทของคนกะเหรี่ยง นับแต่เมืองอุ้มผาง เมืองอุทัยธานี เมืองราชบุรี เมืองสังขละบุรี เมืองศรีสวัสดิ์ จึงเป็นผู้ที่นำสินค้าผลิตภัณฑ์จากป่าอันมีค่า และเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของสยาม ดังมีอ้างอิงในหนังสือเรื่อง สถานภาพของกะเหรี่ยงในชุมชนสยาม(ไทย) โดยนายโรนันต์ ดี รินารด์ ว่า.....ขบวนเรือสำเภาได้นำสินค้าจากประเทศสยาม(ไทย) ไปยังกรุงปักกิ่ง ได้บรรทุกสินค้ามีค่า มีช้าง ไม้กฤษณา ไม้มะเกลือ นอแรด งาช้าง ฯลฯ นอกจากนี้ พวกเขายังส่งสินค้าช้างส่งเข้ามายังราชสำนักสยาม(ไทย) กล่าวได้ว่า กะเหรี่ยงคือผู้ผลิตหรือควบคุมสินค้าของป่าเกือบทั้งหมด.

ข้อมูลอ้างอิงชิ้นแรก ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับคนกะเหรี่ยง พบในหนังสือไทยรายปี ฉบับตีพิมพ์ในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๘ และต้นศตวรรษที่ ๑๙ ในปี พ.ศ. ๒๓๒๘ ในช่วงยุคกรุงศรีอยุธยา กล่าวว่า เมืองศรีสวัสดิ์(ปัจจุบันคืออำเภอศรีสวัสดิ์) อยู่ภายใต้การปกครองของสยาม(ไทย) และเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าที่สำคัญ ในปีช่วงยุคสมัยของกรุงศรีอยุธยา พวกกะเหรี่ยง และละว้าแถบเมืองศรีสวัสดิ์ ขอมรับการปกครองของไทย ทั้งส่งส่วย ขอมเป็นไพร่ ซึ่งเป็นสิทธิหน้าที่ที่พึงกระทำเช่นเดียวกับไพร่ไทย และยังได้ช่วยงานราชการอยู่ในกองอาทมาต ทำหน้าที่สอดแนม ฝายตรงข้ามจากเมืองพม่า จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ดังนั้น ในช่วงปลายกรุงศรีอยุธยาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จึงมีชาวกะเหรี่ยงจากประเทศพม่า ได้อพยพเข้ามาอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งกะเหรี่ยงเมืองสังขละบุรีด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งได้ มาตั้งหลักปักฐานอย่างถาวร และมีการอพยพตามมาเรื่อยๆ เมื่อมีขนาดของชุมชนใหญ่ขึ้น จึงได้ส่งตัวแทนไปเข้าพบเจ้าเมืองกาญจนบุรี เพื่อที่จะขออนุญาตตั้งถิ่นฐานอยู่ในแผ่นดินสยาม อย่างเป็นทางการ เจ้าเมืองกาญจนบุรีได้ให้สิทธิดังกล่าว ทั้งยังแต่งตั้งให้เป็นนายด่าน นายกองและเจ้าเมืองสังขละบุรีอีกด้วย และเพื่อที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับแนวพรมแดนฝั่งตะวันตกของประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงกระตุนให้ชาวมอญ และชาวกะเหรี่ยงจากพม่าอพยพเข้ามาในสยาม(ไทย) โดยทรงให้กองทัพจัดเตรียมเสบียงอาหารและที่พักอาศัยสำหรับผู้อพยพไว้ตามแนวขอบชายแดนทางด่านพระ

เจดีย์สามองค์

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำความคุ้นเคยกับพสกนิกรทั่วราชอาณาจักรไทย และได้ทรงเสด็จเยี่ยมชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่เมืองสวนผึ้ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๖ และปี พ.ศ. ๒๔๔๓ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓ พระยาราชเสนาผู้สำเร็จราชการมณฑลราชบุรี ได้ออกตรวจเยี่ยมชาวกะเหรี่ยงโปว์, โพลั่ว ตามเมืองกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี เพื่อที่จะให้คนกะเหรี่ยง ได้มีสถานะและสิทธิหน้าที่เช่นเดียวกับคนไทย อาทิ เสียภาษีให้แก่อัฐ มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนัน ซึ่งท่าทีของชาวกะเหรี่ยงโปว์, โพลั่วในยุคนั้น โดยเฉพาะกะเหรี่ยงโปว์ในทิศตะวันตกของประเทศไทย ยินยอมต่อนโยบายการปกครองของรัฐบาลสยาม และแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมตามสิทธิ และหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เช่น ใช้สิทธิในการเลือกหัวหน้าหมู่บ้าน การรายงานสภาพพื้นที่ป่า และจ่ายภาษีบางคนถึงขนาดได้เข้าร่วมกองทัพอไทย และบางคนก็ได้เป็นตำรวจ ส่วนที่เหลือก็ได้เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ และผู้นำชาวกะเหรี่ยงบางคน มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารแห่งชาติ อาทิ พระศรีสุวรรณคีรี ทะเจียงโปรย เสดะพันธุ เจ้าเมืองกะเหรี่ยง ได้เป็นนายอำเภอคนแรกของสังขละบุรี ถึงแม้บางครั้งจะประสบปัญหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยในเมือง แต่พวกเขาก็พยายามอย่างมาก ที่จะเข้าใจระบบการปกครองรูปแบบใหม่ ชาวกะเหรี่ยงตามชายแดนไทยในภาคตะวันตก ในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรีนั้น ต่างมีความกระตือรือร้นและความจงรักภักดี ไม่แตกต่างจากผู้นำชาวไทยในยุคแรกของการปฏิรูปแผ่นดิน ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ เลย สถานภาพของชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยนั้น เริ่มเสื่อมถอยตั้งแต่ราวปลายรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยหันมาส่งออกสินค้าเช่น ข้าวแทนสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งสินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านั้น ส่วนใหญ่จะจัดหาโดยชาวกะเหรี่ยง นอกจากนี้ ชาวกะเหรี่ยงก็ไม่ได้มีบทบาทในการป้องกันชายแดนฝั่งตะวันตกของประเทศ เหมือนดังเช่นแต่ก่อนแล้ว อีกทั้งยังต้องสูญเสียสถานภาพ ทางการเมือง ประกอบกับไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในเรื่องการตัดสินใจปัญหาชายแดนด้านตะวันตก ร่วมกับพม่า หรือไม่ได้ดำรงตำแหน่งของผู้นำที่มีความสำคัญอีกต่อไป

กะเหรี่ยง ก่อนที่ชาวอังกฤษจะเข้ามาครอบครองพม่า ในคริสต์ศตวรรษ ที่ ๑๘ นั้น หม่อง ทิน อ่อง นักประวัติศาสตร์ของพม่านำเสนอว่า แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. กะเหรี่ยงพม่าหรือที่เรียกว่า กะเหรี่ยงสะกอ (จกอ ปกา กะญอ)
๒. กะเหรี่ยงมอญ หรือที่เรียกว่า กะเหรี่ยงโปว์ (โพล่ง) มีกลุ่มย่อยอีก คือ กะเหรี่ยงปาโอ หรือ ดองคู (ดองคู)
๓. กะเหรี่ยงบเว

หลังจากที่มิชชันนารี ได้เข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนาในประเทศพม่า จึงถูกแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก ที่เรียกตนเองว่า จกอว์, สกอว์ หรือ ปกาเกอญอ กลุ่มที่สอง ที่เรียกตนเองว่า ชูว์ หรือ โพลั่ว, โปว์ กลุ่มที่สาม ที่เรียกตนเองว่า ปะโอ, ดองคู หรือดองคู และกลุ่มสุดท้ายที่เรียกตนเองว่า กะยาห์, บเว

กะเหรี่ยง จัดอยู่ในตระกูลย่อยของตระกูลภาษาจีน - ทิเบต (Sino-Tibetan Language Family) สาขา

กะเหรี่ยง (Karenic Brance) ซึ่งในตระกูลภาษาจีน - ทิเบต นั้น มีตระกูลย่อยคือ

๑. ไชนีติก

๒. ทิเบต - พม่า

๓. โบคิช เบอรัมิก

๔. บาริก คารนิก (กะเหรี่ยง) ภาษาในกลุ่มคารนิก (Karenic Brance) สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก ๔ กลุ่มย่อย คือ

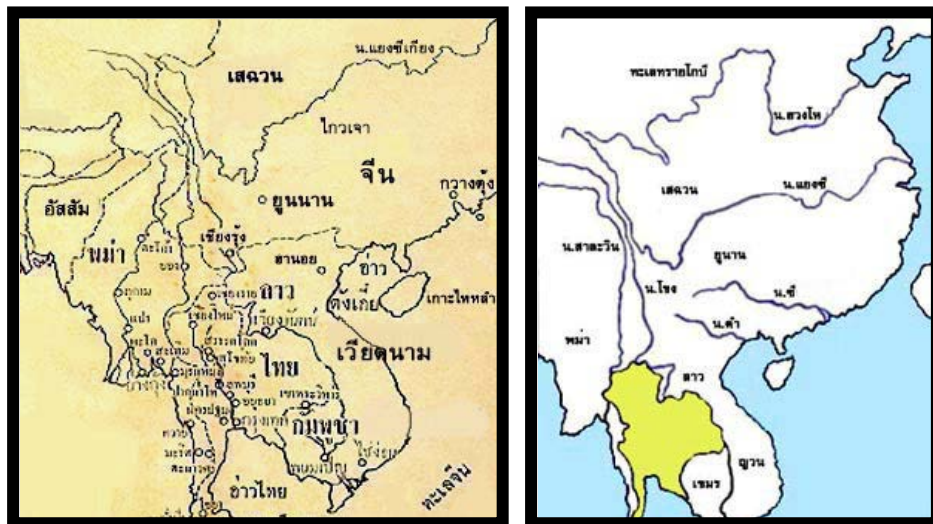
๔.๑ กะเหรี่ยงสะกอ (จกอก ปกา กะญอ) คือ กะเหรี่ยงกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า สะกอ , จกอว์ (S GAW - KAREN) ยางขาว หรือ ปกากะญอ

๔.๒ กะเหรี่ยงโปว์ (โพล่ง) คือกะเหรี่ยงกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า ชูว์,โปว์ (PWO KAREN) ยางบ้าน หรือ โพล่า

๔.๓ กะเหรี่ยงปาโอ (ตองตู) คือ กะเหรี่ยงกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า ปะโอ (THONGTHO KAREN) หรือ ตองตู

๔.๔ กะเหรี่ยงกลาง ซึ่งรวมถึงกะเหรี่ยงกะยา (กะเหรี่ยงแดง คารนนิ) เบร ยางตาไล เกบา และ ชาเขิน คือ กะเหรี่ยงกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า บะเว ,กะยาห์ (B GHWE KAREN) หรือยางแดง นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มกะเหรี่ยงใหม่ กลุ่มเล็กๆ ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และเป็นที่ยึดกันดี คือ ปาดอง (กะเหรี่ยงคองขาว) และกะยอ (กะเหรี่ยงหยาขาว)

แผนที่แสดงการเคลื่อนย้ายอพยพ

ลำดับเหตุการณ์ก่อนพุทธกาล

ราว ๒๔๐๐ - ๒๐๗๔ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง อพยพลงมาจากที่ราบริมแม่น้ำ ใน

ทะเลทรายโกบี บริเวณที่ราบทิเบต-มองโกเลีย ข้ามเทือกเขาเทียนชาน และเดินทางมาถึงที่ราบลุ่มบริเวณต้นแม่น้ำ

ฮวงโห และแม่น้ำแยงซีเกียง(เอ็งจี้ก) และได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ ที่ติดกับต้นแม่น้ำแยงซีเกียงในทะเลทรายโกบี ซึ่งรู้จักกันว่า Land or the Flowing sand ดินแดนแห่งทรายไหลประกอบอาชีพกสิกรรมและเลี้ยงสัตว์

ราว ๑๕๐๐ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง ขยายอาณาเขตการตั้งถิ่นฐาน และอพยพจากการรุกรานของชนชาติจีน อพยพมาทางทิศตะวันออก จรด ปากีสถานฝั่งตะวันออก และจีนตอนเหนือ

ราว ๑๓๐๐ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง อพยพออกจากแถบปากีสถานตะวันออก เนื่องจากถูกชนชาติอ้ายลาว(ไทย)รุกรานจึงอพยพมายังบริเวณแคว้นยูนานของจีน

ราว ๙๕๐ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง อพยพมายังยูนาน ประเทศจีนตอนใต้และเวียดนามเหนือในปัจจุบัน เนื่องจากถูกชนชาติจีนรุกราน เมื่อก่อนเรียกว่าบริเวณนี้ว่า อาณาจักรสิบสองปันนา หรือ พันนา กล่าวคือ มีนาอยู่ในหมู่ไทยเป็นหมื่น โกลู/ไร่ นักประวัติศาสตร์ หลายท่านได้กล่าวว่ากะเหรี่ยงนั้นเคยมีเมืองหลวงอยู่ที่สิบสองปันนา

ราว ๕๕๐ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง ได้อพยพพลอยล่นลงมาจากยูนาน ของจีน มายังบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรียกว่า อาณาจักรสิบสองจุไทย หรือ ตามภาษาไทยปัจจุบัน เรียกว่า อาณาจักรสิบสองเจ้าไทย หัวพันทั้งห้าทั้งหก และอยู่ในลาว (อาณาจักรอ้อหรืออ้ายลาว) สันนิษฐานว่า อยู่บริเวณเมืองหลวงพระบาง จากนั้นมุ่งเข้าสู่บริเวณลำน้ำโขง และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ร่วมกับชนชาติขอมโบราณ ชาวละว้า และชนชาติมอญ

ราว ๓๕๐ ปี ก่อนพุทธศักราช พวกเขมร ได้เข้ามารุกรานอาณาจักรอ้ายลาว (ไทย) อาณาจักรลุง (ไทย) และอาณาจักรจีน ในเวลาต่อมา จีนเกิดการจลาจลพากันอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาเบียดเบียนชนชาติอ้ายลาว(ไทย) และชาติอ้ายลาว(ไทย) จึงได้อพยพมาทางใต้มาเบียดเบียนชนชาติกะเหรี่ยงทำให้ชนชาติกะเหรี่ยงเริ่มอพยพเข้าสู่พม่า

ราว ๑๐๐ ปี ก่อนพุทธกาล ชนชาติกะเหรี่ยง ได้อพยพเข้ามาสู่ตอนเหนือของประเทศพม่าในปัจจุบัน บริเวณแม่น้ำอิรวดี สาละวิน ดินแดนนี้ เริ่มมีการตั้งอาณาจักรของชาวพยู,เพ็ญ และขอมโบราณ

เริ่มปีพุทธศักราช ชนชาติกะเหรี่ยง ได้เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกับชนชาติมอญในบริเวณศูนย์กลางของพม่าในปัจจุบัน ในรอบนอกอาณาจักรของชาวพยู , เพ็ญ อาณาจักรสุวรรณ ภูมิ อาณาจักรศรีโคตรบูรณ ของขอมโบราณ เริ่มขยายตัวใหญ่ขึ้น ชนชาติมอญเริ่มตั้งอาณาจักร

พ.ศ. ๒๐๐ ชนชาติกะเหรี่ยง ได้อาศัยอยู่ในอาณาจักรมอญ โดยตั้งเป็นเมืองเล็กๆ อยู่แยกต่างหากจากชนชาติมอญ ซึ่งเริ่มก่อตั้งอาณาจักรเหนือชนชาติอื่นๆ ในแถบนี้ มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองท่าดอน เมืองแปร และเมืองตองอู ต่อมา ได้ขยายอาณาเขตจนเข้ามาถึงประเทศไทยในปัจจุบัน มีชื่อเรียกว่า อาณาจักรสุวรรณ ภูมิ หรือ แหลมสุวรรณภูมิ มีศูนย์กลางมาที่สุพรรณและ นครปฐม (บางท่านว่าอยู่ที่เมืองสะเทิม) ร่วมกับอาณาจักรพุนันหรือพนมของขอมโบราณที่อยู่ฝั่งตะวันออก มีศูนย์กลางอยู่ที่นครพนม

พ.ศ. ๓๐๐ พระพุทธศาสนารุ่งเรือง พระเจ้าอโศกมหาราช ได้ส่งพระนักเผยแผ่ไปยังนานาอารยประเทศ ถึง ๕ สาย เพื่อประกาศเผยแผ่พุทธศาสนาให้แก่ไพศาล โดยสายของพระโสณะเถระและพระอุตตระเถระนั้น ได้นำพระพุทธศาสนาเข้าสู่แหลมสุวรรณภูมิ ที่เมืองสะเทิม ผังพม่าตอนเหนือ

พ.ศ. ๖๐๐ อารยธรรมของอินเดีย ได้หลั่งไหลแผ่เข้ามาครอบคลุมยังดินแดนนี้ และชาวอินเดียเรียกอาณาบริเวณนี้ว่า **ดินแดนสุวรรณภูมิ** และได้เข้ามาตั้งหลักแหล่ง พร้อมทั้งได้นำวัฒนธรรมประเพณีและศาสนา คือ ศาสนาพราหมณ์ และพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท(หินยาน) ต่อมา ได้มีพระสงฆ์ฝ่ายมหายาน ได้นำเอาพระพุทธศาสนาแบบมหายานลัทธิตันตระ เข้ามาเผยแผ่ ประชาดิกะเหรีียง เริ่มได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศานามหายาน

ประวัติศาสตร์ของการก่อตั้งเป็นอาณาจักร ในดินแดนของประเทศพม่า เริ่มขึ้นในช่วงราวพุทธศตวรรษที่ ๖ นี้ มีอาณาจักรของชนชาติหนึ่ง ที่อพยพเข้ามาเป็นกลุ่มแรกชื่อว่า ชนชาติพยู มีเมืองสำคัญตั้งอยู่ที่เมืองศรีเกษตร หรือบริเวณใกล้ ๆ กับเมืองแปรในปัจจุบัน เมือง เบกกาโน และเมืองฮาลิน ซึ่งเมืองเหล่านี้ตั้งอยู่แถบฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีในตอนกลางของประเทศพม่า ต่อมา ชนชาติมอญหรือตะเลง ซึ่งมีเมืองหลวงชื่อ สะเทิม(สุธรรมวดี) และชนชาติพม่าโบราณ มีเมืองพุกามเป็นเมืองหลวง ในตอนนี้มีชื่อเรียกชาวพม่าว่า "มรัมมะ" พระพุทธศาสนาทั้งแบบมหายาน และแบบเถรวาทเจริญรุ่งเรืองในดินแดนแถบนี้เป็นเวลาหลายร้อยปี และรับวัฒนธรรมมาจากอินเดียโดยตรง คือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทนำมาปฏิบัติสืบทอดจนรุ่งเรืองอยู่ในดินแดนแถบนี้

พ.ศ. ๙๐๐ ชนชาติละว้า ซึ่งเข้าครอบครองถิ่นเจ้าพระยา ได้ตั้งอาณาจักรใหญ่ขึ้นสามอาณาจักรคือ อาณาจักรทวาราวดี มีอาณาเขตประมาณตั้งแต่ราชบุรีถึงพิษณุโลก มีนครปฐมเป็นเมืองหลวง อาณาจักรโยนกหรือยาง เป็นอาณาจักรทางเหนือในเขตพื้นที่เชียงรายและเชียงแสน มีเงินยางเป็นเมืองหลวง และอาณาจักรโคตรบูรณ มีอาณาเขตตั้งแต่นครราชสีมาถึงอุดรธานี มีนครพนมเป็นเมืองหลวง

พ.ศ. ๖๐๐ - ๘๐๐ ในบริเวณแถบนี้ ได้เป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการติดต่อ สื่อสาร การค้าขาย แลกเปลี่ยนวิทยาการความรู้ ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ระหว่างฝั่งอ่าว เบงกอลและอินเดียกับฝั่งจีนและฝั่งเวียดนาม ชนชาติกะเหรี่ยงได้สร้างเมืองปักหลักอยู่ที่นี่ ร่วมกับอาณาจักรของชนชาติขอม (ละว้า) และชนชาติมอญในกลุ่มน้ำอิรวดี และสาละวิน

พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นยุคที่ชนชาติมอญรุ่งเรืองที่สุด ได้เข้าครอบครองการค้าทั้งทางบกจากอินเดีย ถึงพม่าตอนเหนือ และทางเรือจากอ่าวเบงกอล ถึงแม่น้ำเจ้าพระยา ชนชาติกะเหรี่ยง ได้หันมานับถือพระพุทธศาสนา แต่มักถูกกีดกันจากชนชาติอื่น ๆ จึงเกิดลัทธิอารี (กราบไหว้พระพุทธเจ้า, ไหว้ผีและนับถือฤาษี)

พ.ศ. ๑๒๐๐ ในดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อาณาจักรทวาราวดีได้รุ่งเรืองและเป็นอาณาจักรที่สำคัญทางพุทธศาสนาขึ้น ชนชาติกะเหรี่ยง นับถือพระพุทธศานามหายาน ลัทธิอารี

พ.ศ. ๑๓๕๒ ชนชาติพม่าเริ่มก่อตั้งอาณาจักร จึงได้เข้ามามีอำนาจและครอบครองดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อิรวดี และสาละวิน ซึ่งเป็นถิ่นเดิมของชนชาติมอญและพวกปยูหรือพะยู ชนชาติพม่ามีอำนาจตั้ง

เมืองพุกาม (Pagan) หรือนครอริมันตะ หรือนครศรีเกษตร ขึ้นเป็นเมืองหลวง ชาวกะเหรี่ยงถูกขับไล่ จึงเริ่มอพยพเข้าสู่ป่าเขา และในดินแดนของละว้า

พ.ศ. ๑๕๘๗ - ๑๖๒๐ เป็นช่วงที่ชนชาติพม่าเจริญรุ่งเรืองที่สุด กษัตริย์พม่าได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท จึงขับไล่ชนชาติอื่นที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน อย่างชนชาติกะเหรี่ยงและมอญ นิกายมหายาน ก็คือ การนับถือพระพุทธเจ้าหลายพระองค์ การใช้ไสยศาสตร์ การเซ่นไหว้ภูตผี และการนับถือฤาษี ชาวกะเหรี่ยง ถูกขับไล่ จึงเริ่มถอยร่นเข้าไปยังป่าเขาและดินแดนละว้า(ต่อมาเป็นดินแดนสยาม)พ.ศ.๒๑๑๒ - ๒๑๑๓ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา ชาวกะเหรี่ยงในดินแดนพม่า ได้อพยพตามครัวมอญเข้ามายังดินแดนสยาม(ไทย) โดยมาตามเส้นทางเมืองมะละแหม่ง แม่กษัตริย์ เข้ามาทางทิศตะวันตกที่ด่านเจดีย์สามองค์ และทางด้านระแหงจังหวัดตาก บางส่วนปักหลักอยู่ที่ทุ่งสังขลา(ทุ่งใหญ่เนเรศวร) ที่ตาก และที่สุพรรณบุรี บางส่วนตามครัวมอญเข้าไปยังกรุงศรีอยุธยา

พ.ศ. ๒๑๒๗ - ๒๑๔๘ สมัยสมเด็จพระนเรศวร ชาวกะเหรี่ยงในดินแดนพม่าถูกกวาดต้อนมากับการเทครัวของสมเด็จพระนเรศวร ในจำนวนนี้ มีกะเหรี่ยงเมืองก๊วยกะบ่องเข้ามาด้วย ซึ่งต่อมาเป็นบรรพบุรุษของกะเหรี่ยงเมืองสังขละบุรี เพราะไม่ได้ติดตามไปยังกรุงศรีอยุธยา

พ.ศ. ๒๑๗๓ - ๒๑๘๘ ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ชาวกะเหรี่ยงในดินแดนพม่า ได้อพยพตามครัวมอญเข้ามายังดินแดนสยาม(ไทย) อีกระลอกหนึ่ง

พ.ศ. ๒๑๘๕ - ๒๒๓๑ สมัยสมเด็จพระนารายณ์ ชาวกะเหรี่ยงได้อพยพตามครัวมอญ ในหัวเมืองมอญ เข้ามายังดินแดนสยาม(ไทย)

พ.ศ. ๒๒๗๕ - ๒๓๐๑ สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เกิดการก่อกบฏที่พม่า ชาวกะเหรี่ยงในดินแดนพม่าตอนเหนือและตอนกลาง ได้อพยพเข้ามายังดินแดนสยาม(ไทย) รวมทั้งกะเหรี่ยงบ้านเมกกะวะ เมืองมะละแหม่ง ที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ต้นลำน้ำซองกาเลีย ที่บ้านพุพัง เขตป่าทุ่งใหญ่เนเรศวร

พ.ศ. ๒๓๑๗ - ๒๓๑๘ สมัยพระเจ้าตากสิน เป็นช่วงที่มีการอพยพครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่กระทบกระเทือนจิตใจชาวกะเหรี่ยงมากที่สุด

พ.ศ. ๒๓๕๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ชาวกะเหรี่ยงในดินแดนพม่า ได้อพยพตามครัวมอญเข้ามายังดินแดนสยาม(ไทย) ทางพระเจดีย์สามองค์ อีกระลอกหนึ่ง

การอพยพของ
ชาวกะเหรี่ยง

ชื่อและความหมายของกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมของไทย ที่จัดได้ว่ามีหลายเผ่าพันธุ์ หลายภาษา มีการนับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่กะเหรี่ยงดั้งเดิม จะนับถือผี เชื่อเรื่องต้นไม้ป่าใหญ่ ภายหลังหันมานับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ เป็นต้น กะเหรี่ยง มีถิ่นฐานตั้งอยู่ที่ประเทศพม่า แต่หลังจากถูกรุกรานจากศึกสงคราม จึงมีกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย คนกะเหรี่ยง ถูกจัดให้เป็นชาวไทยภูเขากลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในจำนวน ๕ กลุ่ม ซึ่งสถานะของชาวไทยภูเขา มีความหมายว่ากลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยทำมาหากิน หรือมีบรรพชนที่ อาศัยอยู่บนที่สูงในพระราชอาณาจักรสยาม(ไทย) ซึ่งมีวัฒนธรรม,ประเพณี,ความเชื่อ,ภาษาและการดำเนินชีวิต ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คำว่ากะเหรี่ยง เป็นคำใช้เรียกรวมของเผ่าซุว์-ส่อง จินโบราณออกเสียงเป็นซุว์ หรือ โจว เป็นศัพท์ดั้งเดิม ต่อมา เผ่าซุว์เรียกตัวเองว่า โส่ว หรือ โป่ว (กะเหรี่ยงมอญ) ส่วนเผ่าส่อง เรียกตัวเองว่า สกอว์ หรือ ปกาเกอะฮ่อว์ (กะเหรี่ยงพม่า) ซึ่งโดยรวมหมายความว่า ความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจประเสริฐและรักสันโดษ กะเหรี่ยงก่อนพุทธศตวรรษที่ ๒๓ นั้น หม่องทินอ่อง(อธิการบดีมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง) นักประวัติศาสตร์ของพม่า กล่าวว่า ได้ถูกจัดแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ กะเหรี่ยงพม่า หรือที่เรียกว่า กะเหรี่ยงสกอว์ กลุ่มที่สอง คือ กะเหรี่ยงมอญ หรือเรียกว่า กะเหรี่ยง โป่ว,โส่ว มีกลุ่มย่อยคือ กะเหรี่ยงปะโอหรือตองคู และกลุ่มสุดท้ายเรียกว่า กะเหรี่ยงบเว ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ เมื่ออังกฤษเริ่มเข้ามาครอบครองพม่า และมีชนันารี ได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในพม่าจึงได้แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่คือ

๑. กลุ่มที่เรียกชื่อเผ่าตนเองว่า จกอว์ ฝรั่งออกเสียงเป็นสกอว์ ซึ่งแปลว่ามะเขือในภาษาสะกอ หรือปกาเกอญอ กะเหรี่ยงสะกอนั้น เรียกตัวเองว่า ปากะเกอะญอ หมายถึงคน หรือ มนุษย์นั่นเอง เป็นกลุ่มที่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยมีมิชชันนารีเป็นผู้คิดค้นดัดแปลงจากตัวหนังสือพม่าผสมภาษาโรมัน กลุ่มนี้หันมานับถือศาสนาคริสต์เป็นส่วนใหญ่ไทยเรียกขานดอยหรือชาวหรือกะหร่างอาศัยอยู่ตามขุนเขาแถบชายแดนไทย-พม่า บริเวณลุ่มน้ำสาละวิน

๒. กลุ่มที่เรียกชื่อเผ่าตนเองว่า ซุว์ ภาคเหนือออกเสียงเป็นซิว หรือ โส่ว,โป่ว กะเหรี่ยงโปว์นั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเคร่งครัดในประเพณี ไทยเรียกขานน้ำเนื่องจากชอบอาศัยอยู่ตามต้นน้ำลำธาร โดยเฉพาะในเขตจังหวัดกาญจนบุรีพบมากที่สุด ในจังหวัดอื่นๆ จะอาศัยอยู่ตามชายแดนไทย-พม่า

๓. กลุ่มที่เรียกชื่อเผ่าตนเองว่า ปะโอ คนอื่นเรียกว่าตองสู่ อาศัยอยู่ในรัฐฉานของพม่าและทางภาคเหนือของไทย ถิ่นฐานดั้งเดิมอาศัยอยู่ในมอโกเลียเมื่อประมาณ ๒,๐๐๐ ปีก่อน คริสตศักราชก่อนอพยพเข้าสู่ประเทศทิเบตยูนนานจีนเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔. กลุ่มที่เรียกชื่อเผ่าตนเองว่า กะยาห์ ไทยเรียกขานแดง หรือ กะเหรี่ยงแดงตามเครื่องแต่งกายที่มักชอบใช้สีแดง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือคนทั่วๆ ไป โดยเฉพาะทางภาคเหนือ รู้จักกะเหรี่ยงในชื่อว่า คนข่าง ส่วนคนไทยในภาคกลางนั้น รู้จักกะเหรี่ยงในชื่อว่า กะเหรี่ยง นอกจากนั้นในท้องถิ่นหนึ่งๆ อาจเรียกพวกนี้ว่า ข่างแดง ข่างขาว ข่างเปียง ข่างกะเลอ และข่างน้ำๆลฯ ซึ่งที่แท้จริงแล้วก็คือชื่อกะเหรี่ยงอย่างเดียวกัน แต่นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งแยกกลุ่มกะเหรี่ยงทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทยเพียง ๔ กลุ่ม ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น

Hilton Peter ได้ศึกษาและให้ความหมายของคำว่ากะเหรี่ยง ว่ามาจากคำว่ากะเร็น (Karen) เป็นคำภาษาอังกฤษ แต่คนภาคกลางเรียกว่ากะเหรี่ยง พม่าเรียกว่ากะยีน(kayin) คนไทยภาคเหนือและในรัฐฉานของพม่า เรียกว่ายง

Gordon H. Luce กล่าวว่า พบคำว่ากะเรียน (karyan) เป็นภาษาพม่าเก่า ใช้เรียกคำว่ากะเหรี่ยง ในศิลาจารึกซึ่งมีอายุอยู่ในราวปี พ.ศ.๑๙๘๓(ร่วมสมัยกับศิลาจารึกหลักที่ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช) จารึกนี้พบที่พระเจดีย์ชเวดวินชาที่เมืองหงสาวดี กล่าวถึงชนเขาเผ่ากะเรียน(karyan) ซึ่งแต่งกายโดยใส่เสื้อทรงกระบอกมีแขนในตัว เวลาใส่ใช้วิธีสวมหัวลงมา และยังมีจารึกอีกหลายหลักที่ กล่าวถึงกะเหรี่ยง เช่นหลักที่ระบุว่าจารึกในปี พ.ศ.๑๘๑๘ บอกรายชื่อข้าพระผู้ไฉนญกัลปนาถวายวัดว่า มีข้าพระที่เป็นเผ่ากะเหรี่ยงสกอร์ และตองตู จารึกที่เมืองพะโค ปี พ.ศ.๑๙๘๕ ก็กล่าวถึงกะเหรี่ยงสกอร์ และกล่าวถึงเมืองซ้อ เมืองสะกู(Sago) ว่าเป็นเมืองที่พวกกะเหรี่ยงสกอร์อาศัยอยู่

Ronald D. Renard ชาวอเมริกัน นำเสนอว่า นักภาษาศาสตร์หลายคนได้กล่าวว่า ภาษากะเหรี่ยงเก่าแก่มาก จนไม่แน่ใจว่าจัดอยู่ในตระกูลภาษาใด และอาจเป็นไปได้ว่า ชาวกะเหรี่ยง ได้อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้มาก่อนคนไทยและคนพม่า อาจพอ ๆ กับกลุ่มคนมอญ-เขมร ซึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนแถบนี้เป็นกลุ่มแรก ๆ มีข้อมูลอ้างอิงบ้างเล็กน้อยเกี่ยวกับคนกะเหรี่ยง ในจารึกของอาณาจักรพุกามในพม่า และในงานเขียนของล้านนา หนึ่งในงานชิ้นแรก ๆ ที่กล่าวถึงคนกะเหรี่ยง ปรากฏในตำนานพระธาตุเจ้าหริภุญชัย จังหวัดลำพูน เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๔๔ กล่าวถึงกลุ่มยางเปียง แถบบ้านห้วยหละในเขตอำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ชาวไทยมักนิยมเรียกชาวกะเหรี่ยงว่า ยาง หมายถึงคนที่อาศัยอยู่ในป่าซึ่งคนกะเหรี่ยงไม่ชอบให้เรียกเช่นนี้ เพราะรู้สึกเหมือนเป็นการดูถูก สำหรับคำว่า กะเหรี่ยง ในภาษาไทยมาจากคำในภาษามอญ ที่ออกเสียงว่า kariang เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์ ยังระบุว่าต้นกำเนิดของภาษากะเหรี่ยงที่เก่าแก่ที่สุด อยู่ในบริเวณที่เป็นรัฐกะยาห์ ของประเทศพม่าในปัจจุบัน (ตรงข้ามกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนของประเทศไทย) แนวคิดทางภาษาศาสตร์วิเคราะห์กันว่า หากบริเวณใดมีความหลากหลายของสำเนียงภาษาถิ่นมากที่สุด บริเวณนั้น จะเป็นแหล่งกำเนิดของภาษานั้น ๆ ดังเช่นภาษาอังกฤษที่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษ เพราะเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษมากที่สุด หากเดิน ทางไปประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะที่เมืองหลวง ซึ่งมีคนมากมายอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ อาจจะพบว่า สำเนียงภาษาอังกฤษที่ได้ยินจากต้นถนน จนถึงสุดถนนสายหนึ่ง มีความแตกต่างกันหลายสำเนียง เมื่อนำแนวคิดดังกล่าว มาพิจารณากับภาษากะเหรี่ยง จะพบว่า บริเวณที่มีภาษากะเหรี่ยงหลากหลายสำเนียงมากที่สุด คือรัฐกะยาห์/กะเรนนิ หรือที่คนไทยเรียกว่า กะเหรี่ยงแดง ที่รัฐกะยาห์แห่งนี้จะมีภาษากะเหรี่ยงหลายสำเนียงที่ไม่ค่อยคุ้นหู เช่น สำเนียง บะแวน สำเนียงปาดอง (กลุ่มกะเหรี่ยงคอยาว) และสำเนียงหยิกบ่อที่นี้ได้ก่อให้เกิดภาษาพูดของกลุ่มภาษากะเหรี่ยงหลายสำเนียง ในปัจจุบันกลุ่มภาษากะเหรี่ยงที่พบในประเทศไทย คือ สะกอและโปว ชาวกะเหรี่ยงสะกอ มักเรียกตัวเองว่า ปากะญอ ซึ่งมีความหมายว่า คน ส่วนชาวกะเหรี่ยงเผ่าอื่น ๆ มักเรียกตัวเองตามชื่อและสำเนียงภาษาพูด เช่น โปว หรือปาดอง แต่ปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงโปวบางส่วนในประเทศไทยก็หันมาเรียกตัวเองว่า ปากะญอ เช่นเดียวกัน เรื่องราวของคนกะเหรี่ยงในประวัติศาสตร์พม่า มีปรากฏอยู่ในศิลาจารึกที่เมืองพุกามประมาณ ๒-๓ หลัก โดยดินแดนแรก ที่คนกะเหรี่ยงเข้ามาตั้งรกรากคือรัฐกะ

ยहाँ ชาวพม่าจะเรียกชาวกะเหรี่ยงว่า กะยีน (Kayin) ซึ่งเป็นที่มา ของคำว่า กะเหรี่ยง(Karen) ในภาษาอังกฤษ เนื่องจากใช้ตัว R แทนตัว Y ในภาษาพม่า

ชนชาติกะเหรี่ยงในพื้นที่อื่นๆ ส่วนใหญ่ก็มีตัวหนังสือใช้ โดยดัดแปลงจากอักษรพม่า เช่นเดียวกับที่ตัวหนังสือไทย ก็ดัดแปลงมาจากตัวอักษรมอญและเขมร โดยเหตุผลสำคัญที่ทำให้กะเหรี่ยงบางกลุ่ม มีตัวหนังสือเขียนใช้ และบางกลุ่มไม่มีตัวหนังสือใช้ ส่วนหนึ่งมาจากธรรมชาติของการตั้งถิ่นฐานของคนกะเหรี่ยง การตั้งชุมชนมักอยู่ตามป่าเขา และด้วยการตั้งบ้านเรือนอยู่ตามแหล่งน้ำเล็ก ๆ ไม่อยู่ตามลุ่มน้ำใหญ่อย่างที่คนไทยอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จึงทำให้ชุมชนที่ตั้งมักเป็นชุมชนเล็ก ๆ และอยู่ลึกเข้าไปในป่า กลุ่มกะเหรี่ยงที่อยู่ตามป่า ลึกมากภาษาเขียนก็เข้าไปไม่ถึง โดยเฉพาะชุมชนที่ทำกินแบบพอเลี้ยงชีพไม่ได้มีการติดต่อค้าขาย ความจำเป็นในการสื่อสารด้วยภาษาเขียนมีน้อย แต่สำหรับกลุ่มกะเหรี่ยงที่อยู่ใกล้เมืองจะมีการนำภาษาเขียนที่อยู่ใกล้ ๆ มาประยุกต์อย่างอยู่ใกล้พม่า ก็ใช้อักษรพม่า

ชนชาติกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า และลึกเข้ามาในประเทศไทย อย่างตาก แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี และบางส่วนของเชียงใหม่ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกเรียกว่า กะเหรี่ยงสกอร์ ที่เรียกตัวเองว่า ปกาเกอญอ จะปรับภาษาพม่ามาเป็นภาษาเขียนเพื่อการสื่อสาร มีการบันทึกไม่ว่าจะเป็นตำรายา คำสอนในพุทธศาสนา ส่วนอีกกลุ่มคือ กะเหรี่ยงโปว์หรือที่เรียกในเชิงการเมืองว่าเป็นกะเหรี่ยงพุทธใกล้ชิดกับมอญ จึงมีกะเหรี่ยงโปว์บางกลุ่ม เขียนหนังสือด้วยอักษรมอญ ต่อมาในระยะหลัง มีกลุ่มมิชชันนารีเผยแผ่ศาสนาคริสต์ได้เข้ามา และเห็นว่ากะเหรี่ยงบางกลุ่มยังไม่มีภาษาเขียน หรือที่มีก็เขียนได้ไม่มากจึงนำภาษาอังกฤษ หรือโรมันเข้ามาให้กะเหรี่ยงเขียนสื่อสารแต่ก็ไม่เป็นที่นิยม แม้ที่ผ่านมา จะมีการจัดทำภาษาเขียนของภาษากะเหรี่ยงโปว์ด้วยภาษาโรมัน ซึ่งจะใช้ในวงจำกัดเฉพาะในงานเผยแผ่ศาสนาคริสต์ จึงไม่ได้นำมาใช้โดยทั่วไป ตามหมู่บ้านที่นับถือศาสนาพุทธและผี เพราะภูมิปัญญาและเรื่องราวเล่าขานของคนกะเหรี่ยงโปว์ ที่แม้จะมีเป็นร้อยเป็นพัน แต่ก็มิมีเรื่องราวที่คนเฒ่าคนแก่ไม่อยากจะผิดให้เพี้ยนไปจากที่บรรพบุรุษเล่าไว้เป็นแม่แต่น้อย

ชื่อและความหมายของกะเหรี่ยง

โผล่ว, โพล่ง หรือ โปว์ แปลว่า คน, มนุษย์, มนุษยชาติ

ปกา แปลว่า เรา, พวกเรา กะย๊า, เกอญอ แปลว่า คน, มนุษย์, มนุษยชาติ และยังสามารถได้อีกว่า เรียบง่าย สมถะ

การเรียกชื่อกะเหรี่ยงของคนนอกกลุ่มชาติพันธุ์

คนก่อว่า หรือ ละว้า(ลัวะ) ที่มีความใกล้ชิดกับคนกะเหรี่ยง เรียกว่า ขาง ซึ่งเป็นคำเดียวกับเกอญอ

คนล้านนา เรียกตามอย่างคนละว้า และเป็นคำที่คนล้านนาใช้มาจนทุกวันนี้

คนพม่า เรียกคน กะเหรี่ยงว่า กะยีน ที่มาของคำว่า กะยีน เป็นอย่างนี้ พม่าไม่มีเสียง ร เสียง ญ ในพม่าจะใช้ตัว ย แทน ที่พม่าเรียก กะเหรี่ยงว่า กะยีน นั้นเพราะ กะยีน มีที่มาจาก กะย๊า คำว่า กะย๊า รากคำก็เป็นคำเดียวกับ เกอญอ แต่พม่าไม่ออกเสียง หรือเรียกว่าเกอญอแต่ออกเสียงเป็นกะยีน

คนมอญ (รัมัญ, เม็ง, ตะเลง) เรียกคนกะเหรี่ยงว่า กะเร็ง หรือ เกรียง

คนฝรั่ง เรียกตามคนมอญ ซึ่งเดิมที่อยู่ตอนล่างของพม่าติดทะเล คนฝรั่งเข้ามาในดินแดนพม่าที่คนมอญครอบครองอยู่ คนฝรั่งพบกับมอญเป็นพวกแรกก่อนที่จะพบกับหรือคุ้นเคยกับคนพม่าที่อยู่ทางภาคเหนือพุกาม เมื่อมอญเรียกคนกะเหรี่ยงว่า เกรียง คนฝรั่งจึงเรียกตามคนมอญแต่ฝรั่งออกเสียงเป็น karen

คนไทย เรียกว่า เกรียงตามมอญ เพราะครั้งเมื่อที่มอญหนีพม่าเข้ามาในสยาม คนกะเหรี่ยง จำนวนหนึ่งก็ตามเข้ามาด้วย พวกคนมอญมีความรู้ได้เป็นปราชญ์ ได้เข้ารับราชการในราชสำนัก และคุ้นเคยกับคนสยามและราชสำนัก เมื่อมอญเรียกกะเหรี่ยงว่า เกรียง คนสยามและราชสำนัก จึงเรียกตามคนมอญนับแต่นั้นมา ซึ่งคำว่ากะเหรี่ยงในภาษาทางราชการนั้น ไม่ได้แยกว่าเป็น จกอว์หรือโสลัว แต่เรียกรวมๆกันไป ในนิราศสุพรรณของสุนทรภู่เขียนกะเหรี่ยงว่าเกรียง

คนจีน เรียกกะเหรี่ยงว่า โจวหรือโซวหรือ ซูว ซึ่งเป็นชื่อดั้งเดิมของคนกะเหรี่ยงมาจากคำว่า ซูว หรือ ส่อง, จกอว์ แต่ออกเสียงเป็น โจว

ลักษณะของคนกะเหรี่ยง

เซอร์ จอห์น เบาว์ริง อัครราชทูตชาวอังกฤษ ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๘๘ ได้บันทึกถึงคนกะเหรี่ยงไว้ว่า ชาวกะเหรี่ยง มีศีลธรรม ดีเยี่ยมหลายประการ พวกเขามีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ น่าเชื่อถือ และมีความศรัทธาเชื่อมั่นในบุคคลอื่น การมีเมียหลายคนเป็นสิ่งที่ชาวกะเหรี่ยงไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น ความเอื้อเฟื้อ อาริย์ อารอบในฐานะเจ้าบ้าน เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปอย่างไม่ลังเลและอย่างไม้อื่น

ดร.จัดสัน มิชชันนารี ไปเทศน์ชาวอเมริกัน ในคณะอเมริกันแบปติส(คือ กลุ่มที่ต่อต้านการพรมน้ำเด็กเพื่อรับเป็นคริสตชน) ได้เข้าไปเผยแผ่คริสต์ศาสนาในพม่า ซึ่งตรงกับช่วงเวลาที่ รัชกาลที่ ๓ ทรงครองราชย์ พุถึงกะเหรี่ยงว่า พวกกะเหรี่ยงเป็นคนหัวอ่อน รักสงบ เชื่อคนง่าย มีคุณธรรมหลายอย่างที่เห็นไม่ชัด และความซื่อสัตย์ใจเอาจริงนั้น ก็ปรากฏให้เห็นน้อยมาก แต่ศีลธรรมของพวกเราในด้านอื่นๆก็ "สูงกว่า"ศีลธรรมของพวกที่เจริญกว่า

โรนัน ดี. รินาร์ด นักวิจัยอิสระ ที่สนใจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องราวของชาวกะเหรี่ยงมากกว่า ๓๐ ปี กล่าวถึงคนกะเหรี่ยงดังนี้ ชาวกะเหรี่ยงเป็นคนที่รักสงบ เป็นคนสนุกสนานอยู่กับธรรมชาติที่เป็นป่าเป็นเขา ไม่ชอบสงคราม ไม่มีความทะเยอทะยาน และชาวกะเหรี่ยง ถ้ามีเรื่องพูดคุยกันหรือต้องการอะไรเขาจะไม่พูดมาตรง ๆ จะพูดอ้อมมากกว่า วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงจะไม่พูดกันตรง ถ้าพูดตรงถือว่าไม่สุภาพ อย่างเช่น ชาวกะเหรี่ยงชอบดื่มเหล้าไว้ ถ้าเขาอยากจะกินเหล้า เขาจะพูดว่า บนไห(เหล้า)นั้นมีไก่โด้งแล้ว ไม่พูดว่า อยากกินเหล้า

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้กล่าวถึงชนชาติกะเหรี่ยงไว้ในพงสาวดารพม่า ว่า คนกะเหรี่ยงนั้น รูปร่างล่ำสันแข็งแรงกว่าพม่า ผิวงามกว่า ดูด้วยตาใกล้กับมนุษย์ชาติมองโกล แต่โง่เขลากว่าพม่ามากนัก เชื่อกันว่า กะเหรี่ยงเป็นคนซื่อทำอะไรที่โง่ ๆ ตรง ๆ ดึงดึง น้ำใจจืดจาง (เกรงใจ)

อาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ นักประวัติศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ ท่านได้ไปสำรวจแนวชายแดน ไทย

- พม่า ไปถึงอุ้มผาง ดาก และแม่ฮ่องสอน อ.ชาณุวิทย์ พูดถึงคนกะเหรี่ยงว่า คนกะเหรี่ยงรักสงบ และไม่ทะเลาะวิวาท ไม่มีหัวการค้าเหมือนม้ง (ที่มา.....บันทึกการเดินทางสำรวจชายแดนไทย - พม่า - ลาว - กัมพูชา น.๓๘)

ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ มีอุปนิสัยรักความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ว่าเรื่องอาหารการกินหรือทรัพย์สินสมบัติ พวกเขาผูกพันกับป่ามาตลอด ความเชื่อว่าว่าสรรพสิ่งทั้งปวงในธรรมชาติ ล้วนมีจิตวิญญาณทั้งสิ้น ทั้งยังเป็นจิตวิญญาณที่พึงได้รับความยำเกรงจากมนุษย์ การล่วงล้ำเข้าย่ำยีธรรมชาติ จะส่งผลให้เกิดความเจ็บป่วยของผู้คน และความเสียทรัพย์สินในครอบครัว กะเหรี่ยงโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็คนกะเหรี่ยงโพลั่ว หรือจกอว์ จะมีนิสัยดี และเป็นกันเองและเป็นมิตรกับคนทั่วไป ไม่ว่าจะรู้จักหรือเป็นคนแปลกหน้า ชอบการพูดคุย แต่ฝ่ายหญิงค่อนข้างขี้อาย และไม่กล้าแสดงออกกับคนแปลกหน้า ชาวกะเหรี่ยงรักความสงบ ผูกพันกับถิ่นที่อยู่ ไม่ชอบการเคลื่อนย้าย ซึ่งส่งผลไปถึงการมีความรัก และหวงแหนสิ่งแวดล้อมในชุมชนถนอที่ อยู่ของตนเอง ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มีอุปนิสัย รักความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ว่าเรื่องอาหารการกิน หรือทรัพย์สินสมบัติ

และในหนังสือ รวมเรื่องเมืองกาญจน์ ได้กล่าวถึงกะเหรี่ยงดังนี้ อุปนิสัยของชาวกะเหรี่ยง รักความสงบ รักชีวิตในป่าเขา ไม่ชอบความวุ่นวาย และการแย่งการทำการหากิน มีนิสัยเยือกเย็น สุขุม รักลูกหลาน ไม่ชอบลักขโมย ไม่ทุบตีสามี- ภรรยา ไม่คบคนพาล

มิชชันนารีชาวอเมริกัน กล่าวว่า คนกะเหรี่ยงจำนวนมาก อาศัยอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำอิรวดี เป็นเวลานานหลายศตวรรษ พวกเขามักจะไม่ค่อยสูงส่งหรือติดต่อกับคนภายนอก และหลบซ่อนตัวเองจากเพื่อนบ้านชาวไทยและชาวพม่า เมื่อมีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น เช่น การเกิดโรค ติดต่อกัน พวกเขามักอพยพหนีเข้าไปอยู่ในป่า สิ่งเหล่านี้สร้างความประทับใจให้กับมิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อบอร์ดแมน ดังข้อความที่เขาบันทึกไว้ว่า คนกะเหรี่ยง อาศัยอยู่กระจัดกระจายและหลายสถานที่ ส่วนใหญ่เข้าถึงได้ยาก ยกเว้นพวกเดียวกันเอง เส้นทางที่นำไปสู่หมู่บ้านไม่สู้เด่นชัด มีเพียงรอยทางเดิน ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่จำเป็นในการเดินทาง จากหมู่บ้านหนึ่งสู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง ไม่มีสะพานสำหรับข้ามแม่น้ำ พวกเราจะต้องลุยข้ามหรือว่ายข้ามลำธาร หลังจากผ่านความยุ่งยากในการเข้าถึงหมู่บ้านด้วยวิธีต่าง ๆ พวกเราได้พบบ้านประมาณยี่สิบถึงสามสิบหลัง และพบไม้ถีนัก แคหนึ่งหรือสองหมู่บ้าน ในช่วงระยะหลายไมล์

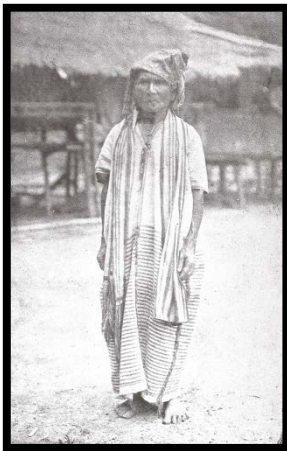
อาจารย์วุฒิ บุญเลิศ กล่าวว่า คนกะเหรี่ยงนั้นเป็นคนเรียบง่าย กินพออิ่ม นุ่งพออุ่น ขอให้มิข้าว พริกเกลือ ก็อยู่ได้ นอกเหนือจากนั้น ก็หาผักหญ้า ปลูกลา ในป่าและในห้วยเพราะความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ คนกะเหรี่ยง จึงไม่เดือดร้อน เจ็บป่วยก็ใช้สมุนไพร ในป่าคือชีวิตถ้าไม่มีป่าคนกะเหรี่ยงอยู่ลำบากจะไปค้าขายก็สู้ชนหมู่อื่นไม่ได้

สุนทรภู่ได้กล่าวถึงไร่กะเหรี่ยง ในเสภาขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามกลับมาหาหย่านางทองประศรีที่เมืองกาญจน์ ระหว่างทางจากสุพรรณบุรีมาเมืองกาญจน์ พลายงามได้ผ่านไร่กะเหรี่ยงสุนทรภู่เขียนไว้ดังนี้

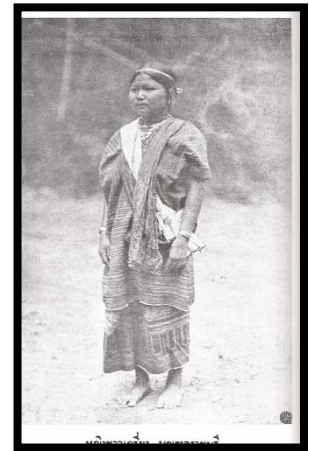
ถึงโคกฆ้องหนองสะพานบ้านกะเหรี่ยง

เห็นโรงเรียงไร่ฝ้ายทั้งซ้ายขวา
 พริกมะเขือเหลืองงามอร่ามตา
 สาลิกาแก้วกินแล้วบินฮือ

สุนทรภู่ได้บรรยายให้เห็นว่า ในไร่กะเหรี่ยงนั้น นอกจากข้าวแล้วมี พริกกะเหรี่ยง มะเขือ และฝ้ายสำหรับปั่นเป็นด้ายไว้ถักทอเสื้อผ้า ธรรมชาติของพริกกะเหรี่ยงนั้นเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ต้องพึ่งพาพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้าง ชอบอยู่ในที่รำไรได้รับไม้ใบบัง เช่น ใต้ต้นละหุ่ง มะเขือ มะละกอ และเติบโตในไร่ข้าว กล่าวคือพริกกะเหรี่ยง ต้องอยู่คู่กับข้าวกะเหรี่ยง เปรียบได้กับคนกะเหรี่ยง ที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติป่าเขา เรียบง่าย ถ้าย้ายคนกะเหรี่ยงออกมาจากป่า มาอยู่ในเมืองในอีกสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ในอีกระบบเศรษฐกิจหนึ่ง คนกะเหรี่ยง จะดำเนินชีวิตลำบาก ไม่เท่าทันใคร เพราะคนกะเหรี่ยงชื่อ ๆ ง่าย ๆ พึ่งพากันเหมือนกับที่อาศัยแรงงานกันในการทำไร่ พอมาอยู่ในสังคมที่แข่งขันชิงดีชิงเด่นแก่งแย่งกันเอาเปรียบกัน คนกะเหรี่ยง จะเสียเปรียบหรือถ้าจะมีชีวิตรอดอยู่ได้ก็ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคตินิสัย เมื่อเป็นอย่างนั้นความสัจซื่อก็ลดลง ความเห็น แก่ตัวก็เพิ่มขึ้น เพราะห่างไกลจากธรรมชาติป่าเขา (ที่มา...บทความของอาจารย์ วุฒิ บุญเลิศ)

การแต่งกาย

การแต่งกายของคนกะเหรี่ยง ในช่วงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังแต่งกันอยู่ส่วนใหญ่นิยมพบในเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไปในป่าเขาหรือในเฉพาะหมู่บ้านที่ยังคงรักษาสีละ ประเพณี วัฒนธรรมได้อย่างดีเยี่ยม

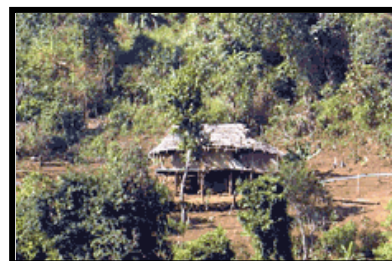
การแต่งกายของผู้ชาย ไว้ผมยาวโพกผ้าเป็นยอดแหลมยื่นยาวออกมาตรงหน้าผาก ดูแล้วคล้ายวงช้างใช้ผ้าแถบตั้ง ๑ ผืน นุ่งผ้าพื้นเบะชายหรือกางเกง สวมเสื้อสีดำมีกระดุมมากเหมือนกับเสื้อลาวโซ่ง สำหรับเรื่องของการโพกศีรษะของผู้ชายนั้น เป็นเครื่องหมายสังเกตุดีอย่างหนึ่ง คือ ถ้าเป็นคนยังไม่มีภรรยาใช้ผ้าโพกสีแดง ถ้ามีภรรยาแล้วใช้ผ้าโพกสีขาวหรือดำล้วน ถ้าเป็นเวลาแต่งไปทำบุญกุศล หรือการรื่นเริงอย่างใด ๆ ชอบใช้ผ้าหลายสีสลับกัน มีสีเขียว เหลือง แดง เป็นต้น และใช้ดอกไม้ ใบไม้ประดับอีกด้วยจนเต็มศีรษะ

การแต่งกายของผู้หญิง นุ่งผ้าถุงสวมเสื้อคลุมตลอดตัว อย่างเสื้อที่เด็กไทยใช้ใส่ รูปเสื้อเหมือนกับกระสอบ เพียงแต่ ผ่าเฉพาะที่คอลงไปทางหน้าอก กับผ่าช่องแขนทั้งสองเท่านั้น ลายเสื้อเป็นเหมือนลายผ้าซิ่น และติดลูกบิดตามที่แตกต่างกัน แทนลูกไม้ สวมโดยไม่มีเสื้อชั้นใน ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงต่ำกว่า ๑๕ ปีลงมาไม่นุ่งผ้าถุงสวมแต่เสื้อแขนยาวและเป็นผ้าสีขาว

ทั้งหญิงและชาย ชอบใส่กำไลข้อมือ ทำด้วยเงินเกลี้ยง ๆ คนละมาก ๆ และทำเป็นวงใส่คออีกคนละหลาย ๆ อัน บางที ก็ใช้ลูกบิดร้อยทำเป็นสายสร้อยคอ และข้อมือ ใส่กันคนละหลาย ๆ สายสำหรับผู้หญิงยังใช้สายเงินแผ่นแบน ๆ เล็ก ๆ รัศมีที่อย่างฝรั่งใช้รับบิ้น โดยมากปล่อยผม หรือหวีแฉกกลาง และรัดด้วยแถบเงิน ไม่ค่อยใช้ผมเกล้า ทั้งหญิงและชายเจาะหูอย่างกว้าง ขนาดที่นิ้วมือนอดเข้าไปได้ แล้วใส่ไม้ลวก ไม้มะเกลือ หรือเงินอันโต ๆ แทนต่างหู และเป็นเครื่องถ่วงให้รู้หูที่เจาะขยายโตออกเสมอ

คนกะเหรี่ยง ไม่ถนัดในการหาบของ เหตุเพราะพื้นที่ภูมิประเทศที่อยู่อาศัยนั้นเป็นห้วยเป็นเขา พื้นที่ไม่ราบ การเดินทางจึงมีขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่เสมอ ไม่ถนัดในการที่จะใช้ไม้หาบหาม จึงใช้วิธีอย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่า โง่ ก็คือ ภาชนะที่ใช้ไม้ไผ่สานเป็นรูปกระบอกทรงสูง และก้นเรียวสำหรับสะพายไว้ข้างหลัง มีสายสำหรับคล้องไหล่แขนสองข้าง และอีกสายหนึ่งสำหรับคล้องโยงไว้กับพอดิที่หน้าผาก เมื่อเดินไปมาไม่ต้องใช้มือจับถือเลย คนกะเหรี่ยงจะใช้โง่เป็นภาชนะสำหรับบรรทุกสิ่งของสารพัด และการทำเช่นนี้ เป็นความสะดวกเหมาะแก่การเดินทางในภูมิประเทศ ที่มีลักษณะเป็นป่าเขา

การตั้งถิ่นฐาน

กะเหรี่ยง มีสังคมที่เรียบง่ายและสันโดษ ส่วนใหญ่จึงนิยมสร้างบ้านด้วยไม้ไผ่และแฝก เป็นบ้านยกพื้นที่มีขนาดเล็กยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าแฝกหรือใบไม้หญ้าคา เรือนทุกเรือนที่ระเบียบตรงด้านสกัด และมีลูกทรงสำหรับเป็นที่รโหฐาน และใช้รับแขก ภายในเป็นห้องเดียวโล่ง มีเตาไฟอยู่กลางบ้านสำหรับใช้หุงต้มอาหารและให้ความอบอุ่น มีการรักษาช่องข้างสะอาด ชาวกะเหรี่ยงจะตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณภูเขาที่ไม่สูงนัก อาศัยอยู่ในที่ราบหุบเขาและมีบึงอยู่ตามพื้นราบ แต่ละหมู่บ้าน จะมีตั้งแต่ขนาด

เล็กไปจนถึง ๓๐ - ๔๐ หลังคาเรือน บางแห่ง มีทั้งกะเหรี่ยงสะกอว์และกะเหรี่ยงโปว์ อยู่อย่างหนาแน่น ลักษณะเด่นอันหนึ่งของกะเหรี่ยงที่ไม่เหมือนกับชาวเขาเผ่าอื่นก็คือ การตั้งหมู่บ้านอย่างถาวรเป็นหลักแหล่ง เช่นบางหมู่บ้านอยู่มานานกว่า ๒๐๐ ปีก็มี ทั้งนี้ เพราะพวกเขามีความสามารถในการอนุรักษ์ดิน และน้ำ วิธีการที่ดีและเหมาะสม คือ การทำนาแบบขั้นบันไดตามไหล่เขา จึงสามารถที่จะท่อน้ำเข้าไปใช้ได้ หรือ การทำน่าน้ำฝน การตั้งถิ่นฐานรวมตัวกันเป็นหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญ คือ เป็นแหล่งหรือสถานที่สำหรับการประกอบพิธีกรรมของตนเอง ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ นั้น จะมีหัวหน้าฝ่ายชายซึ่งมีตำแหน่งมอผีเพียงคนเดียว และจะเป็นผู้ทำพิธีกรรมนี้ นอกจากนั้นแต่ละหมู่บ้าน(ในอดีต) ยังได้แบ่งเขตของตน

ระบบสังคม

สังคมกะเหรี่ยง เป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งหมายถึงว่า ในบ้านหลังหนึ่งจะประกอบ ด้วยพ่อแม่ และลูกเท่านั้น เมื่อลูกแต่งงาน ก็จะแยกครอบครัวไปปลูกบ้านใหม่หลังเล็ก ๆ แต่มีข้อแม้ว่า ถ้าแต่งงานแล้ว ชายจะต้องมาอยู่กับบ้านภรรยาเป็นเวลา ๑ ฤดูกาลเกษตร คือเริ่มจากการถางไร่ปลูกข้าว และเก็บเกี่ยวข้าว ประมาณ ๓-๔ เดือน หลังจากนั้นก็จะปลูกบ้านใกล้ชิดกับพ่อแม่ฝ่ายภรรยา คำว่าครัวเรือนในสังคมของกะเหรี่ยง นอกจากจะมีความ หมายถึง พื้นฐานขั้นแรกในด้านการผลิต และบริโภคแล้ว ยังหมายถึงว่า แต่ละครัวเรือนมีไร่ของตนเอง พิธีกรรมด้านการเกษตร และการรักษาพยาบาล จะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าครัวเรือนยกเว้นพิธีทางศาสนา หรือการเลี้ยงผีตามประเพณีของผีฝ่ายมารดา

การสืบสายฝ่ายมารดา กะเหรี่ยงโผล่ว,โปว์ เป็นกลุ่มที่นับถือผีบรรพบุรุษฝ่ายมารดา ซึ่งหมายถึงว่า พ่อแม่จะต้องเป็นกะเหรี่ยงโปว์ สำหรับผู้มิบิดาหรือมารดาเป็นกลุ่มอื่น เช่น สะกอ หรือลัวะ นั้นจะไม่มีผีบรรพบุรุษ หรือผีในสายฝ่ายมารดาเดียวกัน จะมีแต่ผีเรือนของตนเองเท่านั้น

ส่วนลักษณะครอบครัวของกะเหรี่ยงนั้นเป็นครอบครัวเดี่ยวและถือระบบพัวเดียวเมียเดียวยึดถือการสืบเชื้อสายมาทางฝ่ายหญิงเป็นหลัก ดังนั้น เมื่อมีการแต่งงานเกิดขึ้นฝ่ายหญิงจะต้องเป็นฝ่ายไปสู่ขอฝ่ายชาย โดยให้หมูเป็นสินสอดทองหมั้น และฝ่ายชายเองก็ต้องย้ายมาอยู่ที่บ้านฝ่ายหญิง

วัฒนธรรมที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ การรำตง หรือที่ชาวกะเหรี่ยงมักเรียกกันว่า เทอริโตว เป็นการรำรำประกอบจังหวะเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น กลอง สองหน้า ฉิ่ง เกราะ นิยมรำในงานวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา หรือใช้ในการต้อนรับผู้มาเยือนสิ่งที่น่าสนใจไม่แพ้กันก็คือ การทำ ทองโย๊ะ เป็นชื่ออาหารชนิดหนึ่งของชนเผ่ากะเหรี่ยง เรียกว่า หมี่ลี หมายถึง ความมั่นคงเหนียวแน่น จากคำบอกเล่าของผู้รู้ได้กล่าวเอาไว้ว่า ในอดีตการใช้ชีวิตคู่ของชาวกะเหรี่ยง มีการแตกแยกสูง

เมื่อแต่งงานกันไปแล้ว ก็มักจะอยู่ด้วยกันได้ไม่นาน ทำให้เกิดปัญหาในสังคมมากผู้เฒ่าผู้แก่ของชนเผ่ากะเหรี่ยงเห็นว่า น่าจะมีกลอุบายมาลบล้างอาถรรพ์นี้ จึงได้นำข้าวเหนียว เกลือ งา หรือ แง โดยแ่งที่ว่านี้ เป็นพืชที่มีเฉพาะในกลุ่ม

การแต่งงาน

การแต่งงาน เป็นแบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งเป็นกฎที่เคร่งครัดมาก การหย่าร้างมีน้อย และการแต่งงานใหม่ไม่ค่อยปรากฏ การสมสู่ก่อนที่จะแต่งงานกันนั้น เป็นกฎข้อห้ามและจะถูกรังเกียจ เพราะเชื่อกันว่าผีเจ้าที่จะขุนเคื่อง ปกติการเกี่ยวพาราตี มักจะเกิดขึ้นในโอกาสพิธีงานและเทศกาลต่าง ซึ่งจัดให้มีขึ้นในหมู่บ้าน เพราะหนุ่มสาวที่อยู่ไกล ๆ ก็เดินทางมาร้องเพลงตลอดคืน อาจจะมีขึ้น ๓ - ๕ คืน โอกาสนี้ ชายหนุ่มก็จะมีโอกาสเลือกคู่ครองได้ ปกติคนกะเหรี่ยง จะแต่งงานกันกับพวกเผ่าเดียวกัน เพราะถือชาติตระกูลของตน การเลือกคู่ครองแต่งงานนั้น เมื่อฝ่ายชายชอบพอรักใคร่สาว ฝ่ายชายบอกให้พ่อแม่ฝ่ายหญิงทราบเป็นที่พอใจกันแล้ว พ่อแม่หญิงชาย ก็จะพากันไปบอกผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันให้ทราบ เพื่อเป็นการกำนับหรือถ้าหญิงชายรักใคร่ชอบพอกัน ก็บอกให้ผู้ใหญ่ทราบเป็นสักขีพยานเช่นกัน การแต่งงานจะไม่มีพิธีเรียกค่าเสียหยาแต่อย่างใด และการแต่งงานกันระหว่างผู้นับถือผีบรรพบุรุษของสาวฝ่ายเดียวกัน จะกระทำมิได้ เมื่อผัวเมียต่างจะหย่าร้างกัน ก็เลิกกันได้ตามพอใจ แต่ต้องเสียเงินให้กับกำนัน ผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นผู้จัดการเมื่อครั้งแต่งงานกัน แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งต้องการเลิก และอีกฝ่ายไม่ยินยอม ก็ตกลงให้เลิกกันได้

พิธีงานศพ ชาวกะเหรี่ยงโพลั่ว โดยทั่วไปเมื่อมีคนตายในหมู่บ้านจะทำการเก็บศพไว้คืนเดียวในปัจจุบันมีการไว้ศพ ๓ วัน จะมีญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านมาร่วมทำบุญและแสดงความเสียใจต่อครอบครัวผู้จากไป ในงานพิธีก็จะมีกรรมการแสดงต่างๆเพื่อให้ครอบครัวผู้จากไปหายจากความเศร้าโศกเสียใจ ทุกคนมาร่วมงานด้วยความเต็มใจ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้จากไป โดยมีการนมัสการพระสงฆ์มาสดที่บ้านงานตลอด ทั้งสามคืน วันที่สามจึงนำศพไปทำพิธีฌาปนกิจตามประเพณีจนเสร็จ จากนั้นอีก ๗ วันเป็นการทำบุญส่งกุศลบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว อีกประมาณ ๑๐๐ วันก็จะมีการทำบุญใหญ่ อุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับอีกครั้งเป็นอันเสร็จพิธี

การสืบมรดก

ทรัพย์สินต่าง ๆ จะแบ่งกัน ในระหว่างที่คู่สมรสยังมีชีวิตอยู่กับลูกๆ ถ้าหากลูกยังเล็กเกินไปทรัพย์สินต่างๆ ก็จะให้ผู้อื่น ได้แก่ญาติฝ่ายบิดามารดาเป็นผู้ดูแลให้ แต่ของส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ ของผู้ตายซึ่งหมายถึงบิดามารดาก็จะถูกเผารวมกับศพ เช่น ปิ่น เสื้อผ้า ถุงย่าม ถ้าหากมีการพิพาทในเรื่องมรดกเกิดขึ้น หมอผี หรือ เชื้อเงี้ยว จะร่วมปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้อาวุโส และตัดสินใจร่วมกัน

การปกครอง

อำนาจในการปกครอง โดยเฉพาะจากทางราชการที่ได้แต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนั้น ถ้าเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล และการคมนาคมลำบากแล้ว อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐบาล จะมีไม่มากเท่ากับหมอผีประจำหมู่บ้านและกลุ่มผู้อาวุโส เพราะชาวบ้านต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า เช่น การตัดสินปัญหาที่มีความผิดโดยการลงโทษ ด้วยการขับไล่

ลูกบ้านออกจากหมู่บ้านจะเป็นไปตามข้อตกลงของกลุ่มผู้อาวุโสเท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งทางราชการ ก็เป็นเพียงคนหนึ่งในคณะกรรมการของกลุ่มผู้ตัดสินใจ สำหรับการปกครองภายในหมู่บ้านของกะเหรี่ยงนั้น จะมีฝ่ายสำคัญอยู่ ๓ ฝ่ายด้วยกัน หนึ่งคือหัวหน้าหมู่บ้านที่แต่งตั้งขึ้นตามประเพณี สองหมอผี และสามเป็นกลุ่มผู้อาวุโสของหมู่บ้าน โดยหัวหน้าหมู่บ้านหรือที่ชาวกะเหรี่ยงมักจะเรียกว่า ฮีโซ นั้น ว่ากันว่ายึดถือการสืบทอดสายเลือดทางบิดาเป็นหลัก นอกจากนี้ หมอผีและกลุ่มผู้อาวุโสก็นับเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากเช่นกัน โดยหมอผีจะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมและรักษาโรค ส่วนผู้อาวุโสจะเป็นผู้ที่คอยรักษากฎจารีตประเพณี ตัดสิน คติความ และเป็นที่ปรึกษาให้กับหัวหน้า หมู่บ้านสังคมกะเหรี่ยง เป็นสังคมที่เรียบง่ายและสันโดษมากที่สุด

ความเชื่อถือ

ศาสนา กะเหรี่ยงบางพวก นับถือศาสนาพุทธ บางพวก นับถือศาสนาคริสต์ แต่ชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดซึ่งรวมถึงผู้ที่นับถือศาสนาทั้งสอง ดังกล่าวข้างต้นต่างนับถือผี พวกเขาเชื่อว่าแทบทุกหนทุกแห่งจะมีผีสิงสถิตอยู่ เช่น ในป่า ในไร่ หรือในหมู่บ้าน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือคือ ผีเรือนและผีบ้าน ผีเรือน เป็นผีประจำบ้านเรือนคือวิญญาณของปู่ย่าตายายที่วนเวียนอยู่ภายในบ้านเรือน คอยป้องกันรักษาบุตรหลานให้อยู่อย่างสงบสุข ส่วน ผีบ้าน ซึ่งคอยปกป้องรักษาหมู่บ้าน บางทีเรียกว่า ผีเจ้าเมือง หรือ ผีเจ้าที่ มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในพิธีเกี่ยวกับการเกษตร และพิธีกรรมเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ของคนในทั้งหมู่บ้าน การเลี้ยงผีเจ้าที่นั้นกระทำปีละสองครั้ง ความเชื่อถือของกะเหรี่ยง ได้แผ่แทรกซึมและมีอิทธิพลมากต่อการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเขา ดังนั้น ชาวกะเหรี่ยงจึงให้ความสำคัญในทางศาสนา มาก นั่นคือการนับถือผีและพุทธรวมกัน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือซึ่งมีความสำคัญ ได้แก่ ผีเจ้าที่ และผีต่างๆ ที่สิงสถิต อยู่ตามป่า ภูเขา ลำห้วย ในไร่ และในหมู่บ้าน ผีที่ถือกันว่าเป็นผีร้ายนั้นเชื่อว่าเป็นผีที่จะทำให้ประสบ ภัยพิบัติทั้งปวง จึงต้องมีการเอาอกเอาใจด้วยการเซ่นสังเวยด้วยอาหารต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หมู ไก่

นอกจากมีความเชื่อในเรื่องผีต่างๆ กะเหรี่ยง เชื่อว่าในร่างกายของคนเรามีอยู่ทั้งหมด ๓๓ ขวัญ ส่วนใหญ่ไม่สามารถนับได้หมดว่า ขวัญอยู่ในส่วนไหนบ้างของร่างกาย เพียงแต่บอกได้ว่าอยู่ในส่วนสำคัญ ๆ ของร่างกาย เช่น ขวัญอยู่ที่ศีรษะ ขวัญสองขวัญที่ใบหูทั้งสองข้าง ขวัญจะละทิ้งหรือหายไปก็ต่อเมื่อคน ๆ นั้นได้ตายไป นอกจากนั้นแล้ว เชื่อกันว่าขวัญชอบที่จะหนีไปท่องเที่ยวตามความต้องการของมันเอง และก็อาจจะถูกเหล่าผีร้ายต่างๆ ทำร้าย หรือกักขังไว้ ซึ่งจะทำให้ผู้นั้นล้มป่วย การรักษาพยาบาล หรือวิธีที่จะช่วยเหลือคนเจ็บป่วยได้ก็คือ การล่อหรือ เช่น ไหว้ผีที่จับตัวขวัญนั้น แล้วทำพิธีเรียกขวัญให้กลับมาสู่บุคคลที่เจ็บป่วย พร้อมกับทำพิธีผูกข้อมือรับขวัญด้วยในสังคมของกะเหรี่ยงนั้นถือเป็นปกติธรรมดา เมื่อแต่ละวันในหมู่บ้านจะทำพิธีเลี้ยงผีและการเรียก ขวัญของคนเจ็บป่วยแทนการรักษาด้วยหมอสมัยใหม่ บางครั้งถึงแม้จะมีหมอเข้าไปช่วยรักษาให้ตามแบบทันสมัย แต่ถ้าหากที่บ้านผู้ป่วยนั้นได้รับการรักษาด้วยการเลี้ยงผีแล้วเขาจะปฏิเสธที่จะรักษาคนที่อย่างน้อย ๓ วัน

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของกะเหรี่ยง อยู่ในสภาพที่เรียกว่า เพื่อยังชีพหรือเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึง การทำมาหากินเพื่อบริโภคเท่านั้น โดยทำการเกษตรเป็นหลัก ปลุกข้าวและพืชไร่เพื่อนำมาประกอบอาหาร กะเหรี่ยง ได้ชื่อว่า เป็นเผ่าที่รู้จักการใช้พื้นที่ทำกินแบบอนุรักษ์โดยวิธีที่เรียกว่า ไร่ หมุนเวียน นอกจากนี้ ยังนิยมเลี้ยงสัตว์ ต่าง ๆ เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ เพื่อใช้บริโภคและ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงต่าง ๆ นอกจากนี้ กะเหรี่ยงเป็นนักล่าสัตว์ป่าเพื่อการบริโภค และชำนาญในการหาของป่ามากมายเป็นรายได้อีกด้วย

ตำนานกะเหรี่ยงไล่โว่

เล่าต่อกันมาว่า คนกะเหรี่ยง ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณภาคตะวันตกของไทย (ในบริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวร หรือทุ่งสังขลา หรือทุ่งใหญ่นเรศวร) อำเภอสังขละบุรี ในปัจจุบันนี้ เดิมทีบรรพบุรุษของพวกเขา ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองทืออง หรือถอง เมืองชัยกะบอง เมืองมะละแหม่ง และเมืองทวาย ในพม่าเมื่อหลายร้อยปีก่อน สมัยที่อยู่ภายใต้การปกครอง ของพม่านั้น คนกะเหรี่ยงถูกจับไปเป็นทาส ถูกกดขี่ และถูกทารุณกรรม เอ็นข้อเท้าถูกร้อยด้วยหวายกันหลบหนี ทั้งยังถูกกีดกันโดยพวกพม่า ไม่ให้บวช ไม่ให้ร่วมในพระพุทธศาสนา ภาวะอันถูกกดขี่เช่นนี้ ได้เป็นแรงผลักดันอันสำคัญที่ทำให้คนกะเหรี่ยง พยายามที่จะต่อสู้ให้ตนเองสามารถเป็นคนที่มีศีล มีธรรม (เทอ และ โท้ว) ขึ้นมาให้ได้ การเกิดขึ้นของ ฤาษี (พู่ใจยะ) ในฐานะผู้นำของชนชาติกะเหรี่ยง เมื่อหลายร้อยปีก่อน จึงเป็นการพยายามสร้างศูนย์รวมแห่งวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง เพื่อร่วมกันต่อสู้ให้ชาวกะเหรี่ยงสามารถบวชในพุทธศาสนาได้

กะเหรี่ยงจำนวนหนึ่ง ได้หนีไปอยู่ในป่าในบริเวณที่เรียกว่า ทิโชยโหว่ (ทียะโฮว) หรือ ห้วยปูแดง ซึ่งตามตำนานคำบอกเล่าของคนกะเหรี่ยง คือ บริเวณตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี ในบริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ที่อยู่ตรงข้ามกับหมู่บ้านไถ่บองของพม่า ฤาษีตนแรก ซึ่งเป็นเชื้อสายโผล่ว ได้ถือกำเนิดและถูกทหารพม่าฆ่าตาย ณ บริเวณทิโชยโหว่ ตำนานเล่าว่า กษัตริย์พม่าเมื่อรู้ว่าผู้ที่ตนส่งมานั้นไม่ใช่โจร หากแต่เป็นโพธิสัตว์(เผอติสะ) ก็เสียใจเป็นอันมาก นับแต่นั้น พวกพม่าจึงไม่กล้าล้ำเข้ามาบริเวณ ทิโชยโหว่ หรือห้วยปูแดง อันเป็นสัญลักษณ์ของสถานที่เกิดฤาษีตนแรก อีกเลย และสถานที่แห่งนี้ในปัจจุบัน จึงถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในการประกอบพิธี ของกะเหรี่ยงแห่งทุ่งใหญ่นเรศวร

ก่อนที่จะไปเคารพ”ภูผาแห่งฤาษีอันเป็นที่บำเพ็ญศีลของพระอินทร์และฤาษี”

ตำนานกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ (ทุ่งสังขลา)

ตามตำนานเล่าขาน ของคนกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณทุ่งใหญ่ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่บริเวณนี้มาแต่เดิมประกอบด้วย คนละว้า คนปะโอ(ตองสู้) คนกะเหรี่ยง และคนกะเหรี่ยง เล่าต่อ ๆ กันว่า เดิมทีเดียวดินแดนนี้ พวกละว้าอยู่มาก่อน ตามมาด้วยคนกะเหรี่ยง ปะโอ(ตองสู้) คนกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ได้เรียกดินแดน ที่คนละว้าอาศัยมานานว่า ท่องวะ,วะเผิง ซึ่งแปลว่า ดินแดนคนละว้า ซึ่งคนกะเหรี่ยง ได้หนีพม่าเข้ามา ในสมัยพระเจ้ามอญกะษัตริย์ของมอญ เมื่อครั้งที่พระเจ้าอนนรธา กษัตริย์พม่า (๑๕๕๗-๑๖๒๐) อาณาจักรพุกามมาตีเมืองสะเทิมของมอญ เพื่อต้องการพระไตรปิฎก(และพระธาตุที่ล้ำนา) คนกะเหรี่ยงจำนวนหนึ่ง ได้หนีจากดินแดนที่มอญปกครองพร้อมกับพระไตรปิฎกฉบับสำนวนกะเหรี่ยง แต่เขียนด้วยอักษรมอญ โดยมีผู้นำชื่อพูไคโก่ เข้ามายังดินแดนวะเผิง(ทุ่งใหญ่)หรือท่องวะ(อยู่ในเมืองมะละแหม่ง) หรือท่องวะเผิง ต่อมา จึงได้มีการอพยพตามกันมาและได้อาศัยอยู่ และกระจายอยู่ในพื้นที่ราบหุบเขา ในป่าทุ่งใหญ่ ถึง ๕๕ เมือง ตามที่ราบหุบเขา ๕๕ หุบ ร่วมกับชุมชนชาวละว้า

ตำนานท้องถิ่นที่เล่าสืบต่อกันมา ของชาวกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ ได้พูดถึงเรื่องราวของพวกเขาว่า บริเวณที่เรียกว่า พลี เสง โป่ง (แกลบ สาม กอง) นั่นก็คือ บริเวณที่บรรพบุรุษคนกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่ ได้ช่วยกันทำไร่ข้าว และช่วยกันดำข้าวเปลือกเพื่อนำไปเป็นเสบียงอาหารให้แก่กองทัพสยาม(ไทย) ในสมัยอยุธยา ที่มีหลักฐานแน่ชัด คือ ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงยกทัพไปตีกรุงหงสาวดีครั้งที่ ๑ ปี พ.ศ.๒๑๓๘ และครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ.๒๑๔๒ ซึ่งพระองค์ทรงหยุดพักทัพที่นี้ก่อนเข้าตีพม่า จำนวนกองแกลบที่ดำไปเป็นข้าวนั้นมีขนาดกองมืมาถึง ๓ กอง(พลีเสงโป่ง) ในปัจจุบัน ยังสังเกตเห็นเป็นหุบเขา ๓ ลูก อยู่ในทุ่งใหญ่ฯ และในประวัติศาสตร์สยาม(ไทย) ได้เรียกขานบริเวณนี้ว่า **ทุ่งสังขลา**

คำเตือนของผู้เฒ่าผู้แก่ของคนกะเหรี่ยงในป่าทุ่งใหญ่ฯ ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนเตือนสติให้ลูกหลานของตนพึงระวังอันตราย ๔ ประการ คือ

๑. ภูเขาใหญ่เลื้อยผ่านหมู่บ้าน
๒. เสาบ้านออกดอก
๓. ม้ามีเขา และ
๔. คนเสียงดังมาเรียกใกล้ๆบ้าน

สิ่งอันตรายทั้ง ๔ นี้ ถ้าลูกหลานชาวกะเหรี่ยงไม่เท่าทันมัน มันจะทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของคนกะเหรี่ยงจนหมดสิ้น ไม่ว่าจะเป็นศีลธรรม วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี อาหาร และทรัพยากรธรรมชาติรอบกาย ปราชญ์ชาวกะเหรี่ยงในป่าทุ่งใหญ่ ได้ตีความอันตรายทั้ง ๔ ดังกล่าวไว้ว่า ภูเขาใหญ่เลื้อยผ่านหมู่บ้าน หมายถึง การตัดถนนผ่านหน้าหมู่บ้าน เสาบ้านออกดอก หมายถึง เสาไฟฟ้าที่เข้าถึงตัวบ้านมีหลอดไฟฟ้าติดอยู่กับเสาเรือนให้แสงสว่างยามค่ำคืน ม้ามีเขา หมายถึง รถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งมีแฮนด์ที่ต้องจับด้วยมือของผู้ขับขี่นั้นหมายถึงเขา และคนเสียงดังมาเรียกใกล้ๆบ้าน หมายถึงรถขายของเร่และรถขายกับข้าวที่ติดเครื่องขยายเสียงให้ได้ยินกันทั่วทั้งหมู่บ้าน

ตำนานสายตระกูลกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงโพลั่ว เป็นกะเหรี่ยงทางสายตระกูลฝ่ายแม่ (มุทีย) ส่วนกะเหรี่ยงจกอร์ เป็นกะเหรี่ยงทางสายตระกูลฝ่ายพ่อ (ปาทีย) เรื่องเล่า และตำนานที่จะทำให้เห็นถึงข้อแตกต่างของกะเหรี่ยงทั้งสองเผ่า นั้น ได้แก่ บทกลอน หรือลำนำความสัมพันธ์ระหว่างกะเหรี่ยงโพลั่วสายตระกูลทางแม่ และกะเหรี่ยงจกอร์สายตระกูลทางพ่อ มีอยู่ว่า

แต่ก่อนพ่อแม่มีลูกเจ็ดคน สายพ่อ สายแม่ แต่ก่อนมีเจ็ดสาย แผ่นดินไม่สงบจึงแตกสลาย สายโพลั่วสายหนึ่ง สายจกอร์สายหนึ่ง เตรียมเก็บซีกกระบอกน้ำไม้ไผ่ เตรียม เก็บเศษไหข้าวหม้อดินเจ็ดชิ้น เราก็นับเป็นส่วนเดียว แต่ก่อนนั้นมีเจ็ดตระกูล แต่ก็นับเป็นตระกูลเดียวกัน เตรียมเก็บซีกกระบอกไม้ไผ่ เมื่อนำเศษไหหม้อข้าวมารวมให้สนิท เจ็ดข้าวคนต้นไพรจะขึ้นพลัน

ที่มาของคำกล่าวที่ว่า กะเหรี่ยงโพลั่ว เป็นกะเหรี่ยงสายตระกูลทางฝ่ายแม่ และกะเหรี่ยงจกอร์ เป็นสายตระกูลทางฝ่ายพ่อ ปรากฏในเอกสารหนังสือ "ประวัติศาสตร์กะเหรี่ยง." ที่ ซอว์ อ่อง ละ เป็นผู้รวบรวมประวัติศาสตร์กะเหรี่ยงบันทึกไว้ เรื่องมีดังนี้

เมื่อครั้งที่กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในเมืองจีน มีคนอยู่หลายกลุ่มที่เรียกตนเองว่า ปกาเกอญอ และมีอยู่ครอบครัวหนึ่ง ฝ่ายหญิงมีชื่อว่า หน่อโพลั่ว ฝ่ายชายมีชื่อว่า จกอร์ ทั้งคู่เป็น สามิภรรยากัน ทั้งสองคนมีลูกๆ ด้วยกัน ๗ คน เป็นหญิง ๓ คน ชื่อ

๑.น้องบอกลอ

๒.น้องเปอะแด

๓.น้องเปอะอะ

มีลูกชาย ๔ คน ชื่อ

๔.จอร์เปอกู

๕.จอร์ปอเนปวา

๖.จอร์เหว่ว

๗.จอร์แคะะ

อยู่วันหนึ่ง สามิภรรยาผู้นี้ได้เกิดผัดใจ และทะเลาะกัน ต่างฝ่ายต่างก็กล่าวหากัน ฝ่ายภรรยาหน่อโพลั่ว ซึ่งอยู่ดูแลบ้านได้กล่าวหาจกอร์ว่า ไม่รับผิดชอบครอบครัว ชอบออกนอกบ้าน ดื่มสุรา ไปคบกับหญิงอื่น หน่อโพลั่ว ก็นิทาสามีให้ลูก ๆ ที่อยู่บ้านฟัง ลูกๆ ที่อยู่บ้านกับแม่ก็มีใจรักเกียจผู้เป็นพ่อ ส่วนฝ่ายชาย คือ จกอร์ ก็กล่าวหาและนิทาหน่อโพลั่ว ซึ่งเป็นภรรยาว่า ในขณะที่ตนเองออกไปนอกบ้านล่าสัตว์ หาเงินทองเพื่อมาจุนเจือครอบครัวภรรยาตนเองได้คบหากับชายอื่น จึงได้นินทาภรรยาตนเองให้กับลูก ๆ ที่ติดตามตนเองได้ฟังเป็นเหตุให้พวกลูก ๆ ที่ติดตามพ่อมีใจรักเกียจผู้เป็นแม่ พอตกลงกลางกั้นสามิภรรยาผู้นี้ ก็นอนหันหลังให้กัน พวกลูก ๆ ก็แสดงความสามัคคีกัน จนในที่สุด สามิภรรยาทั้งสองเกิดทะเลาะวิวาทกัน และต้องแยกจากกัน ทั้งสองคนได้แบ่งลูก ๆ ลูกผู้หญิงทั้งสามคนตัดสินใจอยู่กับแม่ ลูกผู้ชายสี่คนก็อยู่กับพ่อ จึงแบ่งกันออกเป็นสายตระกูลฝ่ายแม่ และสายตระกูลฝ่ายพ่อ ก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะแยกจากกัน พ่อและแม่ ได้นำกระบอกไม้ไผ่ที่เป็นกระบอกน้ำผ่าซีกออก เป็น ๗ ซีก และทูปหม้อข้าว(หม้อดิน) ออกเป็น ๗

ขึ้น และแจกจ่ายแก่กันและกัน และกล่าวว่า วันนี้พวกเรารวมทั้งลูกๆ แยกแยกต้องจากกัน แต่สักวันหนึ่ง พวกๆ จะได้กลับมาพบกันและอยู่ร่วมกันอีก ในวันนั้นให้อาชิกกระบอกไม้ไผ่ ทั้ง ๑ ชิก เศษไหมหื้อ ข้าว ๑ ชัน มารวมกัน ในวันนั้น พวกๆ จะเป็นตระกูลใหญ่และชนชาติที่ยิ่งใหญ่

ในคัมภีร์ เหมียวไจจะจูงๆ ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่บันทึกถึงประวัติศาสตร์ของชาวกะเหรี่ยง ที่นับถือลัทธิ ฤาษี ได้บันทึกเรื่องราว ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกะเหรี่ยงโพล่งกับกะเหรี่ยงจกอว์ ผู้บันทึกคัมภีร์ได้ กล่าวถึง บทบาทของกะเหรี่ยงทั้งสองเผ่า ในการสืบทอดวัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงว่า ฤาษีจูงๆ ได้ มอบกลองมโหระทึกให้เป็นมรดกแก่ลูก คือ กะเหรี่ยงทั้งสองเผ่า ได้มอบไม้ตีกลองให้กับสอง (ต่างหรือ จกอว์) ซึ่งไม้ตีกลองนี้ หมายถึง เครื่องหมาย หรือ สัญลักษณ์ที่แสดงถึง อำนาจ การปกครอง การต่อสู้ เป็น มิติทางการเมืองการปกครอง และมอบตัวกลองให้กับ ชูว์ (ชีวหรือโพล่ง) ซึ่งเป็นเครื่องหมายหรือ สัญลักษณ์ของ ความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม ประเพณี จาริด เป็นมิติทางวัฒนธรรม การที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จะดำรงอยู่ได้คู่ฟ้าดิน จึงเป็นบทบาทของกะเหรี่ยงทั้งสอง ที่จะต้องรักษาสืบทอดสิ่งที่ตนเองได้รับเป็นมรดก สืบทอดแก่ชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ตำนานการเกิดกะเหรี่ยง

เล่าต่อ ๆ กันมาว่า สมัยก่อนมีนางฟ้า มีสวรรค์ ครั้งหนึ่งคืนที่โลกอบอวลหอมฟุ้ง นางฟ้าได้กลิ่น หอม หนีไม่ไหวลงมากินดินที่โลกมนุษย์ กินแล้วฤทธิ์เสื่อมบินกลับสวรรค์ไม่ได้ ต่อมาต้องเกิดลูก ๑ คน กะเหรี่ยงเป็นพี่ชายคนโต น้อง ๆ มี จีน ฝรั่งเศส มอญ ฯลฯ กะเหรี่ยงเป็นคนซื่อ ขยัน ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ผิดกับฝรั่ง ผู้น้อง วันหนึ่งแม่ให้หนังสือ กะเหรี่ยงมัวแต่ถางหญ้าไม่ได้ไปเอา น้อง ๆ หยิบเอามาให้ก็ให้วางไว้บนตอไม้ ตนเองถางหญ้าเพลินจนเย็นก็กลับบ้านลืมหยิบหนังสือมาด้วย จีนผู้น้องมาเห็นในวันหลังจึงเอาไป แต่ หนังสือเสียหายถูกสัตว์เหาะตากแดดฝนไปมากแต่ก็ยังทำให้จีนมีความรู้ แต่กะเหรี่ยงยังโง่งอยู่เช่นเดิม

กะเหรี่ยงในพม่าและในไทยมีตำนานเล่าคล้ายๆ กันว่า กะเหรี่ยงเป็นผู้ที่มีอายุมากที่สุดในพื้นที่ ทั้ง ๑ คน วันหนึ่งเมื่อพ่อเจ้า (Father-God) ใกล้จะตาย ได้เรียกลูกๆทั้งหลายเข้าไปใกล้เตียงนอนเพื่อมอบ คัมภีร์ให้ พี่น้องมากัน ๑ คน คนโตที่สุด คือ กะเหรี่ยง ไม่ได้มาเพราะมัวยุ่งกับงานคือถางหญ้าในไร่ เมื่อพี่ น้อง ๖ คน มาถึงพ่อเจ้าก็ตายและมอบ คัมภีร์ไว้ โดยมอบให้ลูกคนเล็กเก็บรักษาและนำไปให้พี่ชายคนโต ลูกชายคนเล็กสุดเห็นว่าคัมภีร์มีค่ามาก และสามารถรู้เหตุการณ์เบื้องหน้าได้ จึงอยากได้ไว้เป็นของตน จึง ลอกคัมภีร์อีก ๑ ชุด ทำด้วยหนังสือสัตว์ ส่วนของพี่ชายคนโตที่เขาเก็บต้นฉบับไว้เป็นแผ่นทำด้วยทองคำ เขา บอกให้พี่ชายรับคัมภีร์ไป แต่พี่ชายมัวยุ่งกับการถางหญ้า เลยบอกให้น้องชายวางคัมภีร์โดยแขวนไว้บน กิ่งไม้ น้องชายคนสุดท้องจึงวางคัมภีร์ โดยแขวนไว้บนกิ่งไม้ดังที่พี่ชายสั่งและเขาก็กลับไปด้วยความดีใจ

ในตลอดฤดูฝน พี่ชายคนโตก็ลืมคัมภีร์คงทิ้งแขวนไว้บนต้นไม้ จนกระทั่งสิ้นสุดฤดูฝนจึงจำได้ว่า เขาทิ้งให้คัมภีร์แขวนไว้บนต้นไม้ จึงรีบไปดูคัมภีร์ที่ต้นไม้แต่คัมภีร์แผ่นหนังสือสัตว์นั้นอักษรบนคัมภีร์ชำรุด หมดแล้ว เพราะพวกนกได้ลากทิ้งลงสู่พื้นล่าง และถูกสุนัขกัดจนเละ เขาโกรธแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงโค่น ต้นไม้นำมาเผาเป็นถ่าน ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าพวกเขาได้รับพรสวรรค์ในการทำนาในอนาคต เขาจึงใช้การอ่าน จากระยช้วนในถ่าน พบว่าการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตบางส่วนถูกต้อง ดังนั้น เขาจึงเชื่อมั่นว่าการอ่าน ของเขามีเหตุผลอย่างถูกต้องถ้าเขาใช้กระดูกไก่ เพราะรอยเขียนของไก่คล้ายรอยช้วนในถ่าน และตัวอักษรที่

เห็นในคัมภีร์ก่อนเผาก็คล้ายรอยเขียนของไก่ หลังจากนั้น เขาก็เริ่มฆ่าไก่เพื่อเอากระดูกไก่มาทำนายอนาคตซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ยังคงเป็นของชนชาติกะเหรี่ยงทุกวันนี้

มีเรื่องเล่าปรัมปราของกะเหรี่ยง แสดงสาเหตุที่กะเหรี่ยงไม่มีตัวหนังสือนั่นเป็นเพราะเมื่อพระเจ้านำหนังสือมาให้มนุษยชาติ กะเหรี่ยง ซึ่งเป็นพืคนโตมั่วแต่วันทำงานในไร่ พระเจ้าจึงวางหนังสือไว้ให้บนต้นไม้ ไก่ไปคุ้ยเขี่ยหนังสือนั้นเสียหายหมด ส่วนคนเผ่าอื่นซึ่งเป็นน้องรอง ๆ ลงไปได้รับหนังสือทุกคน มากบ้างน้อยบ้าง แต่น้องผิขาว(ฝรั่ง) ซึ่งเป็นน้องคนสุดท้ายไม่ต้องทำงานนั้น ได้รับหนังสืออย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย มีเรื่องเล่าต่อไปว่า ในสมัยหลังน้องจะกลับมาช่วยพี่โดยนำหนังสือเงินหนังสือทองมาให้ มิซซันนารีได้ฟังนิยายปรัมปรานี้ก็เลยต่อเรื่องให้ว่า ฝรั่งผิขาวนี้แหละคือน้องสุดท้ายที่จะมาช่วย และหนังสือเงินที่ว่านั้นก็คือน้องสาวรวบรวมเพลงสวดหนังสือทองก็คือพระคัมภีร์ไบเบิล

มีนิทานตำนานมากมายที่กล่าวถึงกะเหรี่ยงพี่ชายคนโตว่าเป็นคนขยัน ซื่อและโง่ ผิดกับน้องคนสุดท้ายคือฝรั่ง ซึ่งฉลาดและเอาเปรียบกะเหรี่ยงอยู่ตลอด นอกจากนี้มีนิทานแบ่งพี่น้องออกเป็น ๓ พวก คือเดิมอยู่ที่เมืองทวาย ประเทศพม่ามีพี่น้องรวมกัน ๓ พวก คือ กะเหรี่ยงเป็นพี่ใหญ่ กะหร่าง เป็นน้องคนกลาง และตองสุเป็นน้องคนเล็ก พี่น้องทั้งสามนี้ได้สัญญาว่าจะรักใคร่เป็นพี่น้องกันตลอดไป ได้ของสิ่งใดมาก็จะแบ่งปันกัน ทั้งสามพี่น้องจึงอยู่ร่วมกันมาอย่างมีความสุข อยู่มาวันหนึ่งกะเหรี่ยงกับกะหร่างได้เม่น ๑ ตัวจึงเอามาฆ่าแบ่งเนื้อกันที่ลำห้วยโดยไม่ได้อัดแบ่งให้ตองสุคนเล็กเพราะว่าเนื้อเม่นนั้นมีน้อย

ต่อมาตองสุได้มาที่ลำห้วย พบชนเม่นที่ทิ้งไว้กร่ำพิงว่า พี่เราทั้งสองคนได้เนื้ออะไรมาหนอ ไม่แบ่งให้เราบ้างเลย วัวกระทิงตัวใหญ่ชนยังเล็กนิดเดียว แต่ชนที่เห็นอยู่นี้ ใหญ่กว่าชนกระทิงมาก ตัวก็ยิ่งใหญ่เหมือนกัน" ตองสุคิดดังนั้นแล้วก็น้อยใจมากกว่าพวกพี่ๆ ไม่รัก ไม่รักษาสัจจะวาจา อยู่ร่วมกันต่อไปคงจะไม่เป็นสุขแน่ จึงอพยพหนีพี่ทั้งสองไปโดยไม่บอกให้รู้ และไม่ให้เห็นร่องรอย ส่วนกะเหรี่ยงกับกะหร่างก็อยู่ร่วมกันเรื่อยมา แต่คนตองสุกลับเล่านิทานว่ากะเหรี่ยงไป กะเหรี่ยงสะกอ และตองสุทำสัญญากันว่า ใครไปล่าสัตว์ได้เนื้อมาแล้วจะต้องแบ่งกันให้คนที่ล่าไม่ได้ วันหนึ่งตองสุล่าได้เนื้อเม่น ส่วนสะกอและโปไม่ได้อะไร ตองสุไม่ยอมแบ่งจึงถกกะเหรี่ยงพวกอื่นว่าเป็นคนใจดำและแยกกันอยู่ตั้งแต่นั้นมา

ตำนานกะเหรี่ยงเผ่าโปว์(โผล่ว)

กะเหรี่ยงเผ่าโปว์(โผล่ว) มีเรื่องเล่าว่า นานมาแล้วมีสองพี่น้องชายหญิงชาวกะเหรี่ยง ผู้ชายเป็นพี่ชื่อลานีเยม ผู้หญิงเป็นน้องชื่ออาม่อง อยู่ในเขตเมืองปันมะนา ตอนใต้ของเมืองมณฑลพะเยา เป็นผู้ที่จงรักภักดีต่อผีภูเขาหลวง เมื่อได้อาหารมา ก่อนจะกินจะเช่นไหว้ผีภูเขาหลวงก่อน ผีภูเขาหลวงชอบใจ จึงมอบกลองยาววิเศษมาให้เมื่อต้องการสิ่งใดก็ขอให้ตีกลองแล้วจะได้สิ่งนั้นสมดังที่ปรารถนา

วันหนึ่ง ลานีเยมตีกลองได้เม่นมาตัวหนึ่ง แบ่งให้น้องสาวครึ่งหนึ่ง ชนเม่นแทงเนื้อน้องสาวบาดเจ็บสาหัสเลยโกรธ หาวว่าพี่ชายเอาสัตว์ชนแหลมมาให้ จึงได้ลอบเปลี่ยนหนังหมีกกลองเสียใหม่ กลองนั้นก็หมดความขลัง ลานีเยมตีกลองไม่ได้ผล เมื่อทราบเรื่องที่น้องสาวทำเช่นนั้นก็โกรธ จึงหนีไปทางทิศเหนือตามลำพัง น้องสาวตามหาพี่ชายไม่พบไปจนถึงเมืองลา ได้แต่งงานกับชายต่างเผ่า ลูกหลานที่เกิดเป็นต้นตระกูลของกะเหรี่ยง สะกอ และโปว์(โผล่ว) ต่อมา

๑๕. การปลูกฝังจิตสำนึกและฝึกอบรม ถ่ายทอดศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ไปสู่นุชนรุ่นหลัง

๑๕.๑ กรณีศึกษา : วาซุคุ หมู่บ้านวัฒนธรรมกะเหรี่ยงไผ่ล่ว วิถีชีวิตที่ยังมีลมหายใจ

ตามแผนนโยบายของโครงการ ที่มีเป้าหมายในการจัดตั้งหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้น ณ บ้านวาซุคุ หมู่ที่ 6 ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหมู่บ้านนำร่องในกระการดำเนินงาน ระยะที่ ๑ ช่วงระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๕๓-๒๕๖๓ นั้น ทางโครงการได้มีการประมวลวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ในทางสร้างสรรค์ เป็นวัฒนธรรมที่ตึงามที่ชุมชนยังคงรักษาไว้และควรค่าแก่การดำเนินต่อไปอันจะยังให้ความผาสุกบังเกิดมีแก่คนในชุมชนตราบนานเท่านาน ซึ่งยังมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอีกมากที่ยังมีได้ทำการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งทางโครงการและองค์กรภาคีต่างๆจะได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในโอกาสหน้าต่อไป

ทั้งนี้จากการที่ทางโครงการได้ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่ากะเหรี่ยงแห่งบ้านวาซุคุ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว พบว่าวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านวาซุคุจะมีความใกล้ชิดอย่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมการดำรงชีพในทางพระพุทธศาสนาอย่างชนิดที่ว่า “ไม่อาจแยกจากกันได้” ระหว่างวัดกับบ้านเลยทีเดียว โดยวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้ทำการศึกษารวบรวมไว้ ณ ที่นี้ ได้แก่

-กิจกรรมของชุมชนในการทำบุญถวายภัตตาหารพระสงฆ์และรักษาศีล ๕ ในวันพระ ทุกวันพระ ตลอดทั้งปี

โดยธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ สำหรับพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปแล้ว วัดกับชุมชนย่อมมีความผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก ในวิถีการดำรงชีพ พระสงฆ์กับชุมชนย่อมถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทั้งองค์กรของวัดและองค์กรในชุมชนสามารถดำเนินไปในแนวทางที่ก่อให้เกิดความสุข ความเจริญ และอยู่ในหลักการณ์ที่พลเมืองศีลธรรมแก่สมาชิกในองค์กรนั้นๆ

ทั้งนี้พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตโต) กล่าวว่า วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน ส่วนพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนของวัด เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์กลางของความเชื่อถือ การร่วมมือกัน เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านนี้ แต่ที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกของประชาชนต่อพระสงฆ์ว่าเป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่าง ๆ ทุกอย่างเหนือกว่าประชาชนทั่วไป สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้าน เป็นเครื่องรักษาความเคารพนับถือได้อย่างยั่งยืนมั่นคงยิ่ง

องค์กรทางศาสนาเป็นองค์กรที่มีความพิเศษแตกต่างจากองค์กรอื่น กล่าวคือ มีความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ในสังคมไทย โดยภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับคนทุกชนชั้นทางสังคมตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต ทั้งจากการผ่านการกล่อมเกลามาจากครอบครัวและชุมชนให้มีทัศนคติ ต่อการ

ดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา หรือที่มีความผูกพันยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือการถูกกล่อมเกลามาจาก พระภิกษุในวัดโดยตรง เช่น การได้บวชเรียน การฝึกปฏิบัติธรรม

พระสงฆ์เป็นตัวแทนของวัดมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของชาวชนบทในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวและมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท

พระราชันท์มุนี กล่าวว่า¹ การพัฒนา คือ การทำให้เจริญขึ้นและทางพระพุทธศาสนาสอนให้ พัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ต้องไปพัฒนาจิตใจของประชาชนให้ตื่นตัว ให้ก้าวหน้าทางธรรม เรงให้เขาศึกษาธรรม เรงให้เขาปฏิบัติธรรม เป็นการส่งเสริมความงามความดีการพัฒนาจิตใจนั้น ต้องส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ ประพฤติธรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสงบด้วยอำนาจ ธรรมอย่างแท้จริง เพราะถ้าคนเราเข้าใจถึงการปฏิบัติธรรมแล้ว จะรู้จักคุณค่าของชีวิต รู้ว่าเกิดมาเพื่ออะไร อยู่เพื่ออะไร สิ่งใดงามอันควรทำนั้นคืออะไร พระสงฆ์ต้องช่วยให้คนฉลาด ให้คนก้าวหน้า ให้ใช้ปัญญา พิจารณาตัวเองให้มากขึ้น โดยการชักนำเอาความเชื่อหลงวกลอกไปให้อุบาสกอุบาสิกามีศรัทธา มีศีล บริสุทธิ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว เชื่อกรรม เมื่อประพฤติธรรม ธรรมก็รักษาเรา คุ่มครองเราให้พ้นภัย

นอกจากนี้ ยังมีผู้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานของภิกษุ² ไว้ดังนี้

๑. นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปถ่ายทอดแก่พระภิกษุ สามเณร ในระดับท้องถิ่นตนเอง และท้องถิ่น ใกล้เคียง แล้วขยายผลต่อเนื่องต่อไป
๒. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสังคมพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาด้วยการบรรยายและอภิปราย เมื่อรับนิมนต์ ตามกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านชนบทและสื่อมวลชนท้องถิ่น
๓. ส่งเสริมราษฎรได้ตระหนักในความสำคัญและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยชักชวนให้มาร่วม ทำบุญ หลังจากนั้นควรจะจัดกิจกรรมอาสาสมัครปรับปรุงชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม หรือ อาชีพตาม ลักษณะของกลุ่ม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน
๔. สอดแทรกความรู้ด้านศาสนพิธี วัฒนธรรมการสุขาภิบาล การอนามัยชุมชน ความรู้ในเรื่องอาหาร และโภชนาการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ความเป็นอยู่ของชาวชนบทผดยคนเมษยส
๕. จัดอบรมศีลธรรมและความรู้ด้านสังคมทั่วไป การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการให้การศึกษานอกโรงเรียน
๖. การส่งเสริมฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือ ให้เป็นเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่นปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและสามารถจัดแสดงต่อผู้มาเยือนได้

¹ กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ วัดพัฒนา ๒๘ โรงพิมพ์การศาสนา กรุงเทพฯ ๒๕๒๘ (หน้า ๑๖๖)

² เรื่องเดิม หน้าเดิม

๓. ส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในคุณความดี ประกอบสัมมาอาชีพะและร่วมประสานงานกับพัฒนากร เพื่อช่วยเหลือราษฎร ให้การแก้ไขปัญหาของชุมชน
๔. ส่งเสริมให้ราษฎรให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แนะนำกิจกรรมตามสภาพท้องถิ่นและฤดูกาล
๕. อบรมเยาวชน เป็นการส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นการสร้างพลังกลุ่มเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชน

สำหรับประชาชนที่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงแห่งบ้านนาซูกี้เช่นเดียวกัน ประชาชนในชุมชนมีวัฒนธรรมการดำรงชีพที่แอบอิง ใกล้ชิด ผูกพันกับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ภาพของการตักบาตรยามเช้าของคนในหมู่บ้านเล็กๆท่ามกลางผืนป่าอันใหญ่ เมื่อพระสงฆ์เดินบิณฑบาตภิกขาจารด้วยอาการอันสงบ เป็นภาพแห่งความผาสุกที่ยากยิ่งจะมีสิ่งใดมาเทียบเทียมได้ เพราะข้าพเจ้าหนึ่งทัฬหีที่ประชาชนบรรจงตักบาตรถวายพระนั้นย่อมหมายถึงการให้ชีวิตกับพระภิกษุผู้ตัดขาดจากสมมุติวงศ์ คือผู้ออกจาก การครองเรือนและการแสวงหาสิ่งใดๆเพื่อกิจแห่งเรือนนั้นๆ แต่กลับมาอาศัยน้ำใจไมตรี ความเมตตากรุณา การเสียสละทานในทรัพย์สมบัติปัจจัยทั้งสี่ของเหล่าประชาชนที่สร้างมาด้วยน้ำพักน้ำแรง หยาดเหงื่อ แรงกาย ด้วยชีวิตจิตใจที่ต้องอดทน ทุ่มเหง่ กว่าจะเป็นข้าพเจ้าหนึ่งทัฬหีที่ตักบาตรถวายพระนั้น คุณค่าแห่งสิ่งที่เรียกว่า “หนึ่งชีวิตให้ชีวิตกับอีกหนึ่งชีวิต” จึงเป็นภาพที่งดงามยิ่งนัก พระสงฆ์เป็นหนึ่งชีวิตที่อาศัย ประชาชนในการอยู่รอด นี่คือความหมายของคำว่าวัดกับชุมชนย่อมมีความผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก จริงๆ

ในหมู่บ้านนาซูกี้ นอกจากประชาชนจะตักบาตรพระในตอนเช้าเมื่อพระสงฆ์ออกเดินบิณฑบาตแล้ว เมื่อวันพระมาถึงทั้ง ๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ข้างขึ้น ข้างแรม ภาพของบุรุษแลสตรีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ต่างแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่ากะเหรี่ยงเผลวตามสถานะแห่งเพศและวัยนั้นๆ บ้างอุ้มลูกจูงหลาน บ้างถือ จานแลถ้วย ค่อยๆทยอยเดินเท้าเข้าวัด ด้วยรอยยิ้มและแววตาอันเบิกบานทั้งกายและใจ โดยเป็นธรรมเนียมของบรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงแต่โบราณกาลที่ว่า เมื่อถึงวันพระ แม้ว่าจะมีธุระกิจการงานอันใดในไร่ ในนา ในบ้าน ในเรือน ก็ต้องหยุดการงานเหล่านั้นเสียก่อน เพื่อมาทำบุญรักษาศีลกันที่วัดและยังเป็นการ พักผ่อนหย่อนใจพบปะสังสรรค์กันของคนในชุมชน อันจะเป็นการสร้าง ความใกล้ชิดสนิทสนมกลมเกลียว กัน สร้างความสามัคคีของคนในชุมชนและยังเป็นการหล่อหลอมจิตใจให้คนในชุมชนทั้งสมาชิกเก่าและ เยาวชนรุ่นใหม่อยู่ในแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีหลักศีลธรรมประจำใจอยู่เสมอๆ อันจะยังให้ความผาสุก บังเกิดมีกับคนในชุมชนตลอดไปตราบนานเท่านาน เพราะชีวิตที่มีหลักศีลธรรมประจำใจย่อมอยู่เป็นสุข โดยแท้

สำหรับกิจกรรมในวันพระของชาวบ้านกะเหรี่ยงวาซุคุที่นับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ชาวบ้านจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติคือจะนำข้าวและอาหารคาวหวานมาทำพิธีถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ที่วัด และทำพิธีบวงสรวงเหล่าเทวดา พระแม่ธรณี พร้อมทั้งเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ อุทิศส่วนกุศลให้กับเขาเหล่านั้นด้วย

เมื่อประชาชนมาพร้อมเพรียงกันแล้ว มักคายากหรือผู้นำทางพิธี ผู้เฒ่าทรงคุณวุฒิของหมู่บ้านจะได้จัดข้าวและอาหารคาวหวานสำหรับถวายพระพุทธใส่ถาดไว้ส่วนหนึ่ง จานใส่ข้าวสำหรับบวงสรวงเทวดาและเซ่นไหว้พระแม่ธรณี ผีบรรพบุรุษอย่างละหนึ่งใบและถ้วยเล็กเอาไว้ใส่ข้าวจำนวนสี่ใบสำหรับเหล่าอุบาสก อุบาสิกาจะได้ตักใส่เพื่อถวายข้าวพระพุทธร่วมกัน จากนั้นแต่ละคนเริ่มจากผู้เฒ่าผู้แก่เป็นคนแรกก็จะจัดข้าวที่นำมาวัดตักใส่จานสำหรับบวงสรวงเทวดาและเซ่นไหว้พระแม่ธรณี ผีบรรพบุรุษและถ้วยใบเล็กที่เตรียมไว้สำหรับถวายพระพุทธร่วมกับตักบาตรถวายพระสงฆ์ไปพร้อมๆกัน โดยแยกผู้ชายแถวหนึ่ง ผู้หญิงแถวหนึ่ง เมื่อตักบาตรเสร็จแล้ว ก็จะแยกข้าวที่เตรียมสำหรับบูชาพระพุทธ บวงสรวงเทวดา เซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ มารวมกัน ณ จุดที่จะทำพิธีกรวดน้ำอุทิศบนศาลานั้นและจัดอาหารคาวหวานที่นำมาวัดถวายแด่พระสงฆ์เป็นลำดับไป หลังจากพระสงฆ์จัดอาหารเสร็จแล้วประชาชนก็จะเริ่มทำพิธีทางศาสนาคือกราบพระบูชาพระรัตนตรัยและกล่าวคำสาธยายความบริสุทธิ์แห่งทานเป็นภาษากะเหรี่ยงโผล่ว จบแล้วประธานสงฆ์จักได้กล่าวอนุโมทนาในทานนั้น จากนั้นประชาชนก็จะอาราธนาศีลจากคณะสงฆ์ การอาราธนาศีลจะอาราธนาพร้อมๆกันเป็นภาษาบาลีสำนึกกะเหรี่ยง ประธานสงฆ์นำกล่าวรับไตรสรณคมณ์และรับศีล ประชาชนก็ว่าตามเป็นตอนๆไปเมื่อรับศีลจบแล้ว ประชาชนก็จะกล่าวคำว่า “สา...ธุ” พร้อมๆกันด้วยเสียงอันดังอันแสดงถึงความยินดีพอใจ ความสุขใจ ในการมีศีลธรรมประจำตน ต่อจากนั้นผู้นำทางพิธีก็จะถวายช้นดอกไม้และเทียนแด่คณะสงฆ์เพื่อแสดงความเคารพนอบน้อมต่อคณะสงฆ์ที่ได้ให้ศีลแก่ตน การรับช้นดอกไม้ คณะสงฆ์จะรับเพียงแต่เอามือแตะๆเท่านั้น ทั้งนี้ผู้นำทางพิธีจะได้นำช้นดอกไม้และเทียนไปบูชาพระพุทธต่อไป เมื่อรับศีลแล้ว เหล่าประชาชนที่มาวัดก็จะมารวมตัวกัน ด้วยการต่อแขนกันติดเป็นแถวยาว โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ผู้นำพิธีทางศาสนา ที่จะได้สาธยายบทกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลแด่บรรพบุรุษตลอดจนสรรพสัตว์ เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย เป็นภาษากะเหรี่ยงโผล่ว เมื่อสาธยายบทกรวดน้ำอุทิศจบ คณะสงฆ์จักได้สวดอนุโมทนาพิธีพร้อมๆกันอีกครั้งหนึ่ง หลังจากคณะสงฆ์สวดอนุโมทนาพิธีเสร็จ เสียง “สา...ธุ” ก็ดังขึ้นอีกเป็นระลอกสองด้วยความอนุโมทนาในบุญกุศลนั่นเอง ครั้นแล้วผู้นำทางพิธีจะนำชุดอาหารคาวหวานที่เตรียมสำหรับถวายพระพุทธ มาถวายแด่ประธานสงฆ์ให้อนุโมทนาร่วมกัน เมื่อประธานสงฆ์รับและถาดอันแสดงถึงการอนุโมทนานั้นแล้ว ผู้นำทางพิธีก็จะนำถาดข้าวนั้นไปถวายพระพุทธ โดยกล่าวบทถวายเป็นภาษาบาลีสำนึกกะเหรี่ยง เสร็จแล้วผู้นำทางพิธีก็จะนำกราบพระและพาเหล่า

ประชาชนร่วมสวดมนต์ภาษากะเหรี่ยงพร้อมๆกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ ใครสวดได้ก็สวด สวดไม่ได้ก็นั่งพนมมือฟังด้วยความเคารพ ครั้นเสียงสวดมนต์สิ้นสุดลง เสียงแห่งการอนุโมทนา “สา...ธุ”ของประชาชนบนศาลา ก็ดังกระหึ่ม ประหนึ่งจะส่งกระแสแห่งบุญกุศลที่บังเกิดขึ้นในครั้งนี้อย่างเหล่าสรรพสัตว์ในไตรโลกธาตุให้ได้รับรู้และอนุโมทนาร่วมกันปานฉะนั้น เสียงสาธุจางหายไป ประชาชนก็จะกราบลาพระรัตนตรัยก่อนลงศาลา เสียงแห่งการทักทายปราศรัยกันของประชาชน ก็ดังขึ้น พร้อมกับบรรยากาศของรอยยิ้มแห่งมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ของคนในชุมชน ก็จะเป็นภาพแห่งความผาสุกที่สัตว์จำพวกมนุษย์ควรได้ ควรมีเป็นสมบัติของตน เพราะสุขใดเล่าจะยิ่งใหญ่เท่าสุขแห่งการเข้าถึงศีลแลธรรม

เมื่อเสร็จพิธีทางสงฆ์แล้ว ประชาชนก็จะได้ทำพิธีตามความเชื่อดั้งเดิมต่อไปนั่นก็คือการทำพิธีบวงสรวงเหล่าเทวดาและเซ่นไหว้พระแม่ธรณี ผีบรรพบุรุษในอีกจุดหนึ่งของวัด ซึ่งได้จัดเตรียมสถานที่ไว้สำหรับการทำพิธีนี้โดยเฉพาะ

โอกาสนี้ทางโครงการจักได้รวบรวมจัดทำ **หนังสือคู่มือระเบียบพิธีทางศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงแห่งบ้านวาซุคุ** ในภายภาคหน้าต่อไป เพื่อความสืบต่อและความเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็น “หมู่บ้านวัฒนธรรมกะเหรี่ยงไผ่ลว” ต่อไป

ภาพบรรยากาศวิถีชีวิตของชาวบ้านวาซุคุ ที่แนบแน่น ใกล้ชิด ผูกพันกับวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อย่างชนิดที่เรียกว่า “วัดกับบ้านไม่อาจแยกจากกันได้”

ตลอดทั้งปี เมื่อถึงวันพระ ชาวบ้านวาซุคต่างมุ่งหน้ามาสู่วัด เพื่อทำบุญและรักษาศีล
อันจะทำให้ความสงบสุข บังเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนนั่นเอง

กิจกรรมของชุมชนในการทำบุญใหญ่ประจำปี

-ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา

๑.ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๘ เจริญพระพุทธมนต์เย็น เป็นวันแรก

๒. ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๘ ทำบุญถวายภัตตาหารเช้าและสมทานรักษาศีล ๕ และภาคค่ำสมทานรักษาศีล ๕ อีกครั้ง

๓. ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ทำบุญถวายภัตตาหารเช้า สมทานรักษาศีล ๕ บวงสรวงเทวดา เซ่นไหว้ อุทิศส่วนกุศลแด่บรรพบุรุษและภาคค่ำร่วมกันสวดมนต์เย็นภาษากะเหรี่ยง ๓ รอบ

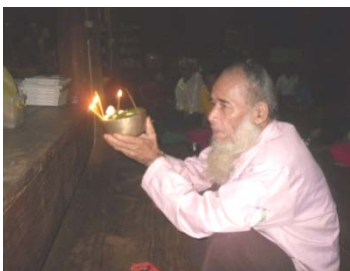

บวงสรวงเทวดาและเซ่นไหว้คู่ทิศส่วนกุศลแต่บรรพบุรุษ

๔.แรม๑ ค่ำ เดือน ๘ ทำบุญถวายภัตตาหารเช้า สมาทานรักษาศีลและภาวนาคำคณะสงฆ์เจริญ
พระพุทธมนต์ ชาวบ้านสมาทานรักษาศีล ทำบุญทอดผ้าป่าสามัคคี ถวายเทียนต้นพรรษา

-ประเพณีทำบุญกลางพรรษา (บุญกะบ่อง: ทำบุญอุทิศผีบรรพบุรุษ)

ชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจช่วยกันเตรียมงาน ทำเรือประดิษฐ์จากไม้ไผ่และดอกไม้ประดิษฐ์จากก้าน
ระกำ เพื่อทำบุญกะบ่องประจำปีของหมู่บ้าน

งานประเพณีบุญกะบ่องเริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๐ ถึงแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๐ โดยวันขึ้น ๑๓
ค่ำ เดือน ๑๐ และ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๐ จะมีพิธีการทำบุญรูปแบบเดียวกันกับวันเข้าพรรษา ส่วนวันขึ้น ๑๕
ค่ำ เดือน ๑๐ หลังจากทำบุญรูปแบบวันพระในภาคเช้าเสร็จแล้ว ตอนเย็นชาวบ้านจะทยอยนำพืชพันธุ์
ธัญญาหารตามมีตามได้จากไร่นาของตน มาใส่เรือไม้ไผ่ เพื่อร่วมพิธีทำบุญในตอนค่ำที่วัด

ภาคคำชาวบ้านสมาทานรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็น เสร็จแล้วชาวบ้านทำพิธี
อุทิศพืชพันธุ์ธัญญาหารแด่บรรพบุรุษที่วัด โดยใช้เรือประดิษฐ์จากไม้ไผ่เป็นสัญลักษณ์แทนการส่งต่อไปถึง
ดวงวิญญาณเหล่านั้นและขอพรให้มีอาหารอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร และความสุขความเจริญ
ของสมาชิกในชุมชนในปีต่อไป

ในภาคเช้าแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๐ รุ่งเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้นชาวบ้านจะมาเลี้ยงอาหาร-แผ่ส่วนกุศล
แด่ผีบรรพบุรุษที่บริเวณกะบ่อง หลังจากนั้นเมื่อสว่างแล้วก็จะมาทำบุญถวายภัตตาหารเช้าตามปกติ

ภาคค่ำมีการทำบุญทอดผ้าป่าสามัคคี คณะสงฆ์สวดมนต์ฉลองผ้าป่า ก่อนกลับบ้านชาวบ้าน
ร่วมกันสวดมนต์เย็นภาษากะเหรี่ยง เป็นอันเสร็จพิธีทำบุญกะบ่องประจำปีของชาวกะเหรี่ยงโพล่ว แห่งบ้าน
วาซุคุ หมู่ใหญ่เนตรวร

-ประเพณีทำบุญออกพรรษา

งานเริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๑ โดยรูปแบบการทำบุญจะมีลักษณะเดียวกันกับวันเข้าพรรษา และบุญกะบ่อง ต่างกันเพียงในภาคค่ำวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ หลังจากเสร็จพิธีทางศาสนาบนศาลาใหญ่ แล้ว ชาวบ้านจะลงมาทำพิธีบูชาเจดีย์ไฟที่เตรียมไว้อันเป็นองค์แทนแห่งการบูชาพระรัตนตรัยอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นคติความเชื่อดั้งเดิมของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปมาแต่โบราณกาลตั้งแต่สมัยต้นพุทธกาลเลยทีเดียว โดยทำจากวัสดุท้องถิ่นคือไม้ไผ่และก้านไม้สละ ทำเป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ฐานยาวประมาณด้านละ ๒ เมตร สูงประมาณ ๒ เมตร สำหรับไว้ปักเทียนซึ่งทำจากขี้ผึ้งที่หาได้จากป่านั่นเอง โดยจะมีผู้นำพิธีซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้านในการนำทำพิธีตามขั้นตอน นำกล่าวคำนมัสการเจดีย์ ตลอดจนบทสวดต่างๆ ในพิธีเป็นภาษากะเหรี่ยงโพลว โดยมีการเดินเวียนรอบเจดีย์สามรอบซึ่งแต่ละรอบก็จะได้ทำพิธีนมัสการเจดีย์เป็นครั้งๆ ไป เมื่อทำพิธีนมัสการเจดีย์ครบสามครั้งแล้ว ก็จะมีตัวแทนของแต่ละกลุ่มตระกูลหมู่บ้านตีพื้นร้องร่วมส่ายโลहितมาอ่านบทขอพรซึ่งได้แต่งไว้เป็นภาษากะเหรี่ยงโพลว เพื่อขอความสวัสดิ์ สุขความเจริญงอกงามแก่ทุกคนที่ได้ร่วมทำบุญกันมาตลอดทั้งพรรษานี้

อ่านบทขอพร ขอความสวัสดิ์ สุขความสุขความเจริญทั้งในปัจจุบันและอนาคตจงมีแก่ชาวกะเหรี่ยงโพลั่วแห่ง
บ้านวาซุคทุกๆคนที่ได้ร่วมกันทำบุญมาตลอดพรรษา

-ประเพณีทำบุญสงกรานต์

วันสงกรานต์ตามประเพณีดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงนั้นถือกันว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่เหมือนกันกับประเพณีการนับรอบปีของชาวไทยและชาวพุทธทั่วไปในเขตแหลมสุวรรณภูมินี้ ดังนั้นการทำบุญในช่วงวันสงกรานต์จึงเท่ากับเป็นการทำบุญฉลองปีใหม่ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตไปในตัว

สำหรับกำหนดการจัดงานประเพณีสงกรานต์จะถือเอาช่วงวันพระของเดือน ๕ เป็นเกณฑ์ทั้งนี้อยู่ที่ความเหมาะสมในแต่ละปี สำหรับปี ๒๕๕๔ นี้เริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น ๑๓ ค่ำเดือน ๕ โดยรูปแบบการทำบุญจะมีลักษณะเดียวกันกับวันเข้าพรรษา บุญกะบ่องและ วันออกพรรษาต่างกันเพียงในภาคบ่ายวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๕ จะมีพิธีสงฆ์น้ำพระ กล่าวคือ สงฆ์น้ำพระพุทธรูป สงฆ์น้ำพระสงฆ์และสงฆ์น้ำพระอัฐิธาตุพระอาจารย์เสถียร สมาชิก ตามลำดับ

สำหรับในปี ๒๕๕๔ นี้งานเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๔-๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ โดยมีพิธีสงฆ์น้ำพระในวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๔

๑.วันแรก เจริญพระพุทธรูปมนต์เย็น

๒. วันที่ ๒ สมทานศีล ๕ และสวดมนต์ภาษากะเหรี่ยง

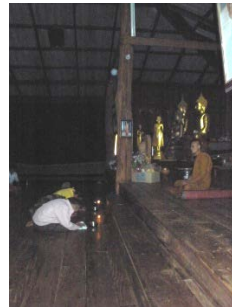

๓. วันที่ ๓ วันพระ ถวายภัตตาหารเช้า ให้อั่วเทวดา ให้อั่วพระแม่ธรณี ตอนเย็นสมาทานศีล ๕ และ
สวดมนต์เย็นภาษากะเหรี่ยง

สมาทานศีล และสวดมนต์เย็นภาษากะเหรี่ยงในวันพระ

ภาคบ่าย มีการสงฆ์น้ำพระพุทธรูป สงฆ์น้ำพระสงฆ์และอัฐิธาตุพระอาจารย์เสถียร สมาชิก เพื่อเป็นสิริมงคลกับชีวิต

สร่งน้ำพระพุทธรูป

สร่งน้ำพระสงฆ์

สร่งน้ำฐิธาดุพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร

๔. วันที่ ๔ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๕ ถวายภัตตาหารพระในตอนเช้าและถวายผ้าป่าในตอนเย็น

-สวดมนต์ทำวัตรเย็น อบรมศีลธรรมเยาวชนและฝึกเจริญสมาธิภาวนา

เด็กๆมาวัด ครูบา ก็จะฝึกเดินจงกรมและนั่งสมาธิ

-กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะการแสดงท้องถิ่น รำตง

สำหรับประวัติความเป็นมาของ "รำตง" คือ เป็นการละเล่นของชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี "ตง" เป็นการออกเสียงตามภาษาไทย ชาวกะเหรี่ยงจะออกเสียงว่า "โตว" คำว่า ตง หรือ โตว นี้ คงจะมาจากเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ยาว ๑ ปล้อง เจาะเป็นช่องตรงกลางเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวาน ลักษณะการเล่น การแสดงรำตง เป็นการร้องและรำที่ใช้เสียงดนตรีประกอบในการแสดง ผู้แสดงเป็นหญิงหรือชายก็ได้ โดยทั่วไปนิยมใช้ผู้แสดงหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานจำนวน ๑๒-๑๖ คน หรืออาจมากกว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสถานที่แสดง ซึ่งอาจเป็นเวทีในร่ม หรือสนามหญ้า การแสดงมีการตั้งแถวผู้แสดงเป็นแถวเล็กประมาณ ๕-๖ แถว และยืนห่างกันประมาณ ๑ ช่วงแขน ชุดที่ใช้ในการแสดงรำตงเป็นชุดกระโปรงปักด้วยด้ายสีสด คาดเข็มขัดเงินที่เอว เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงคือ กลองสองหน้า ฆ้องวง พิณ หรือปี่ ฉิ่ง ตง (ไม้ไผ่ยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร เชาะเป็นร่องใช้ไม้ตีให้จังหวะ) เนื้อร้องของเพลงรำตง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกะเหรี่ยง การอบรมให้เป็นคนดี และเกี่ยวกับพุทธศาสนา เป็นต้น ท่าทางที่รำคล้ายกับฟ้อนพม่า โอกาสที่เล่นการแสดงรำตง เป็นการละเล่นที่สนุกสนานในงานพิธีสำคัญ ๆ เช่น งานศพ งานบุญข้าวใหม่ งานสงกรานต์ เป็นต้นคุณค่าผู้เล่นได้รับความสนุกสนาน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ท้องถิ่น

พระศรีสุวรรณคีรี (ทะเจียงโปรย เสตะพันธุ) นั้น ท่านมีความภาคภูมิใจในตัวตน ที่เป็นคนกะเหรี่ยง ถึงแม้ท่านจะเคยฝ่าฝืนประเพณีไปบ้าง (คือมีภริยากะเหรี่ยงแล้ว แต่ไม่มีภริยาอย่างเปิดเผยอีก ๒ คน เป็นชาวมอญ ๑ คน และชาวสยามอีก ๑ คน) ท่านได้นำเอาประเพณีและวัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยง ไปแสดงให้ปรากฏแก่โลกภายนอกหลายครั้งหลายครา ถึงแม้ว่าขณะนั้น การเดินทางจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก

นอกจากนั้น ท่านยังมีความชำนาญในด้านประวัติศาสตร์ของกะเหรี่ยงเป็นอย่างยิ่ง มีครั้งหนึ่งท่านได้ไปนมัสการพระเจดีย์ชเวดากอง ที่เมืองย่างกุ้ง ได้พบกับนักประวัติศาสตร์ชาวกะเหรี่ยงในพม่า ที่มีชื่อว่า ซอ อ่อง ละ ซึ่งเป็นผู้รวบรวม และเขียนในหนังสือ เรื่อง ประวัติศาสตร์กะเหรี่ยง โดยซอ อ่อง ละ ได้กล่าวถึง ตำนานเมืองเชียงใหม่ และเกริ่นเรื่องราว เรื่องราวที่ตนบันทึกนั้น ได้ข้อมูลมาจากข้าราชการไทยผู้หนึ่งที่ได้ออกเดินทางไปไหว้พระเจดีย์ ชเวดากอง ในพม่า มีนามว่า พระสุวรรณ ซึ่งพระสุวรรณ ก็คือ ตำแหน่งเจ้าเมือง สังขละบุรี หรือ พระศรีสุวรรณคีรี นั่นเอง

ตอนเย็นมาซ้อมรำกันพร้อมหน้าพร้อมตา

ในบางคราก็มีโอกาสแสดงฝีมือบ้าง เช่น งานไหว้เจดีย์พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร,งานบุญกฐิน
วัดวาซุคุ หรืองานศพในหมู่บ้านเป็นต้น

-โครงการสอนวิชาชีพท้องถิ่น โดยวิทยากรในท้องถิ่น ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง หมู่ ๖ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องปีที่ ๒ สำหรับการเรียนรู้ การสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการส่งเสริมให้โรงเรียนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีการเรียน การสอนด้านการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้โรงเรียนจัดหลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่นสำหรับการเรียน การสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ในส่วนของโรงเรียนบ้านหินตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงาน ทางราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นโดยตรง ทางโรงเรียนจึงได้ ร่วมมือกับผู้ทรงความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการให้ความรู้กับนักเรียนในรายวิชาวิชาชีพท้องถิ่น ดังกล่าวขึ้น อันจะยังให้โรงเรียน นักเรียนและผู้ทรงภูมิความรู้ท้องถิ่นได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันในการที่จะทำ ความเข้าใจถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการดำรงชีพในชีวิตประจำวันของนักเรียนและควรค่า แก่การอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาเหล่านั้น ให้คงอยู่ตราบนานชั่วลูกชั่วหลานของท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่มาก น้อยเพียงใด

-กิจกรรมค่ายคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง ณ วัดวาซุคุ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

-กิจกรรมถวายเทียนเข้าพรรษา ของโรงเรียนบ้านหินตั้ง ณ วัดบ้านจะแกและวัดวาซุค

-กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกร่วมกับวัดวาซุคุและโรงเรียนบ้านหินตั้งได้จัดทำ “โครงการฝึกอบรมค่ายเยาวชนธรรมชาติกับการอนุรักษ์” ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ มกราคม ๒๕๕๕ ณ วัดวาซุคุ

เจ้าหน้าที่เขตฯ บรรยายในหัวข้อ ทุ่งใหญ่นเรศวร มรดกโลก.

ลงมือเขียนแสดงความคิดเห็น แบบเดี่ยว

กิจกรรมห่วงโซ่อาหาร แบบกลุ่ม

การนำเสนอผลงานกลุ่ม

ร่วมแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมระดมความคิด วิจัยการพิเศษโดยเจ้าหน้าที่มูลนิธิสืบนาคะเสถียร

ฝึกการบำเพ็ญประโยชน์ในหมู่บ้าน

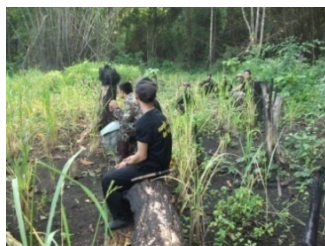
นอกจากนี้ในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มีการลาดตระเวนร่วมระหว่างอาสาสมัครท้องถิ่น หมู่ ๖ บ้านจะแก จำนวน ๑๒ คนร่วมกับ หน่วยพิทักษ์ป่าจะแก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้าน ตะวันตก ในเขตบ้านปางสนุกถึงต้นแม่น้ำสุริยะ เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติในแนวเขตระหว่างเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกกับพื้นที่ป่ามติ ครม.ซึ่งกันพื้นที่สำหรับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ ของชาวบ้านหมู่ ๖ บ้านจะแก ในช่วงวันที่ ๑๐-๑๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ไปสำรวจพื้นที่เขตป่ามติ ครม. และได้พบแหล่งแร่ ทั้งหมด ๕ แหล่ง ดังนี้

๑. เหมืองไคไลเผื่อ
๒. เตาเผาเหมืองตี่ลู่
๓. ที่แกละ
๔. เหมืองแร่ย่องโด่งโก่ง
๕. เหมืองแร่พุจือ พุหม่อง

หมู่บ้านพื้นที่แนวเขตชายแดน ไทย-พม่า

๑. หมู่บ้านปางสนุก
๒. หมู่บ้านพุ่ม่อง
๓. หมู่บ้านสวนกล้วย
๔. หมู่บ้านทียาพิ
๕. หมู่บ้านห้วยโค่ดองคี
๖. หมู่บ้านห้วยขุโบ
๗. หมู่บ้านกุยกุลี
๘. หมู่บ้านที่หมคือ
๙. หมู่บ้านไต้เกดไต้
๑๐. สุริยะ

คณะกรรมการร่วมชาวบ้านกับป่าไม้ร่วมกันสำรวจป่า

กิจกรรมอื่นๆ

-วัดวาซุคุได้บริการยาและเวชภัณฑ์ต่างๆแก่คนในชุมชนหมู่ ๖ กลุ่มบ้านจะแก-วาซุคุ-พู่จื่อ ตลอดจนบริจาคให้องนามัยบ้านจะแก บ้านเกาะสะเดิง อนามัยบ้านทไร่ป่า วัดบ้านไผ่ไผ่ และหน่วยทหารพรานบ้านจะแก

-บริจาคอุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนบ้านหินตั้ง

-กิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ งานพัฒนาวัด การพัฒนาชุมชน ระบบสาธารณสุขปโภคในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

๑. ให้ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
๒. ผู้นำในองค์กรท้องถิ่นต่างๆทั้งวัด บ้าน โรงเรียน ต้องมีวิสัยทัศน์ ความตั้งใจ ความเสียสละในการดำเนินงานอย่างแท้จริง
๓. การดำเนินงานมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปต้องอาศัยความสามัคคีและอดทนเป็นอย่างยิ่ง
๔. ขยายผลสู่การจัดทำหลักสูตรการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไผ่ไผ่ให้เป็นรูปธรรม

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1. หลักการและเหตุผล

ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวได้ว่าเป็นถิ่นฐานของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงมาช้านานกว่า 300 ปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยมีหลักฐานว่าบ้านสะเน่พอง หมู่ที่ 1 ตำบลไล่โว่ นั้นเคยเป็นที่ตั้งของเมืองสังขละบุรี โดยมีพระศรีสุวรรณคีรีเป็นเจ้าเมือง ปัจจุบันมีชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอยู่ในตำบลไล่โว่ ประมาณ 2,900 คน โดยปกติวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงนั้นจะมีความผูกพันกับป่าอย่างแนบแน่น และมีความศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา จึงทำให้ชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง มีความสงบ ร่มเย็นและมีประเพณีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลกับผืนป่า เช่น การนำรกของเด็กแรกเกิดไปแขวนหรือฝังไว้ที่ต้นไม้และจะไม่มีการตัดไม้ต้นดังกล่าว , การไม่ตัดโค่นต้นไม้บางชนิด เช่น ต้นโพธิ์ ต้นไทร ขานาง หว้า ตะเคียน ประดู่เลือด เป็นต้น , การไม่ตัดไม้ที่ขึ้นบนจอมปลวก ฯลฯ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรซึ่งมีชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ ยังคงสามารถรักษาความอุดมสมบูรณ์เอาไว้ได้ และชุมชนเองก็สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น สื่อสารมวลชน สื่อบันเทิงสมัยใหม่ เครื่องแต่งกายสมัยใหม่ เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ เป็นต้น ได้เริ่มหลั่งไหลเข้าสู่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ทำให้วิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้เงินเพื่อการยังชีพที่สูงขึ้น การดื่มสุราในหมู่ประชาชนที่มากขึ้น ความสามารถในการใช้ภาษากะเหรี่ยงท้องถิ่นในพิธีทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆที่น้อยลง เครื่องแต่งกายประจำเผ่า งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ลดน้อยลง การตัดไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากไม่เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรม เนียม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนขึ้นมาใหม่ มรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่อาจจะหายสาบสูญไป และจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรในที่สุด

ด้วยเหตุนี้พระอาจารย์สาคร ธัมมาวุโธ เจ้าอาวาสและคณะสงฆ์แห่งวัดเวฬุวัน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คณะสงฆ์ในเขตตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้ร่วมกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก องค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติแห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงให้มีความยั่งยืน สามารถถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างไม่ขาดสาย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวรให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ตราบนานเท่านาน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่แห่งป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก

2.2 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องรักษาป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตกให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่

2.3 เพื่อสนับสนุนโครงการพุทธอุทยาน พระสงฆ์อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2552 ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. เป้าหมาย

3.1 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ณ วัดวาซุคุ หมู่ที่ 6 ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานในการรวบรวมและฟื้นฟูองค์ความรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และ ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในเขตตำบลไล่โว่

3.2 ประชาชนและเยาวชนในเขตตำบลไล่โว่ได้รับการถ่ายทอดและซึมซับ รักษา ห่วงแหนองค์ความรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และ ภูมิปัญญาของตนเอง

3.3 จัดทำระเบียบ ข้อบังคับที่จำเป็นของชุมชนและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความเป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่

3.4 จัดตั้งหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้น ณ บ้านวาซุคุ หมู่ที่ 6 ตำบลไลโว อำเภอสังखะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหมู่บ้านนำร่อง

4. พื้นที่เป้าหมาย

6 หมู่บ้าน ภายในท้องที่ตำบลไลโว ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านสะเนฟอง

หมู่ที่ 2 บ้านกองม่องทะ

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะสะเดิง

หมู่ที่ 4 บ้านไลโว (รวมทั้งกลุ่มบ้านสาละวะ)

หมู่ที่ 5 บ้านทิลไต้ป่า

หมู่ที่ 6 บ้านจะแก (รวมทั้งกลุ่มบ้านพุ่มอง พุจีอ วาซุคุ หัวนา และเกาะแปดหลัง)

โดยมีศูนย์ประสานงานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลไลโว ที่พักสงฆ์วาซุคุ หมู่ที่ 6 ตำบลไลโว อำเภอสังखะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และวัดเวฬุวัน หมู่ที่ 1 ตำบลท่าขนุน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี

5. แนวทางการดำเนินงาน

5.1 ประสานงานกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก องค์การบริหารส่วนตำบลไลโว และหน่วยราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการชี้แจงโครงการ ประชุมกำหนดรูปแบบและขั้นตอนในการดำเนินงาน

5.2 กำหนดรูปแบบและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ได้แก่

- การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- การบวชต้นไม้
- งานประจำปีสักการะเจดีย์ พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร บ้านวาซุคุ

- ประเพณีไหว้พระธาตุสี่ พุงธาตุสี่
- ประเพณีทำบุญโตป่อง
- ประเพณีทำบุญไถ่ของต๊ะ-เลตของคุ
- ประเพณีทำบุญคูลุงภู บ้านจะแก
- ประเพณีทำบุญที่กะเปี้ย บ้านทไร่ป่า
- ประเพณีทำบุญพุ่ง บ้านไล่วัว
- ประเพณีทำบุญไถ่ทေးใจ บ้านสะเน่พ่อง ไล่วัว เกาะสะเด็ง
- โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและอุปาสิกาเนกขัมมะ
- การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การปลูกฝังจิตสำนึกและฝึกอบรม ถ่ายทอดศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม

ไปสู่ชุมชนรุ่นหลัง

5.3 ขอความเห็นชอบโครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบลไล่วัว กำนันตำบลไล่วัว เจ้าคณะตำบลไล่วัว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 (บ้านโป่ง) เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก

5.4 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในโครงการ

5.5 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ และส่วนราชการภายในจังหวัด

5.6 จัดตั้งหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้น ณ บ้านวาซุคุ หมู่ที่ 6 ตำบลไล่วัว อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหมู่บ้านนำร่อง

6. รูปแบบการจัดกิจกรรม

ดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการ อันประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลไล่วัว กำนันตำบลไล่วัว เจ้าคณะตำบลไล่วัว คณะสงฆ์ในเขตตำบลไล่วัว คณะสงฆ์แห่งวัดเวฬุวัน อำเภอทองผาภูมิ

คณะกรรมการหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบลไผ่โง้ว และอาสาสมัครที่มีความสามารถในด้านต่างๆร่วมกัน กำหนดนโยบาย พิจารณาแก้ไขการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ ตลอดจนพิจารณาร่างกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

7. ระยะเวลาดำเนินการ

การดำเนินโครงการระยะที่ 1

1 มีนาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2563

8. งบประมาณ

จากวัดเวฬุวัน องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่โง้ว พุทธศาสนิกชนและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามโครงการพุทธอุทยาน ของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9.2 ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง พระภิกษุสงฆ์ พุทธศาสนิกชน ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแห่งผืนป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก

9.3 สามารถรักษาศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในเขตตำบลไผ่โง้วให้สามารถสืบทอดไปสู่อนุชนรุ่นหลัง

9.4 เป็นการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสงฆ์ ผู้สมათานุภิกขุมูลธุดงค์วัตร ให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งจะสะดวกในการกำกับดูแล และรักษาความปลอดภัย รวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

10. หน่วยงานดำเนินการ

10.1 หน่วยงานหลัก

- ที่พักสงฆ์ในเขตตำบลไผ่โง้ว อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

- องค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- วัดเวฬุวัน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

10.2 หน่วยงานสนับสนุน

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี
- โรงเรียนในเขตตำบลไล่โว่
- ร้อย.ทพ.1404 ฐานปฏิบัติการบ้านจะแก
- กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 134
- สถานีอนามัยบ้านจะแก

11. การติดตามและประเมินผล

ทางโครงการจะจัดทำสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปี เพื่อรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ถึงความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหา อุปสรรคเพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขในปีต่อ ๆ ไป

ลงชื่อ.....ผู้เขียนโครงการ

(พระทวีศักดิ์ เมตตาวิหาโร)

ประธานที่พัทสงฆ์วาชคุ หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เขียนโครงการ

(พระไต้ง ลิตคุโน)

ประธานที่พัทสงฆ์บ้านจะแก หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เขียนโครงการ

(นายโทโรงชา พนาสุขสันต์)

ราษฎรอาวุโสบ้านวาชคุ หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เขียนโครงการ

(นายกำธร พลีเพื่อชาติ)

ราษฎรอาวุโสบ้านจะแก หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(นายสมหวัง ไทรสังข์มงคล)

ผู้ใหญ่บ้านจะแก หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(นายสุเทพ อรุณศรีสุวรรณ)

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ไร่ หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(นายสิทธิพล กนกพรตระกูล)

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ไร่ หมู่ 6

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายไมตรี เสดะพันธ์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ไร่

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ

(พระครูกาญจนสุทฺธิคุณ)

เจ้าคณะตำบลไผ่

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายอานนท์ เสตะพันธ์)

กำนันตำบลไผ่

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ

(นางสาววิรยา โอชะกุล)

หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ด้านตะวันตก

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายเอิบ เริงสะอาด)

ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ

(นายเจิษฎ์ ประยูรเวช)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3

ภาคผนวก

ภาพเกี่ยวกับการนำเสนอโครงการ

ประชุมชี้แจงแนวนโยบาย หลักการและเหตุผลของโครงการ ตลอดจนรายละเอียดและแนวทางการดำเนินงานของโครงการต่อที่ประชุมคณะสงฆ์ ชาวบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ ๖ บ้านจะแก หน่วยราชการในท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ ณ วัดวาสุคุ ม.๖ ต.ไล่โว่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ในช่วงเทศกาลงานประจำปีสักการะเจดีย์พระอาจารย์เสถียร समाจาโร

นำเสนอโครงการต่อที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก ณ โรงเรียนอุดมสิทธิศึกษา อำเภอสองขันบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๓ เพื่อรับหลักการของโครงการและนำเสนอโครงการต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ (บ้านโป่ง) ในการอนุมัติการดำเนินงานของโครงการต่อไป

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นำเสนอโครงการต่อที่ประชุมประชาชนตำบลไล่โว่ ในวาระการประชุม
ประชาชนตำบลไล่โว่เพื่อทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการผนวกรวมเขตพื้นที่ปามติกรม.เขาพระฤาษี-บ่อแร่ เข้า
เป็นพื้นที่เดียวกันกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก อันเป็นเขตรมรดกโลก

